

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ ІНСТИТУТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра обліку, аналізу, оподаткування та аудиту
(повна назва кафедри)

Кваліфікаційна робота / проект

другий (магістерський)
(рівень вищої освіти)

на тему Удосконалення обліку та аналізу заробітної плати на ТОВ «Аквафон»

Виконав: студент 2 курсу, групи ДА-18-1.мз
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код і назва спеціальності)

освітньої програми Облік і аудит
(код і назва освітньої програми)
спеціалізації _____
(код і назва спеціалізації)

Н.В. Тушченко

(ініціали та прізвище)

Керівник доцент к.е.н. Галова Р.В.
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Рецензент доцент, к.е.н. Подишанська З.В.
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ ІНСТИТУТ

Факультет економіки та менеджменту

Кафедра обліку, аналізу, оподаткування та аудиту

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

(код та назва)

Освітня програма «Облік і аудит»

(код та назва)

Спеціалізація

(код та назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри Меліхова Т.О.

« 11 » 09 2019 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ / ПРОЕКТ СТУДЕНТОВІ (СТУДЕНТЦІ)

Пампурі Наталії Віталіївни

зміна прізвища на Глушенко наказ № 2234-с від 29.11.2019

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи (проєкту) Удосконалення обліку та аналізу заробітної плати на ТОВ «АкваТоп»

керівник роботи Гамова Оксана Вікторівна, к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «10» вересня 2019 року № 1539 – с

2. Строк подання студентом роботи 08.01.2020

3. Вихідні дані до роботи Законодавчі нормативні документи, періодичні видання, літературні джерела, фінансова звітність підприємства

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) 1. Теоретичні аспекти методичних підходів до обліку та аналізу заробітної плати на підприємстві.

2. Облік та аналіз заробітної плати на ТОВ «АкваТоп».

3. Пропозиції щодо вдосконалення обліку та аналізу заробітної плати на ТОВ «АкваТоп».

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

1. Характеристика рахунку "Розрахунки за виплатами працівникам" обліку нарахування та виплат заробітної плати на підприємстві. Основні показники діяльності підприємства. Аналіз ефективності складових праці на ТОВ «АкваТоп» удосконалення

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Талова О.В. доцент	11.09.19	01.10.19
2	Талова О.В. доцент	11.09.19	15.10.19
3	Талова О.В. доцент	11.09.19	30.10.19

7. Дата видачі завдання 11.09.2019

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Складання робочого плану, визначення предмету, мети та завдань досліджень	вересень 2019р.	викон.
2	Огляд літературних джерел, періодичних видань з теми дослідження	вересень 2019р.	викон.
3	Робота над 1 розділом	вересень 2019р.	викон.
4	Робота над 2 розділом	вересень 2019р.	викон.
5	Робота над 3 розділом	жовтень 2019р.	викон.
6	Підготовка звіту з переддипломної практики	жовтень 2019р.	викон.
7	Підготовка до публікації наукової статті, тез доповіді	листопад 2019р.	викон.
8	Оформлення роботи згідно ДСТУ та методичних рекомендацій	листопад 2019р.	викон.
9	Попередній захист роботи	грудень 2019р.	викон.
10	Нормоконтроль	грудень 2019р.	викон.
11	Підготовка остаточного варіанту роботи, автореферату, презентаційного матеріалу, доповіді	грудень 2019р.-січень 2020р.	викон.
12	Захист роботи	січень 2020р.	викон.

Студент

(підпис)Н.В. Таловенко
(ініціали та прізвище)

Керівник роботи (проекту)

(підпис)О.В. Талова
(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер

(підпис)А.К. Федорков
(ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Глущенко Н.В. Удосконалення обліку та аналізу заробітної плати на ТОВ «Акватоп».

Кваліфікаційна робота для здобуття ступеня вищої освіти магістра за спеціальністю 071 – Облік і оподаткування, науковий керівник О.В. Гамова. Запорізький національний університет. Інженерний інститут. Факультет економіки та менеджменту, кафедра обліку, аналізу, оподаткування та аудиту, 2020.

Розкрито економічна сутність заробітної плати персоналу підприємства. «Акватоп». Розкрито особливості обліку заробітної плати на ТОВ «Акватоп». Здійснено фінансовий аналіз заробітної плати на досліджуваному підприємстві. Проведено аудит заробітної плати на ТОВ «Акватоп». Розроблені напрями підвищення ефективності обліку заробітної плати на підприємстві. Розроблені шляхи удосконалення аналізу заробітної плати на ТОВ «Акватоп».

Ключові слова: ЗАРОБІТНА ПЛАТА, ОБЛІК, АНАЛІЗ, АУДИТ, ОПЛАТА ПРАЦІ, ЕФЕКТИВНІСТЬ ОПЛАТИ ПРАЦІ, ТРУДОВІ РЕСУРСИ, ЗАРПЛАТОВІДДАЧА.

ABSTRACT

HLUSCHENKO N.V. Improvement of accounting and analysis of wages at LLC «Aquatop».

Qualifying work for obtaining a master's degree in higher education by specialty 071 - Accounting and taxation, scientific supervisor O.V. Gamova. Zaporizhzhia National University. Engineering Institute. Faculty of Economics and Management, Department of Accounting, Analysis, Taxation and Auditing, 2020.

The economic essence of the salary of the personnel of the enterprise is revealed « Aquatop». The peculiarities of wage accounting at LLC «Akvatop» are revealed. The financial analysis of wages at the studied enterprise is carried out. The salary audit at LLC «Aquatop» was carried out. Directions for improving the

efficiency of payroll accounting at the enterprise were developed. Ways to improve the analysis of wages at LLC «Aquatop» were developed.

Keywords: WAGE, ACCOUNTING, ANALYSIS, AUDIT, WORK PAYMENT, EFFICIENCY OF PAYMENT, LABOR RESOURCES, PAYMENT.

АННОТАЦИЯ

Глущенко Н.В. Совершенствование учета и анализа заработной платы на ООО «Акватоп».

Квалификационная работа для получения степени высшего образования магистра по специальности 071 - Учет и налогообложение, научный руководитель А.В. Гамова. Запорожский национальный университет. Инженерный институт. Факультет экономики и менеджмента, кафедры учета, анализа, налогообложения и аудита, 2020.

Раскрыта экономическая сущность заработной платы персонала предприятия «Акватоп». Раскрыты особенности учета заработной платы на ООО «Акватоп». Осуществлен финансовый анализ заработной платы на исследуемом предприятии. Проведен аудит заработной платы на ООО «Акватоп». Разработаны направления повышения эффективности учета заработной платы на предприятии. Разработаны пути совершенствования анализа заработной платы на ООО «Акватоп».

Ключевые слова: ЗАРАБОТНАЯ ПЛАТА, УЧЕТ, АНАЛИЗ, АУДИТ, ОПЛАТА ТРУДА, ЭФФЕКТИВНОСТЬ ОПЛАТЫ ТРУДА, ТРУДОВЫЕ РЕСУРСЫ, ЗАРПЛАТООТДАЧА.

ЗМІСТ

ВСТУП	8
1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ НА ПІДПРИЄМСТВІ	
1.1 Законодавчо-нормативна база обліку та аналізу заробітної плати	11
1.2 Методика обліку заробітної плати на підприємстві	22
1.3 Методичні підходи до аналізу заробітної плати на підприємстві	31
2 ОБЛІК ТА АНАЛІЗ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ НА ТОВ «АКВАТОП»	
2.1 Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Акватоп»	
2.2 Особливості обліку заробітної плати на ТОВ «Акватоп»	40
2.3 Аналіз фінансового стану та витрат на заробітну плату на ТОВ «Акватоп»	48
3 ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ НА ТОВ «АКВАТОП»	
3.1 Аудит заробітної плати на ТОВ «Акватоп»	
3.2 Пропозиції щодо удосконалення обліку заробітної плати на підприємстві	75
3.3 Шляхи удосконалення аналізу заробітної плати на ТОВ «Акватоп»	86
ВИСНОВКИ	94
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	104
ДОДАТОК А – НАКАЗ ПРО ОБЛІКОВУ ПОЛІТИКУ	106
ДОДАТОК Б – БАЛАНС (ФОРМА 1) НА 31.12.16	114
ДОДАТОК В – БАЛАНС (ФОРМА 1) НА 31.12.17	121
ДОДАТОК Г – БАЛАНС (ФОРМА 1) НА 31.12.18	127
ДОДАТОК Д – ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ЗА 2016 РІК	130
ДОДАТОК Є – ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ЗА 2017 РІК	131
ДОДАТОК Ж – ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ЗА 2018 РІК	132
ДОДАТОК З – ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОПЛАТУ ПРАЦІ НА ТОВ	133

«АКВАТОП»

ДОДАТОК К – НАКАЗ ПРО ПРИЙОМ НА РОБОТУ 138

ДОДАТОК Л – ВІДОМІСТЬ НА ВИПЛАТУ ГРОШЕЙ 139

ВСТУП

Актуальність теми. Ведення обліку та аналізу на підприємстві має ґрунтуватися на сучасній прогресивній методології аналізу та бухгалтерського обліку, з використанням міжнародних стандартів, що зумовлює необхідність дослідження обліково-аналітичних, аудиторських процесів і визначення основних напрямів їх удосконалення.

Облік та аналіз заробітної плати займає одне з центральних місць у всій обліковій системі на підприємстві, адже саме заробітна плата є основним джерелом прибутків персоналу та впливає на фінансові результати господарської діяльності. Організаційно-методичні підходи до обліку та аналізу заробітної плати мають постійно вдосконалюватися, враховуючи мінливі умови функціонування підприємств, особливості діяльності кожного суб'єкту господарювання окремо, постійні зміни нормативно-правового регулювання обліку та оплати праці в Україні, розвиток суспільства в цілому.

Теоретичні, методологічні та практичні аспекти обліку та аналізу заробітної плати були предметом досліджень різних відомих українських та закордонних вчених, таких як: Бутинця Ф.Ф., Бескості Г.М., Матюхи А.П., Меліхової Т.О., Савицької О.П., Шари Є.Ю., Швеця В. Г., Шоляк О.Ю., Ярмолюка О. Ф. та інших.

Метою дослідження є розкриття теоретичних і практичних засад щодо організації обліку та аналізу заробітної плати на підприємстві, з метою винайдення шляхів їх удосконалення.

Відповідно до поставленої мети в роботі поставлено і розв'язувалися такі завдання:

- розкрити економічну сутність заробітної плати персоналу підприємства;
- визначити нормативно-правову базу обліку та аналізу заробітної плати;

- охарактеризувати методичні підходи до обліку та аналізу обліку заробітної плати на підприємстві;
- навести організаційно-економічну характеристику ТОВ «Акватоп»;
- розкрити особливості обліку заробітної плати на ТОВ «Акватоп»;
- здійснити фінансовий аналіз заробітної плати на досліджуваному підприємстві;
- провести аудит заробітної плати на ТОВ «Акватоп»;
- винайти напрями підвищення ефективності обліку заробітної плати на підприємстві;
- винайти шляхи удосконалення аналізу заробітної плати на ТОВ «Акватоп».

Об'єктом дослідження є процес обліку та аналізу заробітної плати на підприємстві.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, організаційних та практичних засад обліку та аналізу заробітної плати на підприємстві.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами і темами. Робота виконана відповідно до плану науково-дослідницьких робіт Запорізького національного університету до науково-дослідної теми кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту «Теоретико-методичні та практичні підходи щодо удосконалення обліку, аналізу, оподаткування та контролю в управлінні підприємством». Автором запропоновано вдосконалення обліку та аналізу заробітної плати на ТОВ «Акватоп».

Методи дослідження: методи формальної і діалектичної логіки, дедукції, порівняння, аналогії, наукової абстракції (при визначенні сутності понять оплати праці та заробітної плати та організації праці, розкриття систем, форм та видів оплати праці), метод якісного аналізу і синтезу, системного підходу, спостереження, графічний метод, кількісний аналіз, метод вибіркового спостереження, табличний, порівняння (при розрахунках відхилень використання трудових ресурсів, аналізі організації праці та заробітної плати на підприємстві), прогнозування, планування, узагальнення

(при винайдені шляхів вдосконалення обліку розрахунків з оплати праці, розрахунках доцільності внесення змін).

Інформаційною базою дослідження є законодавча база України, відповідна нормативна документація, монографії та підручники вітчизняних та зарубіжних авторів з питань організації праці та заробітної плати, періодичні видання, статистичні дані, дані оперативної, статистичної звітності та нормативні матеріали підприємства ТОВ «Акватоп».

Практичне значення отриманих результатів. Запропоновані заходи удосконалення в роботі можуть бути використані при вдосконаленні обліку та аналізу оплати праці та заробітної плати на сучасних підприємствах. Їх впровадження дозволить підвищити ефективність діяльності підприємства. Основні положення та результати дослідження отримали позитивну оцінку керівництва ТОВ «Акватоп», дали змоги підвищити раціональність обліку та ефективність аналізу заробітної плати.

Наукова новизна одержаних результатів проведеного дослідження полягає у розроблених рекомендаціях і пропозиціях щодо обліку і аналізу заробітної плати на підприємстві.

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Робота викладена на 113 сторінках комп'ютерного тексту, містить 39 таблиці, 14 рисунків, 81 джерел літератури, 10 додатків.

1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1 Законодавчо-нормативна база обліку та аналізу заробітної плати

Заробітна плата – це дієвий інструмент стимулювання працівників для реалізації їх трудового потенціалу.

Закон України «Про оплату праці» визначає заробітну плату як винагорода, обчислену найчастіше у грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу. Розмір заробітної плати залежить від складності та умов виконуваної роботи, професійно-ділових якостей працівника, результатів його праці та господарської діяльності підприємства [9].

Закон України «Про оплату праці» регламентує, що основна заробітна плата – це винагорода за виконану роботу відповідно до установлених норм праці (норми часу, виробітку, обслуговування, посадові обов'язки). Вона встановлюється у вигляді тарифних ставок (окладів) і підрядних розцінок для робітників та посадових окладів для службовців [9].

Закон України «Про оплату праці» регламентує, що додаткова заробітна плата – це винагорода за працю понад установлені норми, за трудові успіхи та винахідливість і за особливі умови праці. Вона включає доплати, надбавки, гарантійні і компенсаційні виплати, передбачені чинним законодавством, премії, пов'язані з виконанням виробничих завдань і функцій [9].

Згрупуємо основні нормативно-правові акти, що регламентують облік та аналіз заробітної плати в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Основні нормативно-правові акти, що регламентують облік та аналіз заробітної плати

Нормативно-правовий акт	Що регламентує
Закон України «Про оплату праці» [9]	Регламентує економічні, правові й організаційні основи оплати праці працівників, які перебувають у трудових відносинах на підставі трудового договору з підприємством
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [7]	Визначає основні вимоги до бухгалтерського обліку заробітної плати
П(С)БО 26 «Виплати працівникам» [1]	Регламентує методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про виплати за роботи, виконані працівниками
М(С)БО 19 «Виплати працівникам» [2]	Регламентує методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про виплати за роботи, виконані працівниками відповідно до міжнародних стандартів
П(С)БО 16 «Витрати» [19]	Регламентує формування інформації про витрати підприємства, зокрема витрати на оплату праці
Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [17]	Визначає основні вимоги до відображення інформації про заробітну плату у фінансовій звітності
План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій [11]	Визначає рахунки бухгалтерського обліку для відображення заробітної плати на синтетичних рахунках
Інструкція зі статистики заробітної плати [12]	Основні методологічні положення щодо визначення показників оплати праці у формах державних статистичних спостережень з метою одержання об'єктивної статистичної інформації про розміри та структуру заробітної плати найманих працівників
Податковий кодекс України [5]	Визначає податки, збори, що утримуються із заробітної плати

Слід відзначити, що окрім перелічених нормативно-правових актів, облік та аналіз заробітної плати регламентується ще великою кількістю законів, інструкцій, наказів, положень в Україні, яких мають дотримуватись підприємства, що функціонують на території держави.

Заробітна плата являє собою один з основних факторів соціально-економічного життя кожної країни, колективу, людини. Заробітна плата – неоднозначна категорія, оскільки саме в ній відображаються різноманітні інтереси сторін суспільно-трудових відносин. Це один із найважливіших показників, що характеризує рівень економічного та соціального стану суспільства. На даний момент не існує єдиного визначення поняття заробітна плата, тож згрупуємо визначення науковців в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Визначення поняття «заробітна плата»

Автор, джерело	Визначення
1	2
С.Ф. Покропивний [55, с. 35]	Заробітна плата як економічна категорія відображає відносини між найманими працівниками і роботодавцями щодо розподілу новоствореної вартості. Якщо для перших заробітна плата є основною формою доходу, то для інших - елементом витрат на виробництво, чинником конкурентоспроможності продукції, складовою доходу підприємства.
В. Я. Плаксієнко [54, с. 63]	Заробітна плата визначений дохід робітника у грошовій або натуральній формі, що має бути виплачена роботодавцем найманому працівнику за роботу, виконану у звітному періоді .
І. Б. Садовська, Т. В. Божидарнік, К. Є. Нагірська[61]	Заробітна плата - це економічна категорія, що відображає відносини між роботодавцем і найманим працівником з приводу розподілу новоствореної вартості. Заробітна плата - це елемент ринку праці, що складається в результаті взаємодії попиту на працю і її пропозиції і виражає ринкову вартість використання найманої праці. Заробітна плата - це винагорода або заробіток, обчислений у грошовому виразі, який за трудовим договором роботодавець сплачує працівникові за роботу, яку виконано або має бути виконано. Заробітна плата - це основна частина трудового доходу найманого працівника , який він отримує в результаті реалізації здатності до праці і який має забезпечити об'єктивно необхідне відтворення робочої сили. Заробітна плата - це елемент витрат виробництва, і водночас, головний чинник забезпечення матеріальної зацікавленості працівників у досягненні високих кінцевих результатів праці.
Ю. В. Ніколенко [44]	Заробітна плата одночасно є перетвореною формою вартості робочої сили (або ціною товару "робоча сила"), формою розподілу за результатами праці та об'єктом конкуренції на ринку праці.

Продовження таблиці 1.2

1	2
З. Г. Ватаманюк , С. М. Панчишин [22]	Заробітна плата - це ціна, що виплачується за використання праці.
М. Г. Акулов, А. В. Драбаніч , Т. В Євась [20]	Заробітна плата як соціально-економічна категорія, з одного боку, є основним джерелом грошових доходів працівників, тому її величина значною мірою характеризує рівень добробуту всіх членів суспільства. З іншого боку, її правильна організація зацікавляє працівників підвищити ефективність виробництва, а відтак безпосередньо впливає на темпи й масштаби соціально-економічного розвитку країни. Заробітна плата як елемент ринку праці є ціною робочої сили, а також статтею витрат на виробництво, що включається до собівартості продукції, робіт(послуг) на окремому підприємстві.
А. В. Сірко [65]	Заробітна плата - це грошова винагорода власника робочої сили, або ціна праці, що враховує, з одного боку, вартість робочої сили (витрати на її відтворення) через регулюючий вплив соціально-економічної політики держави (нижня межа), а з другого, — граничну продуктивність праці, себто отримуваний фірмою додатковий дохід від послуг працівника (верхня межа).
Л.К. Сук, П.Л. Сук.[72]	Заробітна плата - це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому вираженні, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу чи надані послуги.
Л. Б. Гнатишин, О. С. Прокопишин [25]	Заробітна плата - це одна з найскладніших економічних категорій і одне з найважливіших соціально-економічних явищ. Оскільки, з одного боку, вона є основним (і часто єдиним) джерелом доходів найманих працівників, основою матеріального добробуту членів їхніх сімей, а, з іншого боку, - є суттєвою частиною витрат виробництва й ефективним засобом мотивації працівників до досягнення цілей підприємства для роботодавців.

Як бачимо, науковці досить неоднозначні у визначенні поняття «заробітна плата». На нашу думку, найбільш повним та влучним є визначення І. Б. Садовської, Т. В. Божидарнік, К. Є. Нагірської [61] , які розглядають поняття «заробітна плата» з кількох позицій: як економічну категорію, як елемент ринку праці, як «винагорода або заробіток, обчислений у грошовому виразі», а також з позиції працівника та позиції роботодавця.

На нашу думку, заробітна плата - це сума грошового доходу працівника, який він отримує за свою трудову діяльність.

Виплати працівникам включають в себе різні види виплат, які схематично представлені на рисунку 1.1.

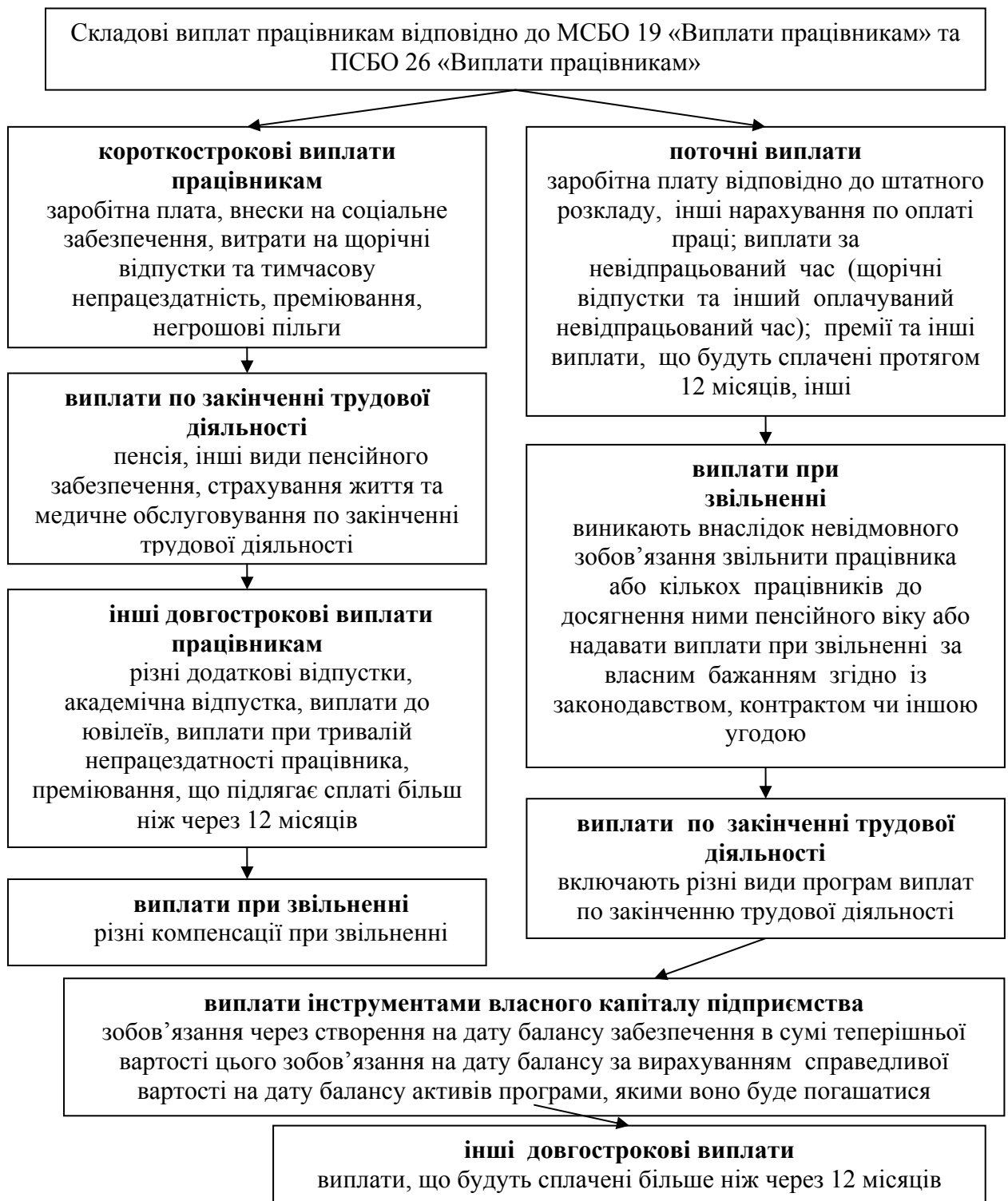

Рисунок 1.1 – Складові виплат працівникам відповідно до МСБО 19 «Виплати працівникам» та ПСБО 26 «Виплати працівникам» [1; 2]

Відповідно до рисунку 1.1 бачимо, що виплати працівникам відповідно

до МСБО 19 «Виплати працівникам» та ПСБО 26 «Виплати працівникам» мають певні розбіжності. Таким чином, можна зробити висновок, що класифікація виплат працівникам відповідно до МСБО 19 «Виплати працівникам» та ПСБО 26 «Виплати працівникам» різні, проте відповідно до цих нормативно-правових активів виплати працівникам розподіляються на поточні та довгострокові. Крім того, виплати працівникам включають не лише заробітну плату, а й виплати при звільненні, при закінченні трудової діяльності та інші [1; 2].

Відповідно до Закону України «Про оплату праці» керівники підприємств мають здійснювати організацію оплати праці з дотриманням вимог чинного законодавства: законодавчих та інших нормативних актів; генеральної угоди на державному рівні; галузевих, регіональних угод; колективних договорів; трудових договорів [9].

Також Закон України «Про оплату праці» встановлює, що держава регулює питання щодо заробітної плати працівників підприємств усіх форм власності і господарювання шляхом встановлення мінімальної заробітної плати, інших державних норм і гарантій, умов і розмірів оплати праці працівників установ і організацій, що фінансуються з бюджету, керівників державних підприємств, а також через оподаткування доходів працівників [9].

Згідно з МСБО 19 виплати працівникам – це всі форми компенсації, що їх надає суб'єкт господарювання в обмін на послуги, надані працівниками. Слід зазначити, що виплати працівникам на підприємстві можуть здійснюватися у грошовій і не грошовій формах. Вони можуть бути як поточними, так і довгостроковими [2].

До короткострокових виплат відносять заробітну плату, як основну, так і додаткову (наприклад, виплати за невідпрацьований час, участь у прибутку тощо), а також інших заохочувальних та компенсаційних виплат, які планується нарахувати та сплатити у короткостроковій перспективі. Як зазначає П(С)БО 26 «Виплати працівникам» поточні виплати працівнику –

виплати працівнику (окрім виплат при звільненні та виплат інструментами власного капіталу підприємства), які підлягають сплаті в повному обсязі протягом дванадцяти місяців по закінченні місяця, у якому працівник виконував відповідну роботу [1].

Отже, короткострокові виплати працівникам включають у себе заробітну плату та додаткові блага. Додаткові блага визначаються наступними законами: Кодекс законів про працю України, Закон України «Про оплату праці» [9], Закон України «Про відпустки», Закон України «Про колективні договори та угоди», Закон України «Про прожитковий мінімум», Закон України «Про пенсійне забезпечення», Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення» та іншими внутрішніми нормативними актами підприємства, а саме: колективним договором, умовами контрактів, Положеннями про преміювання тощо.

Як зазначає П(С)БО 26 «Виплати працівникам», інші довгострокові виплати працівнику – виплати працівнику (окрім виплат по закінченні трудової діяльності, виплат при звільненні та виплат інструментами власного капіталу підприємства), які не підлягають сплаті в повному обсязі протягом дванадцяти місяців по закінченні місяця, у якому працівник виконував відповідну роботу [1].

Характерні ознаки виплат працівникам представлені в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 – Характерні ознаки виплат працівникам [37]

Ознака	Характеристика ознаки
Час виникнення	З дати укладення трудового договору
Джерело виплат	Працедавець
За що здійснюються виплати	За майбутні, поточні та минулі послуги працівника працедавцю
Особа виплат	Працедавець або третя особа
Кінцева особа – одержувач доходу за виплатами працівникам	Працівник та/або члени його сім'ї, інші утриманці
Періоди виплат	Поточні та майбутні
Порядок визначення нормативів виплат працівникам	Законами та внутрішньою практикою працедавця
Види виплат	Заробітна плата та додаткові блага
Форма виплат	Грошова, матеріальна, послуга, фінансові інструменти

Отже, зробимо висновок, виплати працівникам – це короткострокові та довгострокові грошові компенсації та додаткові блага працівникам підприємства, передбачені їм відповідно до чинного законодавства та внутрішніми нормативними документами.

Основним видом виплат працівникам підприємства є заробітна плата. Складові фонду оплати праці представлені на рисунку 1.2:

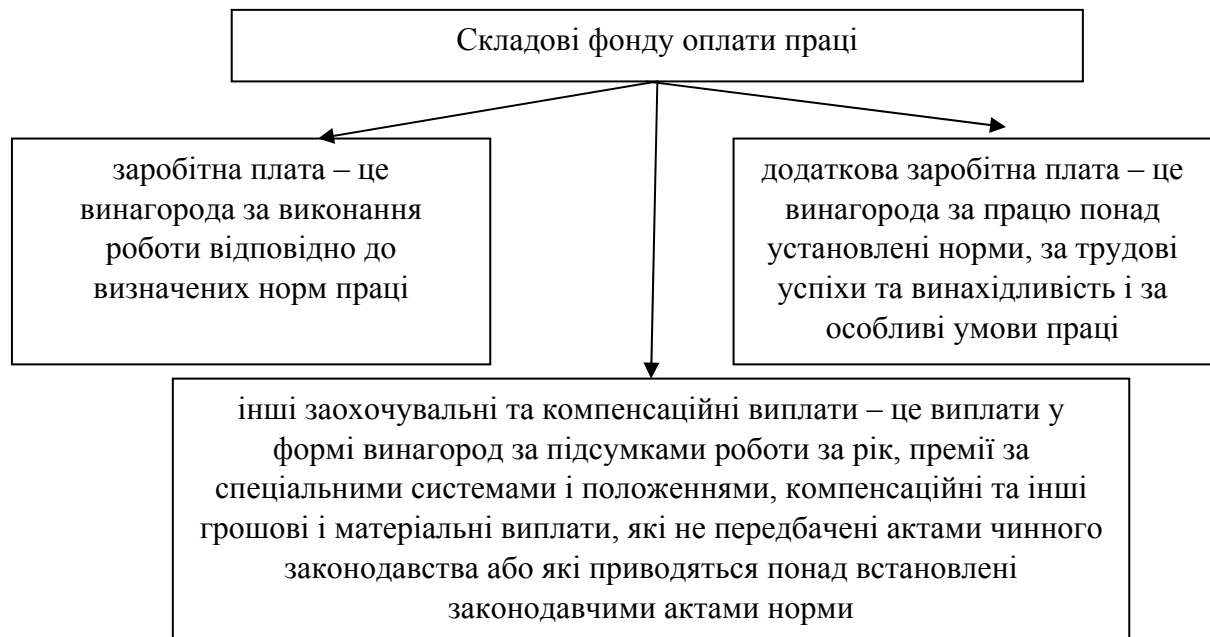

Рисунок 1.2 – Складові фонду оплати праці [1]

Під час визначення заробітної плати як ціни робочої сили необхідно враховувати єдину міру оплати праці, критерієм якої є реальна вартість життя працівника та його сім'ї. Як ціна робочої сили заробітна формується на ринку праці і є зовнішньою відносно підприємства.

Заробітна плата – це дієвий інструмент стимулювання працівників для реалізації їх трудового потенціалу.

Головною вимогою до організації заробітної плати на підприємстві є забезпечення необхідного підвищення заробітної плати при зниженні її затрат на одиницю продукції, а також гарантованості виплати заробітної плати за рахунок результатів діяльності підприємства.

Всі суб'єкти господарювання, які функціонують на території України, мають забезпечити виконання на підприємстві основного законодавчого акту, а саме Конституції України, на якій базується все законодавство, у тому числі і законодавство про працю. Саме вона гарантує кожному громадянину України право на працю, що передбачає можливість заробляти собі на життя працею, відповідно до вільного вибору [29, с.23].

Облік та аналіз заробітної плати на суб'єктах підприємництва має здійснюватися згідно з чинними нормативно-правовими актами; генеральною угодою на державному рівні; галузевими та регіональними угодами; колективними договорами; трудовими договорами та іншими внутрішніми нормативними документами підприємств (рис 1.3).

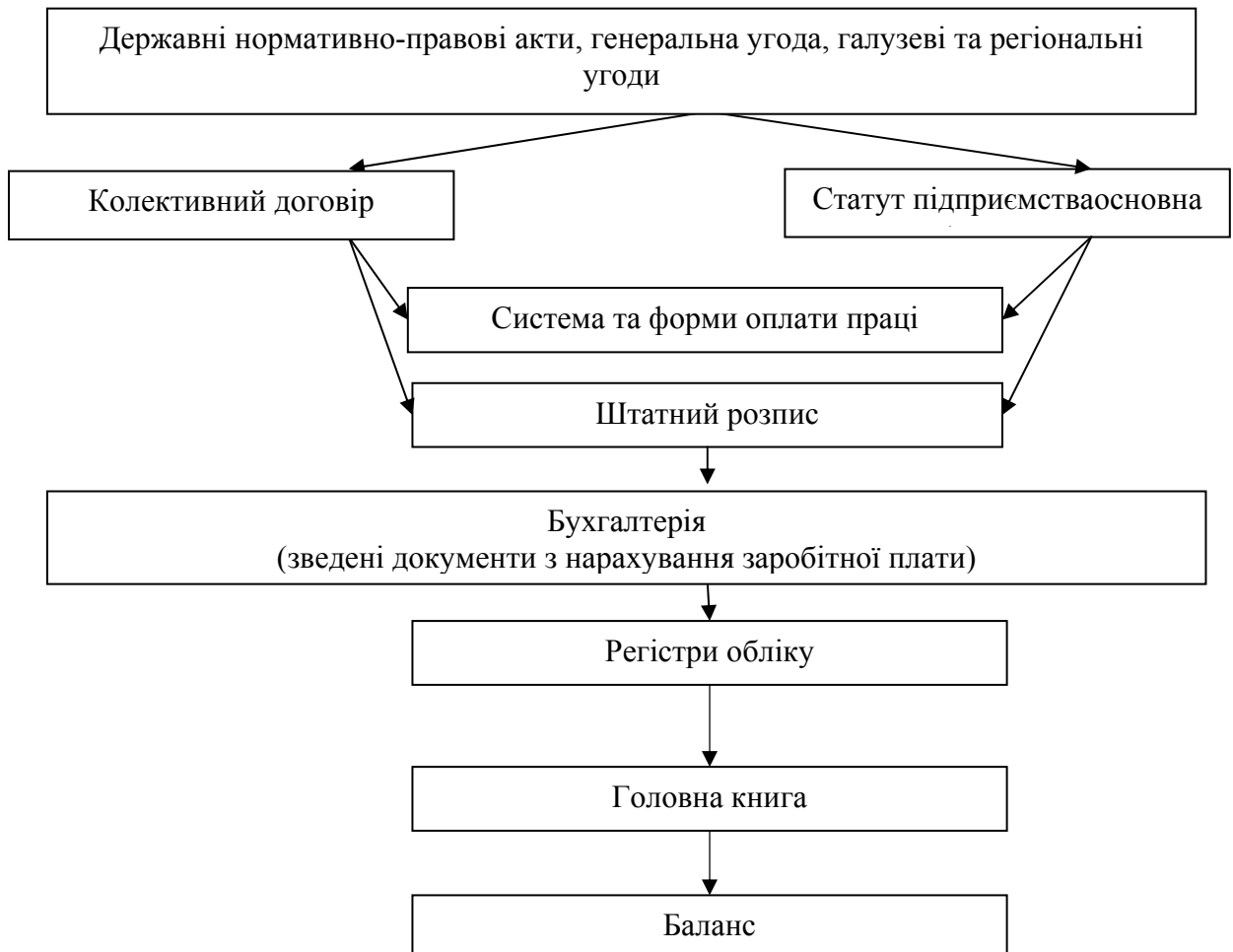

Рисунок 1.3 – Нормативно-правове регулювання обліку заробітної плати [33, с. 240]

Таким чином, облік та аналіз заробітної плати слід здійснюється і враховувати:

- законодавчі та інші нормативно-правові акти;
- генеральну угоди на державному рівні;
- галузеву, регіональну угоди;
- колективний договір;
- трудовий договір або контракт [9].

Основним нормативним актом, який закріплює на суб'єктах господарювання форми оплати праці, розмір основної та додаткової заробітної плати, види премій, доплат тощо, є Положення про оплату праці на підприємстві. Вона має містити загальні принципи організації оплати праці; системи і форми оплати праці; штатний розклад працівників підприємства; посадові інструкції; передбачені надбавки, доплати й компенсації тощо [30, с.192].

Згідно з установчими документами, на підприємстві має бути розроблено штатний розпис – внутрішній нормативний документ, у якому викладено перелік посад (професій), передбачених на підприємстві, із зазначенням їх посадових окладів. Правомірність наявності його на підприємстві зумовлена п. 3 ст. 64 ГКУ, згідно з якими підприємство самостійно визначає свою організаційну структуру, встановлює чисельність працівників і затверджує штатний розпис.

Оплата праці працівників, які перебувають у трудових відносинах з підприємством, регулюється, з одного боку, шляхом встановлення державного розміру мінімальної заробітної плати; норм, гарантій і компенсацій; умов і розмірів оплати праці працівників, які встановлює держава; з другого – внутрішніми документами, які укладаються між працівниками та керівництвом підприємства.

Регулювання оплати праці на рівні підприємства передбачає розроблення, затвердження й застосування на підприємстві внутрішніх (локальних) нормативних документів, зокрема положень: про оплату праці,

про преміювання за виконання виробничих завдань і функцій, про винагороду за підсумками роботи за рік тощо. Ці положення розробляються відділом організації праці й заробітної плати та затверджуються, наказом керівника підприємства [30, с.192].

Оплату праці працівників суб'єктів підприємництва, як правило, здійснюють з частина доходу та інших коштів, отриманих внаслідок їх фінансово-господарської діяльності.

Порушення законодавства про оплату праці тягне за собою відповідальність різних видів, а саме: дисциплінарну, матеріальну, адміністративну і, навіть, кримінальну відповідальність згідно з законодавством. Тобто особи, винні у порушенні чинного трудового законодавства, можуть притягуватися до цих видів відповідальності.

П(С)БО 26 «Виплати працівникам» та П(С)БО 16 «Витрати» регламентують методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про виплати за роботи, виконані працівниками, та формування інформації про витрати підприємства, зокрема витрати на оплату праці [1,19].

Ситуація, коли зайнятість не формує гідний рівень життя, є загрозливою. Неможливість отримання високої оплати праці призводить до знецінення соціальних цінностей, зневажання гідності людини, зневіри у власні сили й загалом формує незадоволеність працею та життям, зумовлює низький рівень продуктивності праці, тобто є руйнівною для стану професійного розвитку працівника [37, с.267].

Економічні, правові та організаційні принципи обліку розрахунків за виплатами працівникам, які перебувають у трудових відносинах (на підставі укладеного трудового договору) із суб'єктами підприємницької діяльності усіх форм власності регламентовані Законом України «Про оплату праці», яким визначено, що «заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу». Розмір заробітної плати залежить від складності та умов виконуваної роботи, професійно-ділових якостей

працівника, результатів його праці та господарської діяльності підприємства [9].

Оплата праці та інші соціальні виплати працівникам суб'єктів господарювання визначаються розробленими та затвердженими внутрішніми нормативними документами: Положенням про оплату праці, Положенням про преміювання, Положенням про надання матеріальної допомоги, Положенням про винагороди за підсумками роботи за рік та інші [9].

Отже, заробітна плата – це грошовий вираз вартості робочої сили, яка є товаром, її ціна. В сучасних умовах ціна робочої сили визначається попитом і пропозицією, але в основі ціни лежить її вартість. Нормативно-правове регулювання обліку та аналізу заробітної плати включає в себе низку законодавчих актів, а саме: Закон України «Про оплату праці» [9], Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [7], П(С)БО 26 «Виплати працівникам» [1], М(С)БО 19 «Виплати працівникам» [2], П(С)БО 16 «Витрати» [19], Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [16], План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій [11], Інструкція зі статистики заробітної плати [12], Податковий кодекс України [5], тощо.

1.2 Методика обліку заробітної плати на підприємстві

Заробітна плата – це основне джерело доходу працівників суб'єктів господарювання. Бухгалтерський облік заробітної плати персоналу підприємства потребує документального забезпечення всіх господарських операцій в цій ділянці. Формування оптимального бухгалтерського обліку заробітної плати працівників дозволяє ефективно управліти та контролювати за своєчасністю проведення розрахунків з персоналом, ефективному використанню трудових ресурсів.

Як зазначає Кесарчук Г.С. бухгалтерський облік праці та її оплати є дуже відповідальною й трудомісткою топологічною ділянкою бухгалтерського обліку, яка вимагає досить ретельного організаційного забезпечення і, насамперед, кадрового та інформаційного. Тому необхідно розробити регламентні документи, тобто внутрішні нормативні документи, що розкривають порядок організації облікових робіт з метою їх упорядкування [33, с. 241].

В залежності від того, який відрізок часу взято для обчислення заробітної плати розрізняють наступні системи оплати праці: погодинну, поденну, помісячну.

Почасова і поденна система оплати праці передбачає, що заробітна плата розраховується шляхом перемноження відповідної часової чи денної тарифної ставки на кількість відпрацьованих в звітному періоді годин або днів. Помісячна оплата праці за відпрацьований повний місяць визначається як встановлена місячна тарифна ставка чи посадовий оклад, незалежно від кількості робочих днів у звітному місяці.

З метою підвищення зацікавленості працівників та робітників підприємства у ефективній праці, оптимального ведення виробництва, скорочення витрат, зростання продуктивності праці, покращення якості продукції, послуг, на частині підприємств використовують преміальну оплату праці. Вона здійснюється на основі внутрішніх нормативних положень, які затверджуються керівником підприємства. До таких положень відносять: Положення про преміювання, Положення про надбавки та інші. В цих нормативних актах визначаються умови та розміри преміювання, завдання, які має виконати працівник, щоб отримати винагороду, терміни її сплати, показники преміювання [41, с.230].

Виплати працівникам – це сукупність об'єктів бухгалтерського обліку, що пов'язані з короткостроковими або довгостроковими видами виплат працівникам підприємства, за їх трудову діяльність.

Методологічні засади оформлення первинних операцій щодо заробітної

плати у бухгалтерському обліку суб'єктів господарювання закріплені П(с)БО 26 «Виплати працівникам» [1]. Вимогами побудови обліку заробітної плати є: визначення завдань, система показників, документація і система розрахунків. Виходячи з цього, основні завдання обліку заробітної плати представлені на рисунку 1.4.

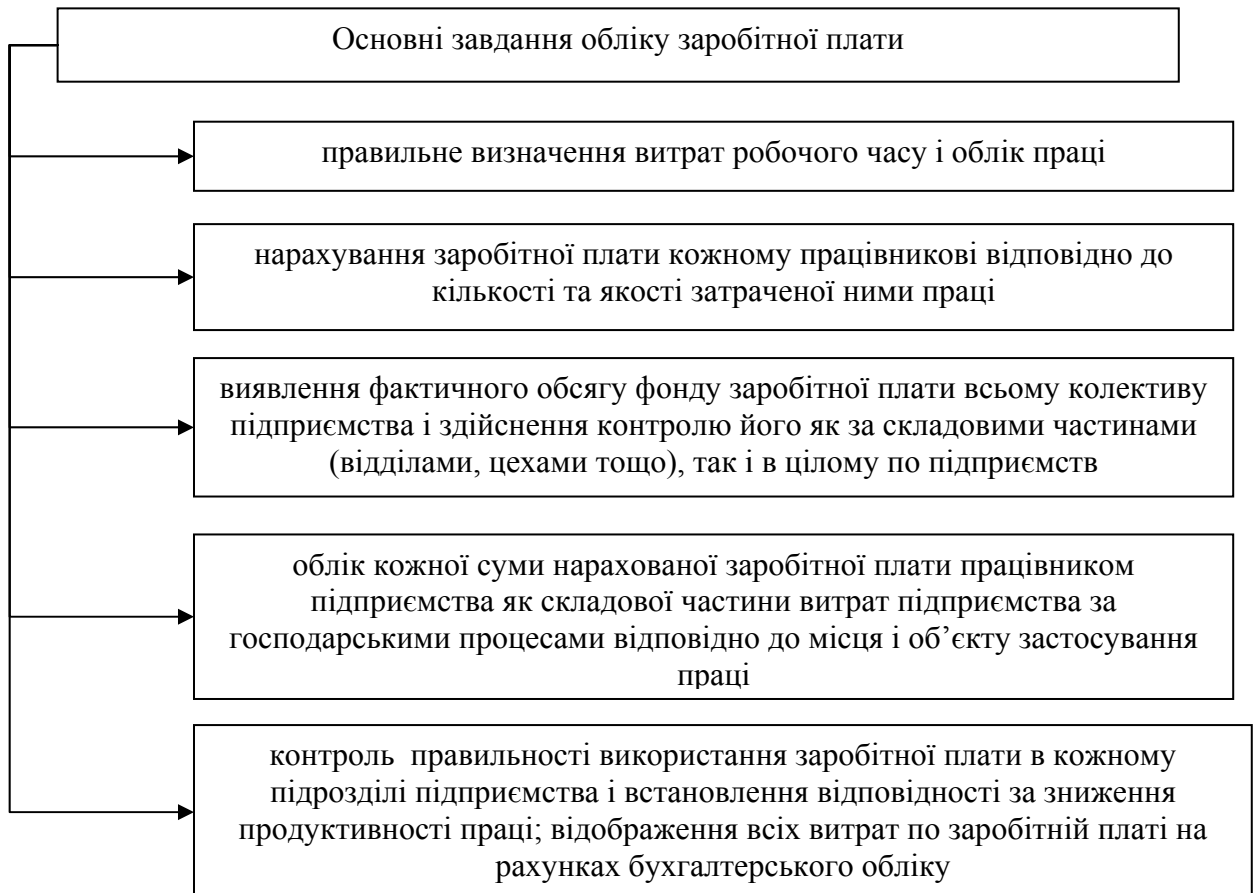

Рисунок 1.4 – Завдання обліку заробітної плати [73, с. 25]

Етапи обліку розрахунків із заробітної плати представлені в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4 – Етапи обліку розрахунків із заробітної плати [73, с. 28]

Етапи	Характеристика
1	2
Перший етап	Відбувається організації обліку розрахунків із заробітної плати та облік особистого складу працівників, який організовується в основному відділом кадрів підприємства
Другий етап	На цьому етапі відбувається вибір системи табельного обліку, розробка внутрішньої інструкції з його ведення, та відбувається контроль за його виконанням. Основним документом обліку використання робочого часу є табель, за допомогою якого отримують дані про фактично відпрацьований час, на підставі якого потім нараховується заробітна плата

Продовження таблиці 1.4

1	2
Третій етап	Важливим етапом організації обліку є вибір первинних документів, при цьому слід ураховувати кількість документів: чим менше їх буде, тим простіше буде вести облік, тому слід застосовувати універсальні, накопичувальні документи. Основним документом, що регламентує розміри основної та додаткової заробітної плати, а також преміювання працівників та різні додаткові виплати є Положення про оплату праці
Заключний етап	На цьому етапі підприємство самостійно обирає для себе строки виплати заробітної плати працівникам

Однією з умов правильного бухгалтерського обліку розрахунків з оплати праці є чітке документування всіх операцій та подій.

Першим етапом обліку розрахунків із заробітної плати є облік особистого складу працівників, який організовується в основному відділом кадрів підприємства.

Другим та найважливішим етапом є формування обліку праці та первинного обліку робочого часу. На цьому етапі відбувається вибір системи табельного обліку, розробка внутрішньої інструкції з його ведення, та відбувається контроль за його виконанням. Основним документом обліку використання робочого часу є табель, за допомогою якого отримують дані про фактично відпрацьований час, на підставі якого потім нараховується заробітна плата.

В таблиці 1.5 наведено затверджені в Україні основні форми первинних документів, згруповані за напрямом використання.

Таблиця 1.5 – Типові форми первинної облікової документації з обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві [77, с. 36]

Типова форма	Назва документа з обліку
1	2
Облік особового складу	
№П-1	Наказ (розпорядження) про прийняття на роботу
№П-2	Особова картка працівника
№П-3	Алфавітна картка
№П-4	Особова картка спеціаліста з вищою освітою, який виконує науково-, проектно- дослідницькі і технологічні роботи
№П-5	Наказ (розпорядження) про переведення на іншу роботу
№П-6	Наказ (розпорядження) про надання відпустки
№П-8	Наказ (розпорядження) про припинення трудового договору
№П-9, №П-10	Книга обліку бланків трудових книжок і вкладишів до них

Продовження таблиці 1.5

1	2
Облік виробітку	
№П-12, №П-13, №П-14	Табель обліку використання робочого часу
№П-15	Список осіб, які працюють в надурочний час
№П-16	Листок обліку простоїв
Нарахування заробітної плати	
№П-49	Розрахунково-платіжна відомість
№П-50	Розрахункова відомість
№П-52	Розрахунок заробітної плати
№П-53	Платіжна відомість
№П-54, 54а	Особовий рахунок
№П-55	Накопичувальна картка виробітку і заробітної плати

Основним документом, що регламентує на більшості вітчизняних підприємств розміри основної та додаткової заробітної плати, а також преміювання працівників та різні додаткові виплати є Положення про оплату праці на підприємстві. Заключним етапом організації обліку розрахунків із заробітної плати є організація виплати заробітної плати, на цьому етапі підприємство самостійно обирає для себе строки виплати заробітної плати працівникам.

Документальною основою нарахування заробітної плати за умови погодинної оплати праці є табель обліку робочого часу, який, як правило, ведеться у формі таблиці, де розписані всі прізвища працівників напроти яких зазначається кількість відпрацьованого часу, причини не виходу на роботу.

Документальною основою нарахування заробітної плати працівникам, що працюють на основі відрядної системи оплати праці є: наряд, маршрутний лист, рапорт виробітку, тощо.

В кінці кожного місяця всі дані про заробітну плату узагальнюються:

- за особовими рахунками працюючих,
- за видами продукції, товарів, робіт, послуг;
- за видами оплат [41, с.230].

На основі цих даних складаються розрахунково-платіжні відомості, що виступають первинними документами для обліку розрахунків по оплаті

праці, а часто і як реєстри аналітичного обліку розрахунків по оплаті праці.

Таким чином, одне із найважливіших завдань, що стоїть перед керівництвом підприємства, є ведення раціонального обліку особового складу суб'єкта господарювання.

Слід відзначити, що найбільшу питому вагу виплат працівникам на підприємстві займають поточні виплати, а саме заробітна плата (основна й додаткова) та інші поточні види виплат, які підлягають сплаті протягом 12 місяців з дати балансу.

Планом рахунків бухгалтерського обліку підприємств і організацій, передбачено рахунок 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» для синтетичного обліку заробітної плати. За дебетом цього рахунку відображається виплата всіх видів виплат (основної та додаткової заробітної плати), за кредитом – їх нарахування. Також к цьому рахунку відкривають субрахунки[11].

Згідно з Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій [12], затвердженою наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99р. №291, яка носить рекомендаційний характер, пропонується відкривати наступні аналітичні рахунки першого порядку, які представлено в табл. 1.6 [11].

Таблиця 1.6 – Субрахунки першого порядку до рахунку №66 «Розрахунки за виплатами працівникам» [11]

Рахунок	Субрахунок	Назва
№66 «Розрахунки за виплатами працівникам»	№ 661	Розрахунки за заробітною платою
	№ 662	Розрахунки з депонентами
	№ 663	Розрахунки за іншими виплатами

На субрахунку №661 «Розрахунки за заробітною платою» відображають нарахування заробітної плати за поточний місяць; на субрахунку №662 «Розрахунки з депонентами» – заробітну плату, що не була

виплачена вчасно; на субрахунку №663 «Розрахунки за іншими виплатами» відображається нарахування інших виплат працівникам [11].

Типова кореспонденція рахунків з обліку заробітної плати представлено в таблиці 1.7.

Таблиця 1.7 – Типова кореспонденція рахунків з обліку заробітної плати

Зміст господарської операції		Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
Нараховано	Резерв оплати відпусток	23, 91, 92, 93	471
Нараховано заробітну плату працівникам	Зайнятим обслуговуванням машин і обладнанням, зайнятим на загальновиробничих роботах цехів, дільниць та інших підрозділів	91	661
	Основного й допоміжного виробництва	23	661
	Адміністративно-управлінського апарату	92	661
	Зайнятим реалізацією продукції, товарів, робіт та послуг	93	661
	Торговим працівникам, працівникам посередницьких підприємств	92,93, 94	661
	Нестачі раніше віднесені за рахунок винних осіб, списані за рахунок підприємства	92	661
	Нарахована вихідна допомога, передбачена чинним законодавством	23,91, 92	661
	Нараховані суми оплати праці (премії) за рахунок капітальних витрат	15	661
	Зайнятим виправленням браку	24	661
	Повернуті до каси надлишки нарахованих сум-переплат	30	661
	За роботи, що належать до витрат майбутніх періодів	39	661
	За рахунок резерви наступних платежів	47	661
	Премії та заохочення	23,91, 92	661

При формуванні забезпечень, наприклад, таких як створення резерву на виплату відпусток, використовують рахунок 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів» [11].

Оплата лікарняних на підприємстві має певні особливості, які має враховувати бухгалтер, а саме:

- оплата лікарняних відбувається за календарні дні (не робочі),

включаючи святкові і неробочі дні;

- підприємство сплачує перші 5 днів лікарняних, далі фонд соціального страхування;

- для розрахунку середньоденної заробітної плати слід враховувати тільки виплати за відпрацьований час, включаючи зарплату та відпускні;

- обов'язкове оформлення: протоколу комісії, заяви-розрахунку, повідомлення про виплату коштів. Слід зазначити, що перелічені документи можуть подаватися в електронній формі.

При оплаті лікарняних має значення стаж працівника, той період, коли вона була застрахована та коли за неї сплачували соціальний внесок у сумі не меншій, ніж мінімальний розмір.

Розрахунок середньоденної заробітної плати (Сзп) слід здійснювати за формулою 1.1 [42, с. 288]:

$$\text{Сзп} = (\text{X1} + \text{X2} + \text{X3} + \text{X4} + \text{X5} + \text{X6} + \text{X7} + \text{X8} + \text{X9} + \text{X10} + \text{X11} + \text{X12}) / 365, \quad (1.1)$$

де X1, X2, ... – заробітна плата застрахованої особи за кожен з 12 місяців розрахункового періоду, що передував місяцю, в якому настав страховий випадок.

Календарні дні за 12 місяців розрахункового періоду (невідпрацьовані з поважних причин дні (за наявності), необхідно виключити із розрахунку). Також із розрахунку виключаються місяці розрахункового періоду (з першого до першого числа), в яких застрахована особа не працювала з поважних причин. Святкові та вихідні дні не виключаються з розрахункового періоду [42, с. 288].

Розміри допомоги у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності мають коригувати на коефіцієнт страхового стажу (k):

- 50% – страховий стаж до трьох років;
- 60% – страховий стаж від трьох до п'яти років;
- 70% – страховий стаж від п'яти до восьми років;

– 100% – страховий стаж понад вісім років.

Отже, лікарняні (ЛПК) розраховуємо за формулою 1.2[42, с. 290]:

$$\text{ЛПК} = \text{Сзп} \times \text{Дл} \times k, \quad (1.2)$$

де Дл – кількість днів лікарняного.

Розрахунок відпускних (ВІД) слід здійснювати за формулою 1.3[42, с.290]:

$$\text{ВІД} = \text{Сзп} \times \text{Двід}, \quad (1.3)$$

де Двід – кількість днів відпустки.

Крім того, всі підприємства являються податковими агентами виплачуючи заробітну плату працівникам та повинні утримувати з неї обов'язкові податки та збори. Відповідно до Податкового кодексу України. Податковий кодекс України визначає наступні обов'язкові утримання: податок на доходи фізичних осіб (18%) та військовий збір (1,5%) [5].

Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» визначає правові та організаційні засади забезпечення збору та обліку єдиного внеску (22%) на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, умови та порядок його нарахування і сплати та повноваження органу, що здійснює його збір та ведення обліку [8].

Податок на доходи фізичних осіб та військовий збір утримуються із заробітної плати працівника. В той час як єдиний соціальний внесок нараховується на заробітну плату роботодавцем і сплачує його також роботодавець [5,8].

В Податковому кодексі України зазначено граничний розмір доходу на який може застосуватися податкова соціальна пільга та коло осіб, які мають на неї право. Розглянемо приклад розрахунку перелічених податків і зборів [5].

Отже, синтетичний облік заробітної плати на підприємствах здійснюється з використанням рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» та відкритими до нього субрахунками. На рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» ведеться узагальнення інформації про розрахунки з працівниками, щодо оплати праці. Аналітичний облік заробітної плати на ведеться за кожним працівником окремо.

1.3 Методичні підходи до аналізу заробітної плати на підприємстві

Аналіз заробітної плати передбачає використання його різних видів. Горизонтальний (трендовий) аналіз є складовою системи фінансового аналізу, яка полягає у вивченні динаміки окремих показників у часі. Він передбачає розрахунок темпу росту, приросту, окремих показників за декілька періодів і визначають загальні тенденції їх зміни, абсолютне віхдження, відносне.

Вертикальний аналіз засновано на структурному розкладі окремих показників.

Порівняльний аналіз базується на співставленні значень окремих груп аналогічних показників. Для цього аналізу використовують або порівняння з середньогалузевими показниками, чи показники підприємств-конкурентів, проте найчастіше звітних та планових (нормативних) показників (показників попередніх періодів) [31, с.62].

Також в аналізі часто використовують аналіз фінансових коефіцієнтів, який представляє собою розрахунок співвідношень між окремими позиціями звіту або позиціями різних форм звітності, визначення взаємозв'язку показників.

Аналіз оплати праці включає в себе порівняння праці різної якості. Диференціація заробітної плати персоналу суб'єкту господарювання залежить від складності й умов праці та здійснюється за допомогою тарифної

системи. Від її стану залежить структура заробітної плати, зокрема частка премій.

Співвідношення між кількісними і якісними показниками праці, або мірою праці, і винагородою, створює систему оплати праці. Оскільки є дві міри праці: кількість виготовленої продукції і час, витрачений на виконання певної роботи, існують дві системи заробітної плати [56, с.333].

Під час аналізу фонду оплати праці необхідно здійснювати систематичний контроль за формуванням та використанням фонду оплати праці, виявляти можливості економії коштів за рахунок зростання продуктивності праці і зниження трудомісткості продукції.

Заробітну плату на підприємстві слід аналізувати за наступними напрямками:

1) аналіз фонду оплати праці як елемента витрат на виробництво на підставі спеціальної статистичної форми;

2) аналіз оплати праці за окремими статтями калькуляції, насамперед за самостійною статтею - заробітна плата виробничих працівників [43, с. 37].

Шевців Л. Ю. та Курій І.Я розробили наступні методичні підходи до аналізу праці та заробітної плати, які представлені в таблиці 1.8.

Таблиця 1.8 – Методичні підходи до аналізу праці та заробітної плати [80, с. 283]

Види обліково-аналітичної діяльності	Мета дослідження	Методи дослідження	Носії інформації
Аналіз	обґрунтування витрат підприємства на оплату праці; відповідність оплати праці з продуктивністю праці	методи індукції, дедукції, теорії економічного аналізу; метод порівняння і узагальнення даних; методи статистики (факторного аналізу), системний підхід; інформаційні технології	Відомість обліку працівників підрозділу. Штатний розпис. таблиць обліку відпрацьованого робочого часу; наряд на відрядну роботу; маршрутний лист; розрахунково-платіжна відомість працівника; зведена розрахунковоплатіжна відомість; звіт з праці.

Середня заробітна плата працівника за місяць (квартал, рік) у цілому на суб'єкті господарювання обчислюється діленням сум, нарахованих із фонду оплати праці працівників як у грошовій, так і натуральній формах, на середньооблікову чисельність працівників, що береться для розрахунку середньої заробітної плати та інших середніх показників (середньооблікову чисельність усього персоналу в еквіваленті повної зайнятості) за відповідний період.

Розрахунок середньої заробітної плати (Сзп) працівників за формулою 1.4 [42, с.291]:

$$\text{Сзп} = \text{Дн} \times \text{Тдн} \cdot \text{Сзп/год} \quad (1.4)$$

де, Дн – кількість днів відпрацьованих одним працівником;

Тдн – тривалість робочого дня;

Сзп/год. – середньогодинна заробітна плата.

Обчислення середньої, середньоденної, середньомісячної заробітної плати є необхідним, адже ці розрахунки використовуються для розрахування багатьох виплат працівникам підприємства. Наприклад:

- при розрахунку відпусток;
- при розрахунку компенсації за невикористану відпустку;
- при розрахунках допомоги по пологам;
- при розрахунках доплат, премій, тощо.

Для визначення середньомісячної величини за квартал (рік) або будь-який інший період отриману величину заробітної плати за квартал (рік) необхідно розділити на кількість місяців у періоді. Рівень середньої заробітної плати обчислюється на основі фондів оплати праці і відповідних затрат робочого часу в людино-годинах, людино-днях або середньоспискової чисельності персоналу [41, с.231].

Розпочинаючи аналіз використання фонду заробітної плати, в першу чергу потрібно розрахувати абсолютне та відносне відхилення фактичної

його величини від планової.

Абсолютне відхилення ($\Delta\text{ФЗПабс}$) визначається шляхом порівняння фактично використаних засобів на оплату праці (ФЗПф) із плановим фондом зарплати (ФЗПпл) в цілому по підприємству, виробничим підрозділам і категоріям працівників [41, с.231]:

$$\Delta\text{ФЗПабс} = \text{ФЗПф} - \text{ФЗПпл} \quad (1.5)$$

Однак при цьому потрібно враховувати, що абсолютне відхилення саме по собі не характеризує використання фонду зарплати, тому що цей показник визначається без врахування ступеню виконання плану по виробництву продукції.

На абсолютне відхилення фонду заробітної плати впливає два фактори:

- зміна чисельності працівників;
- зміни середньорічної заробітної плати одного працівника.

Для визначення впливу чисельності на абсолютне відхилення фонду заробітної плати необхідно розрахувати відхилення фактичної від планової чисельності персоналу та помножити на середню планову зарплату одного працівника у звітному періоді.

Для визначення впливу зміни середньої заробітної плати на абсолютне відхилення фонду зарплати необхідно суму відхилень від планової середньорічної зарплати помножити на фактичну чисельність працівників.

Аналіз використання фонду заробітної плати має починатися з оцінки його обсягу, динаміки за останні роки, відхилення від планових показників. Зіставляючи фактично нараховану заробітну плату з плановою за місяць, квартал, наростаючим підсумком з початку року, за рік загалом і за групами персоналу суб'єкта господарювання, а також на його структурних відділах, у бригадах. Також слід розрахувати абсолютну економію чи перевитрати коштів на заробітну плату.

Відносне відхилення розраховується як різниця між фактично

нарахованою сумою заробітної плати та плановим фондом, скоректованим на коефіцієнт виконання плану по виробництву продукції. При цьому потрібно мати на увазі, що коректується тільки перемінна частина фонду заробітної плати, котра змінюється пропорційно обсягу виробництва продукції. Це зарплата робітникам за відрядними розцінками, премії робітникам та управлінському персоналу за виробничі результати та сума відпускних, що відповідає частині перемінної зарплати.

Постійна частина оплати праці не змінюється при збільшенні або зменшенні обсягу виробництва (зарплата робітникам по тарифним ставкам, зарплата службовцям за окладами, усі види доплат, оплата праці робітників будівельних бригад, соціальної сфери, сума відпускних) [41, с.231]:

$$\begin{aligned} \Delta\PhiЗП\text{від} &= \PhiЗП\text{ф} - \PhiЗП\text{ск} = \\ &= \PhiЗП\text{ф} - (\PhiЗП\text{пл.пер.} \times K_{\text{вп}}) + \PhiЗП\text{пл.пост.}, \end{aligned} \quad (1.6)$$

де $\Delta\PhiЗП\text{від}$ – відносне відхилення по фонду заробітної плати;

$\PhiЗП\text{ф}$ – фактичний фонд заробітної плати;

$\PhiЗП\text{ск}$ – фонд зарплати плановий, скоректований на коефіцієнт виконання плану по випуску продукції;

$\PhiЗП\text{пл.пер.}$ та $\PhiЗП\text{пл.пост.}$ – перемінна та постійна сума планового фонду заробітної плати;

$K_{\text{вп}}$ – коефіцієнт виконання плану по виробництву продукції.

Шевців Л. Ю. та Курій І.Я. пропонують розрахунок індивідуальної заробітної плати ($ЗП_i$)здійснювати за формулою 1.7 [80, с. 282]:

$$ЗП_i = (KK_i \times dV_i \times PT_i) + PT, \quad (1.7)$$

де KK_i - кваліфікаційний рівень і-го працівника;

dV_i - частка відпрацьованого часу і-го працівника у величині встановленого робочого часу;

PT_i - сума витрат на оплату праці, яка визначається на підставі сформованого на підприємстві рівня витрат на виплату основної заробітної плати та обсягу товарообігу за попередні місяць;

PT - сума витрат на оплату праці, яка обумовлена нормативом у відсотках до приросту чистого прибутку підприємства, порівняно з попереднім кварталом.

Досить важливою проблемою на сьогодні є проблема оцінки розміру мінімальної заробітної плати та прожиткового мінімуму. До першочергових завдань владних структур належить державне регулювання всієї системи організації оплати праці, основою якої повинен бути прожитковий мінімум, оскільки підвищення мінімального розміру оплати праці сприяє стимулюючий вплив на її зростання. Прожитковий мінімум заробітної плати повинен забезпечити відтворення робочої сили в умовах нових механізмів ціноутворення.

Також для аналізу заробітної плати використовують наступні показники:

1) питома вага основної заробітної плати, яка розраховується за формулою 1.8 [45, с. 45]:

$$\text{Пит.вага, оснЗП} = \frac{\text{Фонд основної заробітної плати}}{\text{Загальний фонд оплати праці}} \times 100 \quad (1.8)$$

2) питома вага додаткової заробітної плати, яка розраховується за формулою 1.9 [45, с. 45]:

$$\text{Пит.вага, додЗП} = \frac{\text{Фонд додаткової заробітної плати}}{\text{Загальний фонд оплати праці}} \times 100 \quad (1.9)$$

3) питома вага інших компенсаційних виплат, яка розраховується за формулою 1.10 [45, с. 45]:

$$\text{Пит.вага комп.виплат} = \frac{\text{Інші компенсаційні виплати}}{\text{Загальний фонд оплати праці}} \times 100 \quad (1.10)$$

4) зміни питомої ваги розрахованих показників слід за формулою 1.11 [45, с. 45]:

$$\text{Зміни пит.ваги} = \text{Пит.вага зв.пер.} - \text{Пит.вага попередн.пер.} \quad (1.11)$$

Для того, щоб розрахувати вплив факторів на зміну витрат на оплату праці, необхідно провести факторний аналіз. Під факторним аналізом розуміють методику комплексного й системного вивчення, вимірювання дії факторів на величину результативних показників фонду оплати праці. Розрізняють різні види факторного аналізу:

- детермінований і стохастичний;
- прямий і зворотний;
- одноступінчатий і багатоступінчастий;
- статистичний і динамічний;
- ретроспективний і перспективний (прогнозний).

Показники обсягів витрат на оплату праці залежать від трьох чинників:

- а) обсягу товарної продукції (ТП);
- б) продуктивності праці (П);
- в) середньої заробітної платні (з/п).

Отже, маємо трифакторну мультиплікативну модель (формула 1.12) [45, с. 45]:

$$\text{ФОТ} = \frac{\text{ТП}}{\text{П}} \times \text{зп} \quad (1.12)$$

Зміни звітнього періоду від поточного слід розраховувати за формулою 1.13 [45, с. 45]:

Здійснивши аналіз показників, що використовуються при аналізі заробітної плати свідчать, що вони не є універсальними, та кожне підприємство має розробляти показники в залежності від особливостей своєї діяльності. Показники аналізу заробітної плати мають постійно вдосконалюватися, враховуючи зміни в ринковому середовищі, що постійно відбуваються.

Таким чином, аналіз та розрахунок заробітної плати є дуже відповідальною й трудомісткою роботою, яку треба виконати за короткий термін між наданням інформації та виплатою персоналу. Аналіз заробітної плати має надавати інформацію про ефективність обраної системи оплати праці, порівнювати динаміку фонду оплати праці за поточний та попередні періоди, розраховувати темпи її росту, приросту. Тобто аналіз заробітної плати на підприємстві покликаний забезпечувати управлінський персонал необхідною інформацією для прийняття вірних управлінських рішень.

Висновки до розділу 1

Таким чином, згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996–XIV, для забезпечення ведення бухгалтерського обліку підприємство самостійно вибирає форми його організації, розробляє організаційну структуру, призначає відповідальних за ведення бухгалтерського обліку, затверджує форми первинних документів, графік документообігу тощо.

Вимогами до формування обліку заробітної плати є визначення завдань, системи показників, документації й системи рахунків.

Підставою для нарахування заробітної плати робітникам у разі відрядної оплати служать різні документи: наряди, маршрутні листи, рапорти

(відомості) виробітку та деякі інші.

Планом рахунків бухгалтерського обліку підприємств і організацій, передбачено рахунок 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» для синтетичного обліку заробітної плати. За дебетом цього рахунку відображається виплата всіх видів виплат (основної та додаткової заробітної плати), за кредитом – їх нарахування. Також к цьому рахунку відкривають субрахунки.

Отже, аналіз заробітної плати має надавати інформацію про ефективність обраної системи оплати праці, порівнювати динаміку фонду оплати праці за поточний та попередні періоди, розраховувати темпи її росту, приросту. Тобто аналіз заробітної плати на підприємстві покликаний забезпечувати управлінський персонал необхідною інформацією для прийняття вірних управлінських рішень.

2 ОБЛІК ТА АНАЛІЗ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ НА ТОВ «АКВАТОП»

2.1 Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Акватоп»

Компанія «Акватоп» створена у м. Запоріжжі у 2002 році. Початок діяльності пов'язано з продажами води столової природної; води натуральної; артезіанської води; доставка води додому та в офіс, продаж супутньої продукції, інших товарів.

Код ЄДРПОУ: 32116385.

Види діяльності:

- 11.07 Виробництво безалкогольних напоїв; виробництво мінеральних вод та інших вод, розлитих у пляшки;
- 46.19 Діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту;
- 46.39 Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами;
- 47.11 Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами.

Адреса: 69068, Запорізька обл., місто Запоріжжя, Шевченківський район, ПРОСПЕКТ МОТОРОБУДІВНИКІВ, будинок 56, приміщення 10.

ТОВ «Акватоп» відноситься до середніх підприємств відповідно до чисельності працюючих та обсягів реалізації.

Компанія «Акватоп» є Товариством з обмеженою відповідальністю (скорочена назва – ТОВ «Акватоп»), являється юридичною особою - комерційною організацією, статутний капітал якої поділений на частки установчими документами.

ТОВ «Акватоп» має у власності відокремлене майно і відповідає за своїми зобов'язаннями всім належним йому майном, може від свого імені здійснювати угоди, набувати і здійснювати майнові та особисті немайнові

права, виступати позивачем або відповідачем у суді, арбітражному суді.

ТОВ «Акватоп» має самостійний баланс, розрахунковий та інші рахунки, має круглу печатку, що містить його повне фірмове найменування українською мовою, та вказівку на його місце знаходження, має право мати штампи та бланки зі своїм фірмовим найменуванням, власну емблему, а також зареєстрований у встановленому порядку товарний знак та інші засоби індивідуалізації.

ТОВ «Акватоп» має право здійснювати інші види діяльності, не заборонені законодавством, що спрямовані на досягнення статутних цілей. Окремими видами діяльності Товариство може займатися тільки на підставі спеціального дозволу (ліцензії).

Головною метою ТОВ «Акватоп» є отримання прибутку за рахунок задоволення потреб споживачів в якісній і недорогій продукції. Основними цілями ТОВ «Акватоп» є:

- систематичне збалансоване зростання у формуванні індивідуального іміджу компанії як дистриб'ютора якісного та доступного продукту;
- впровадження та використання сучасних технологій у процесі реалізації продукції;
- збут готової продукції.

Майно ТОВ «Акватоп» належить йому на праві власності і утворюється з:

- внесків засновників (учасників) у статутний капітал;
- продукції, виробленої Товариством в процесі його діяльності;
- отриманих доходів;
- іншого майна, придбаного Товариством з інших підстав, що допускаються законодавством.

Статутний капітал ТОВ «Акватоп» визначає мінімальний розмір майна Товариства, що гарантує інтереси його кредиторів. Статутний капітал Товариства складається з номінальної вартості часток його учасників та розділений на три частки.

Стратегічне планування, національний масштаб роботи та стабільність компанії «Акватоп» значно зменшать ризики, пов'язані з коливаннями попиту на ринку, сезонністю, та обсягами реалізації. Досвідчений персонал і сервіс надає клієнтам всю необхідну інформацію, технічну і теоретичну підтримку, консультації фахівців.

Важливим завданням ТОВ «Акватоп» в умовах ринкового господарювання є забезпечення ефективної збутової діяльності, з метою формування конкурентоспроможної організаційної структури як елементу системи управління збутовою діяльністю.

Керівництвом ТОВ «Акватоп» розроблено колективний договір, який підписано із кожним працівником. Жодний інший трудовий договір, що підписується підприємством з працівниками, не може суперечити цьому колективному договору таким чином, щоб порівняно з останнім права та інтереси працівника в трудовому договорі (контракті) були якимсь чином обмежені. У випадку виникнення такого протиріччя відповідні положення трудового договору (контракту) визнаються недійсними.

Згідно із колективним договором на ТОВ «Акватоп» кожний працівник зобов'язаний добросовісно і якісно виконувати свої обов'язки, працювати чесно і добросовісно, дотримуватися дисципліни праці, своєчасно і точно виконувати розпорядження власників та уповноважених ними осіб, дотримуватись трудової і технологічної дисципліни, вимог нормативних актів з охорони праці, дбайливо ставитися до майна власника, на прохання адміністрації підприємства надавати звіти про виконання своїх конкретних обов'язків.

Колективний договір визначає основні моменти організації та оплати праці персоналу ТОВ «Акватоп».

Згідно з колективним договором та вимог чинного законодавства на ТОВ «Акватоп» заробітна плата виплачується 2 рази на місяць на електроні карточки відкриті в банку. В основному заробітна плата нараховується згідно посадових окладів, які затверджені штатним розкладом по підприємству.

Умови запровадження та розміри надбавок, до посадових окладів, доплат, премій, винагород та інших заохочувальних виплат встановлено підприємством самостійно у колективному договорі. При цьому дотримуються всі норми і гарантії передбачені законодавством про оплату праці.

Колективним договором по підприємству не передбачалося виплачувати заробітну плату натурою.

Організаційна структура підприємства - це схема підпорядкованості персоналу, його склад, взаємозв'язок. Ефективність досягнення цілей організації, реалізації її стратегії, взаємодії із зовнішнім середовищем значною мірою визначаються правильністю побудови структури організації. Для ТОВ «Акватоп» характерна лінійно-функціональна організаційна структура.

Організаційна структура управління ТОВ «Акватоп» представлена на рисунку 2.1.

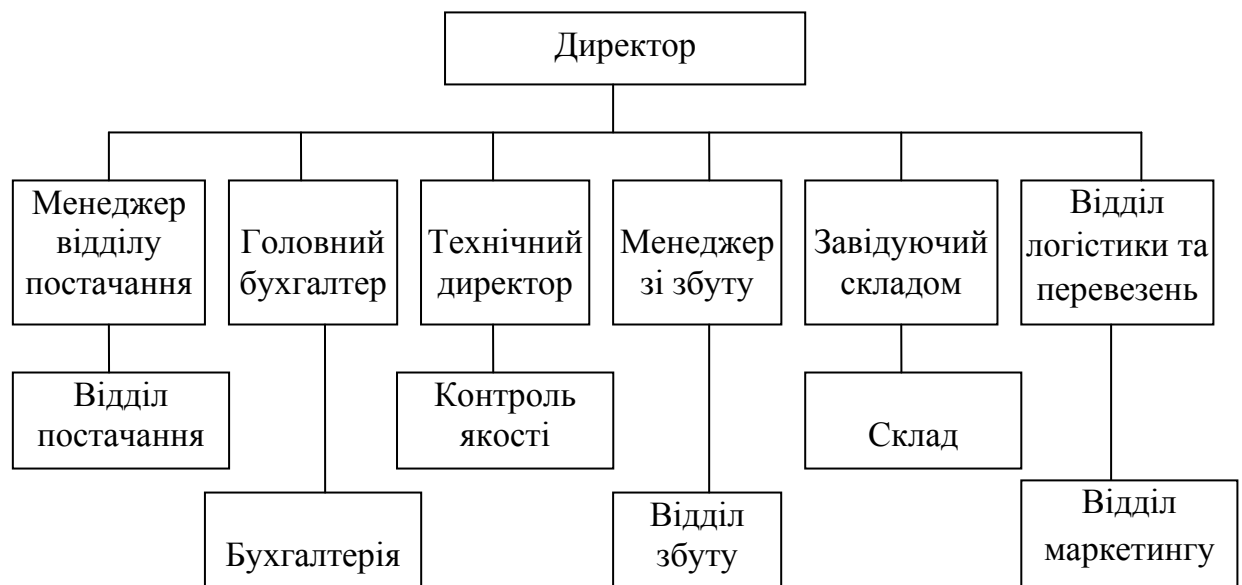

Рисунок 2.1 – Організаційна структура управління ТОВ «Акватоп»

Процес господарської діяльності на ТОВ «Акватоп» проходить такі етапи:

1. Зв'язок з постачальниками товарів. Цим питанням займається начальник відділу постачання, який веде переговори на поставку товару.

2. Формування замовлення на поставку товарів. Далі менеджер відділу постачання визначає загальну поточну потребу в кількості продукції, а також необхідний резерв, і формує замовлення на поставку товару.

3. Прийом товарів на склад здійснює за накладними завідувач складом.

4. Збут готової продукції здійснюється відділом продаж. Замовлення видається покупцеві тільки після його оплати або готівкою, або через розрахунковий рахунок. Для великих і постійних замовників існує гнучка система знижок. Співробітники відділу збуту також можуть стимулювати нових замовників на придбання продукції компанії шляхом впливу на них рекламою.

Питаннями адміністрування займається директор підприємства, який контролює весь господарський процес, відслідковує всі фінансові рухи, що відбуваються в компанії, а також здійснює стратегічне планування діяльності ТОВ «Акватоп».

Кожен підрозділ ТОВ «Акватоп» виконує основні функції менеджменту: планування, організації, координації, контролю та аналізу. Функція планування дозволяє заздалегідь визначити напрямки дій та розвитку і прийняти необхідні рішення. Функція організації реалізується як утворення підрозділів та їх структури. Функція координації включає: специфікацію обов'язків, визначення того, хто повинен передавати окремі накази, а хто їх витлумачити й виконувати. Сюди ж входить забезпечення погодження розбіжностей між особами, кожна з яких користується однаковим авторитетом у своїй специфічній області.

Для здійснення функції контролю проводиться аналіз фактично отриманих результатів з нормативними критеріями, при необхідності проводиться коригування отриманих відхилень.

Статутом ТОВ «Акватоп» передбачено, що трудова діяльність у Товаристві може здійснюватися громадянами на підставі угод (контрактів). При цьому працівникам забезпечуються умови і оплата праці, а також інші соціально-економічні гарантії, передбачені чинним законодавством.

Директор ТОВ «Акватоп» відповідно до своєї компетенції самостійно, згідно з чинними нормативно-правовими актами, вирішує всі проблеми щодо забезпечення підприємства кадрами, визначає порядок та умови прийому на роботу, форми і методи організації праці, принципи і порядок нормування праці, встановлює розміри окладів і доплат, визначає порядок преміювання, тривалість робочого дня і робочого тижня, порядок надання вихідних днів і відпусток.

Бухгалтерський облік на досліджуваному підприємстві проводиться бухгалтерією та здійснює облік руху товарно-матеріальних і фінансових потоків у відповідності з діючими законами і правилами бухгалтерського обліку.

Бухгалтерія ТОВ «Акватоп» забезпечує керівництво, повною та неупередженою інформацією про фінансове становище, результати діяльності та стан грошових коштів ТОВ «Акватоп» та керується положеннями Наказу про облікову політику.

Структура бухгалтерії представлена на рис. 2.2.

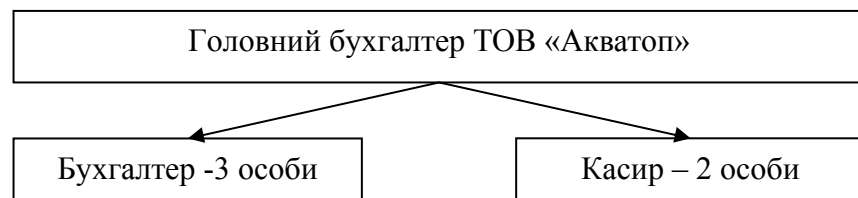

Рисунок 2.2 – Структура бухгалтерії ТОВ «Акватоп»

Головний бухгалтер ТОВ «Акватоп» забезпечує організацію бухгалтерського обліку на підприємстві і контроль за раціональним, ощадливим використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів.

Головний бухгалтер ТОВ «Акватоп», здійснюючи організацію бухгалтерського обліку на основі встановлених правил його ведення:

- складає достовірну та неупереджену бухгалтерську звітність на основі первинних документів і бухгалтерських записів, надання її відповідним органами у строки, встановлені законодавством;
- правильне та своєчасне нарахування і оплата платежів у державний

бюджет, внесків на державне соціальне страхування, коштів на фінансування капітальних вкладень;

– достовірний облік витрат виробництва і обігу, виконання кошторисів витрат, реалізації продукції, виконання будівельно-монтажних та інших робіт, формування калькуляцій собівартості продукції, робіт і послуг;

– облік надходження грошових коштів, товарно-матеріальних цінностей і основних засобів, а також своєчасне відображення в бухгалтерському обліку операцій, пов'язаних з їхнім рухом;

– перевірка організації та ведення бухгалтерського обліку і звітності у всіх структурних одиницях досліджуваного підприємства.

Головний бухгалтер ТОВ «Акватоп» встановлює службові обов'язки для підлеглих йому працівників, щоб кожен працівник знав коло своїх обов'язків і ніс відповідальність за їхнє виконання.

Обов'язок щодо складання фінансової звітності та іншої звітності на вимогу власників, органів статистики покладено на головного бухгалтера ТОВ «Акватоп».

Директором та головним бухгалтером ТОВ «Акватоп» відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби» обрано прямолінійний метод нарахування амортизації основних засобів.

В обліковій політиці ТОВ «Акватоп» закріплено, що первинна вартість запасів визначається відповідно до П(С)БО 9 «Запаси». При відпуску запасів у виробництво, з виробництва, продажу та іншому вибутті оцінка їх здійснюється методом собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО).

Наказ про облікову політику ТОВ «Акватоп» представлено в додатку А.

В Наказі про облікову політику ТОВ «Акватоп» закріплено, що величина резерву сумнівних боргів розраховується за абсолютною сумою сумнівної заборгованості. За методом застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості величина резерву визначається на підставі аналізу платоспроможності окремих дебіторів.

Заробітна плата встановлюється з такого розрахунку, що вона не може бути нижче за встановлений державою мінімальний розмір (ч.1 ст.95 КЗпП України) при виконаній працівником місячній, погодинній нормі праці (виконаному обсязі робіт).

Заробітна плата працівників ТОВ «Акватоп» включає в себе:

- оклад, встановлений штатним розписом ТОВ «Акватоп»;
- заохочувальні та компенсаційні виплати встановленні Положенням про стимулювання праці;
- інші виплати, передбачені законодавством.

Інші заохочувальні та компенсаційні виплати ТОВ «Акватоп» включають виплати у формі винагород за підсумками роботи за рік, премії за спеціальними системами та положеннями, компенсаційні та інші грошові і матеріальні виплати, які не передбачені актами чинного законодавства України або які провадяться понад установлені норми.

Працівники ТОВ «Акватоп», що працюють за сумісництвом, одержують заробітну плату за фактично виконану роботу (ч.1 ст.1021 КЗпП України).

Працівники ТОВ «Акватоп», які виконують окрім своєї основної роботи, ще й додаткову роботу за сумісництвом, наприклад, обов'язки передбачені іншою посадою, або тимчасово обов'язки осіб, що у відпустці або на лікарняному, отримують доплати за суміщення професій (посад) або виконання обов'язків тимчасово відсутнього працівника (ч.1 ст.105 КЗпП України).

Заробітна плата виплачується працівникам ТОВ «Акватоп» регулярно в робочі дні у встановлені строки, але не рідше двох разів на місяць через проміжок часу, що не перевищує шістнадцяти календарних днів (ч.1 ст.115 КЗпП України). У разі, коли день виплати заробітної плати збігається з вихідним, святковим або неробочим днем, заробітна плата виплачується напередодні (ч.2 ст.115 КЗпП України). Заробітна плата працівникам ТОВ «Акватоп» за весь час щорічної відпустки виплачується не пізніше ніж за три

дні до початку відпустки (ч.3 ст.115 КЗпП України).

Нарахування заробітної плати на ТОВ «Акватоп» бухгалтерія здійснює за підсумками роботи за місяць, на основі:

- штатного розкладу ТОВ «Акватоп»;
- табелів робочого часу;
- актів виконаних робіт по трудовим угодам;
- наказів про нарахування інших заохочувальних та компенсаційних

виплат.

Директор ТОВ «Акватоп»:

– забезпечує нарахування та виплату заробітної плати відповідно до чинного законодавства України та Положення про оплату праці ТОВ «Акватоп»;

– затверджує та підписує документи, які є підставою для нарахування заробітної плати (штатний розклад, накази).

Для автоматизації обліку ТОВ «Акватоп» використовує програму 1С у версії 7.7.

Таким чином, ТОВ «Акватоп» створено у м. Запоріжжі для отримання прибутку. Основні види діяльності пов'язані з продажем води столової природної; води натуральної; артезіанської води; доставка води додому та в офіс, продаж супутньої продукції, інших товарів.

2.2 Особливості обліку заробітної плати на ТОВ «Акватоп»

Бухгалтерський облік на ТОВ «Акватоп» здійснюється бухгалтерією підприємства, очолюваної головним бухгалтером. Бухгалтерія забезпечує обробку документів, раціональне ведення бухгалтерських записів в облікових регістрах і на їх основі - складання звітності. Своєчасне отримання облікової інформації про виробничо - господарської діяльності підприємства дозволяє керівнику оперативно впливати на хід виробництва, приймати відповідні

заходи для підвищення економічних показників роботи підприємства.

Облік використання робочого часу, а також контроль за станом трудової дисципліни на ТОВ «Акватоп» здійснюється шляхом табельного обліку.

Табель це важливий документ для обліку використання робочого часу та нарахування заробітної плати. Табель обліку робочого часу на ТОВ «Акватоп» за листопад 2019 року частково представлений таблицею 2.1.

Таблиця 2.1 – Табель обліку робочого часу на ТОВ «Акватоп» за листопад 2019 року

№ п/п	Табельний номер	Стать (ч/ж)	П.І.Б. Посада	Відмітки про явки та неявки за числами місяця																								
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15										
				16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30										
1	10	ж	Максименко О. А. Бухгалтер	x	x	x							x	x														
				x	x							x	x															
2	11	ч	Книш С.П. Менеджер		x	x							x	x														
				x	x							x	x															
3	12	ж	Ульянич В.Ю. Касир		x	x							x	x	x													
				x	x																							

Облік використання робочого часу, а також контроль за станом трудової дисципліни на ТОВ «Акватоп» здійснюється шляхом табельного обліку.

Кожний день в таблиці відповідальний працівник ТОВ «Акватоп» реєструє дані про явку або неявку працівників на роботу, спізень. Крім того, в таблиці присутні дані про простої або, навпаки, надурочні роботи. Табель –

це документ контролю за використанням робочого часу працівниками підприємства.

Табель на ТОВ «Акватоп» складається керівником кожного відділу і передається в розрахунковий відділ бухгалтерії два рази на місяць: для коригування суми виплати за першу половину місяця (авансу) і для розрахунку заробітної плати за місяць.

На ТОВ «Акватоп» всі первинні документи з обліку кадрів веде бухгалтер: накази пов'язані з прийомом на роботу і звільненням, переміщенням по службі і т.п.

Бухгалтерія ТОВ «Акватоп» працює з наступними первинними документами щодо обліку розрахунків з оплати праці з персоналом (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 - Первинні облікові документи з розрахунків з оплати праці, що використовуються на ТОВ «Акватоп»

Номер форми	Назва типової форми
П-1	Наказ про прийняття на роботу
П-2	Особова картка
П-3	Алфавітна картка
П-5	Наказ про переведення на іншу роботу
П-6	Наказ про надання відпустки
П-7	Список про надання відпустки
П-8	Наказ про припинення дії трудового договору (контракту)
П-12	Табель обліку використання робочого часу і розрахунку заробітної плати
П-13	Табель використання робочого часу
П-15	Список осіб, які працювали в понаднормовий час

Отже, на досліджуваному підприємстві ведеться поточний облік чисельності персоналу та затрат робочого часу, оперативний облік особового складу працівників, який допомагає контролювати склад та рух чисельності робітників по підприємству.

ТОВ «Акватоп» використовує типову документацію по прийому, звільненню та переміщенню робітників та уніфіковані реєстри обліку особового складу.

Для прийому працівників на ТОВ «Акватоп» оформлюють наказ про прийом на роботу, який заповнюється бухгалтером та затверджується керівником.

На підставі наказу про прийом на роботу оформлюють «Особову картку працівника» (форма № П-2). Кожному прийнятому працівнику присвоюється табельний номер.

Розрахунок заробітної плати на ТОВ «Акватоп» для працівників з погодинною оплатою праці виконується на підставі обліку фактично відпрацьованого часу, доплат за надурочні часи роботи, нарахування премій та інше, а також шляхом підрахунку іншого роду утримань та визначення суми, яка належить видачі на руки. При погодинній системі оплати праці основна зарплата нараховується шляхом множення кількості відпрацьованих годин згідно табелю робочого часу і розцінки за одну годину.

Для нарахування основної заробітної плати на ТОВ «Акватоп» працівникам з погодинною оплатою праці бухгалтерія використовує:

- відомості про посадові оклади (на основі штатного розпису);
- дані табельного обліку відпрацьованого ними часу за відповідний період.

Бухгалтер ТОВ «Акватоп» складає розрахунково-платіжні відомості щомісяця на кожний відділ, групуючи прізвища працівників у розрізі категорій на підставі існуючих методик і відповідної первинної документації. Розрахунково-платіжна відомість слугує основою для нарахування і виплати заробітної плати, до неї вноситься додаткова графа «Підпис про одержання або відмітка про видачу». Всі працівники ТОВ «Акватоп» отримуючи заробітну плату в касі підписують розрахунково-платіжну відомість.

Оплата праці на ТОВ «Акватоп» здійснюється у вигляді нарахування й виплати працівникам заробітної плати та інших додаткових виплат, передбачених чинним законодавством України і Положенням про оплату праці (додаток 3).

Розмір заробітної плати працівника ТОВ «Акватоп» залежить від

складності та умов виконуваної роботи, професійно-ділових якостей працівника, результатів його праці та результатів діяльності підприємства за звітний період (місяць) (ч.2 ст.94 КЗпП України).

Загальна схема документообігу при нарахуванні і виплаті заробітної плати на ТОВ «Акватоп» наведена на рис. 2.3.

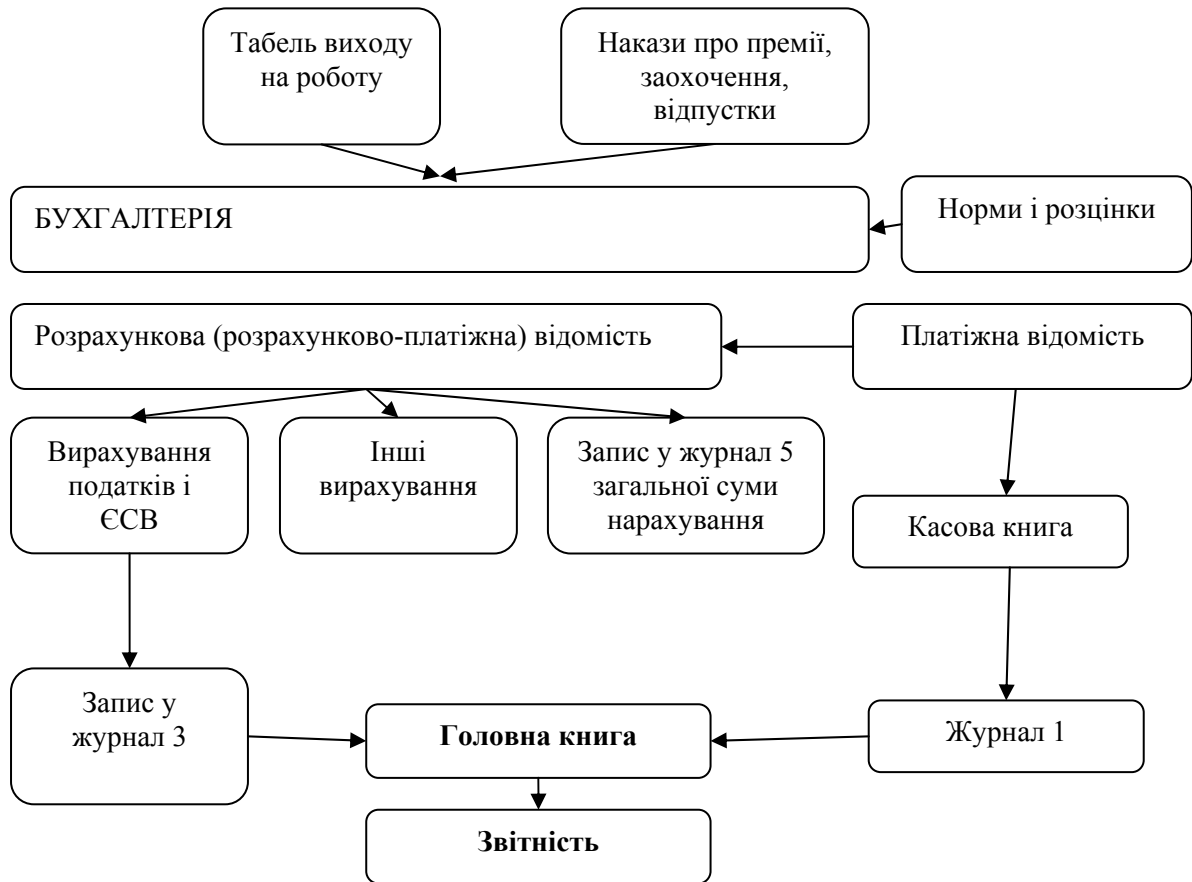

Рисунок 2.3 – Схема документообігу при нарахуванні і виплаті заробітної плати на ТОВ «Акватоп»

Таким чином, бухгалтерія ТОВ «Акватоп» використовує певні форми первинного обліку розрахунків з працівниками з оплати праці, що законодавчо закріплені.

При нарахуванні заробітної плати всім категоріям персоналу ТОВ «Акватоп» важливо врахувати всі виплати, які повинні бути включені до складу основної і додаткової зарплати, та інших заохочувальних і компенсаційних виплат.

Наступним етапом розрахункової роботи на ТОВ «Акватоп» по

розрахунках з персоналом є формування даних синтетичного обліку розрахунків та звітності. ТОВ «Акватоп» для обліку розрахунків із заробітної плати використовує рахунок 66 «Розрахунки за виплатами працівникам».

Рахунок № 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» призначено для обліку розрахунків за всіма видами оплати праці: заробітної плати, премій, виконання громадських обов'язків та ін. [11].

ТОВ «Акватоп» до рахунку № 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» відкрило та використовує наступні субрахунки:

- 661 «Розрахунки за заробітною платою»;
- 662 «Розрахунки за депонентами»;
- 663 «Розрахунки за іншими виплатами» [11].

За кредитом рахунку 66 відображаються нарахована працівникам підприємства основна та додаткова заробітна плата, премії, допомога по тимчасовій непрацездатності, інші належні до нарахування працівникам виплати, за дебетом – виплата основної та додаткової заробітної плати, премій, допомоги по тимчасовій непрацездатності тощо; вартість одержаних матеріалів, продукції та товарів у рахунок зарплати (погашення заборгованості перед працівниками за іншими виплатами); утримання податку з доходів фізичних осіб, відрахування на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, платежів за виконавчими документами та інші утримання з виплат працівникам [11].

Аналітичний облік розрахунків по заробітній платі на ТОВ «Акватоп» ведеться за кожним працівником окремо.

У листопаді 2019 року на ТОВ «Акватоп» відбулись наступні нарахування та утримання із заробітної плати:

- працівнику Толокову М.В., що зайнятий на будівництві було нараховано 5630 грн.;
- працівнику Колопоеву В.В., що зайнятий на основному виробництві було нараховано 4789 грн.;
- працівнику Іванцу О.В., що зайнятий по виправленням браку було

нараховано 5698 грн.;

– працівнику Колоту І.О., зайнятому загальновиробничим процесом нарахована заробітна плата 4578 грн.;

– адміністративному персоналу нарахована заробітна плата 9874 грн.;

– нарахована заробітна плата продавцям, торговим агентам, працівникам відділу збуту 8965 грн.

Крім того із заробітної плати працівників було утримано:

– із заробітної плати працівників за допущений брак 5689 грн.;

– за неповернені підзвітні суми 45 грн.;

– за відшкодування підприємству завданих збитків в результаті нестач, втрат від псування цінностей, розкрадання 658 грн.;

– по виконавчих листах та інших утримань за згодою працівників 458 грн.;

– внески до статутного капіталу підприємства із засновників 457 грн.;

– вартість виданих у рахунок оплати праці продуктів 254 грн.

Відображення на рахунках операцій з нарахування, утримання й виплати заробітної плати на ТОВ «Акватоп» представлено в аналітичній таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Облік нарахування та виплати заробітної плати на ТОВ «Акватоп»

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дт	Кт	
1	2	3	4	5
1	Нарахована заробітна плата працівникам, зайнятим на будівництві, придбанні основних засобів	15	661	5630
2	Нарахована заробітна плата працівникам основного виробництва підприємства	23	661	4789
3	Нарахована заробітна плата працівникам по виправленню браку	24	661	5698
4	Нарахована заробітна плата працівникам, зайнятим на роботах, які відносяться до витрат майбутніх періодів	39	661	6589

Продовження таблиці 2.3

1	2	3	4	5

5	Нарахована заробітна плата загальнопромислового персоналу	91	661	4578
6	Нарахована заробітна плата адміністративному персоналу	92	661	9874
7	Нарахована заробітна плата продавцям, торговим агентам, працівникам відділу збуту	93	661	8965
8	Утримано із заробітної плати працівників за допущений брак	661	24	5689
9	Утримано із заробітної плати працівників:			
10	неповернені підзвітні суми	661	372	45
11	за відшкодування підприємству завданих збитків в результаті нестач, втрат від псування цінностей, розкрадання	661	375	658
12	по виконавчих листах та інших утримань за згодою працівників	661	685	458
13	Утримано із заробітної плати засновників внески до статутного капіталу підприємства	661	46	457
14	Утримано із заробітної плати працівників податок на доходи фізичних осіб	661	641	658
15	Утримано із заробітної плати працівників єдиний соціальний внесок	661	651	245
16	Утримано із заробітної плати працівників військовий збір	661	642	145
17	Утримано із заробітної плати вартість виданих у рахунок оплати праці продуктів	661	701	254
18	Депоновані суми невиданої заробітної плати	661	662	125
19	Виплачена депонована заробітна плата із каси	662	301	125

ТОВ «Акватоп» для нарахування та оплати праці використовує «Розрахунково-платіжна відомість», яка включає нараховану заробітну плату, відрахування з неї, належні на 1-ше число виплати.

Розрахунково-платіжна відомість ТОВ «Акватоп» представлена в додатку Л.

Коваль О.В. знаходився на лікарняному 17 днів у листопаді 2019 року. Дохід за листопад 2018 по жовтень 2019 року складав 141077 грн. Страховий стаж працівника 6 років 2 місяці, відповідно оплата буде складати 70%.

Середньоденна заробітна плата:

$$141077/365=386,51 \text{ грн.}$$

Сума лікарняних за рахунок підприємства:

$$5*386,51*0,7=1352,79 \text{ грн.}$$

Лікарняні за рахунок фонду:

$12 * 386,51 * 0,7 = 3246,68$ грн.

Разом:

$1352,79 + 3246,68 = 4599,47$ грн.

Синтетичний облік лікарняних на ТОВ «Акватоп» представлено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Синтетичний облік лікарняних на ТОВ «Акватоп»

Зміст господарської операції		Кореспонденція		Сума, грн.
		Дт	Кт	
Нараховано оплату праці згідно з лікарняним листком	За рахунок коштів підприємства (перші 5 днів)	949	663	1352,79
	За рахунок коштів Фонду	378	663	3246,68
Виплачено лікарняний		663	311	4599,47

На ТОВ «Акватоп» працівниці Івановій О.В., відповідно до виданого листка непрацездатності, надано відпустку тривалістю 126 к.дн. у зв'язку з вагітністю та пологами й нараховано допомогу в розмірі 16500 грн. Фінансування з Фонду соціального страхування зараховано на спеціальний рахунок підприємства, відкритий у банку, а вже потім виплачено працівниці з каси. Синтетичний облік декретних на ТОВ «Акватоп» представлено в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Синтетичний облік декретних на ТОВ «Акватоп»

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		
		Дт	Кт	Сума, грн
1	Нараховано декретні	378	663	16500
2	Нараховано ЄСВ (22%) на декретні	949	651	3630
3	Отримано декретні від Фонду на спецрахунок	313	378	16500
4	Сплачено суму нарахованого ЄСВ (22%)	651	311	3630
5	Отримано кошти для виплати декретних зі спецрахунку в касу	301	313	16500
6	Виплачено декретні з каси	663	301	16500

На ТОВ «Акватоп» було прийнято 2 фахівця з реалізації товарів: Коломиєць О.В. та Сидорова А.Н., Коломиєць О.В. знає англійську мову, а Сидорова А.Н. – китайську.

На ТОВ «Акватоп» передбачено нарахування премії працівникам за знання іноземної мови, якщо працівник використовує свої знання для роботи.

Крім того, працівники, які працюють вночі мають надбавку 30% до окладу. Так Попова В.К. працювала у серпні 2018 року всі зміни вночі, тож має надбавку до окладу 30%. В бухгалтерському обліку ТОВ «Акватоп» такі операції відображаються наступними проводками (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 – Синтетичний облік надбавок до оплати праці на ТОВ «Акватоп»

Господарська операція	Дт	Кт	Сума, грн.
Нарахована основна зарплата Коломиєць О.В.	93	661	5600,00
Нарахована доплата за знання та використання в роботі англійської мови	93	661	2000,00
Нарахована основна зарплата Сидоровій А.Н.	93	661	5600,00
Нарахована доплата за знання та використання в роботі китайської мови	93	661	2500,00
Нарахована основна зарплата Попова В.К.	23	661	4200,00
Нарахована доплата за роботу у нічні зміни Попова В.К. (4200*30%=1260 грн.)	23	661	1260,00

Конунець М.А. в листопаді 2019 року пішов у відпустку на 24 календарні дні. Дохід за період листопад 2018 по жовтень 2019 року склала 78568 грн.

Розрахуємо середньоденну заробітну плату:

$$78568:365=215,24 \text{ грн.}$$

Сума відпускних:

$$215,24*24=5165,76 \text{ грн.}$$

Синтетичний облік відпускних на ТОВ «Акватоп» представлено в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Синтетичний облік відпускних на ТОВ «Акватоп»

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дт	Кт	
1	2	3	4	5
1	Нарахована заробітна плата за час відпустки за рахунок створеного резерву відпусток	471	661	5165,76
2	Сплачено відпускні	661	311	5165,76

Отже, синтетичний облік використання фонду оплати праці і розрахунків з працюючими на ТОВ «Акватоп» ведеться на рахунку 66 «Розрахунки з оплати праці». На рахунку 66 «Розрахунки з оплати праці» ведеться узагальнення інформації про розрахунки з персоналом, який відноситься як до облікового, так і до необлікового складу підприємства, - з оплати праці, а також розрахунки за не одержану персоналом у встановлений термін суму з оплати праці (розрахунки з депонентами). Аналітичний облік розрахунків з працюючими з заробітної плати на ТОВ «Акватоп» організується за особовими рахунками працюючих, видами оплат і утримань.

На користь держави власник зобов'язаний утримати із заробітної плати працюючих податок на доходи фізичних осіб, військовий збір, розмір і порядок утримання яких визначається Податковим Кодексом України [5].

Працівник Іванов І.І. має трьох дітей до 18 років, відповідно має право на податкову соціальну пільгу, дохід за місяць склав 7000 грн. Граничний розмір доходу, який дає право на отримання податкової соціальної пільги збільшується до відповідної кількості дітей тільки одному з батьків, подружжю потрібно визначитись, хто саме її буде використовувати. В нашому прикладі саме Іванов І.І. має право на пільгу, про що подав заяву роботодавцю. У 2019 році податкова соціальна пільга складала 960,5 грн.

1. Розрахуємо ПДФО: $(7000 - (960,50 * 3 \text{ дітей})) * 18\% = 741,33 \text{ грн.}$

2. Розрахуємо військовий збір: $7000 * 1,5\% = 105 \text{ грн.}$

Разом = 846,33 грн. (741,33 грн. + 105 грн.).

До виплати працівнику:

$7000 - 846,33 = 6153,67 \text{ грн.}$

ЄСВ 22% – нараховує і сплачує роботодавець: $7000 * 22\% = 1540 \text{ грн.}$

На підприємстві проводилась оплата праці за надурочний час за погодинною системою оплати праці. Така оплата проводилася в подвійному розмірі годинної ставки. За відрядною системою оплати праці за роботу в надурочний час виплачувалися доплати у розмірі 100% тарифної ставки працівника відповідної кваліфікації, оплата праці якого здійснювалася за погодинною системою, за всі відпрацьовані надурочні години.

Працівникам, які перебували у трудових відносинах з підприємством згідно Закону України «Про відпустку» надавалися щорічні основні відпустки. Тривалість відпусток розраховувалась в календарних днях не менш як 24 календарні дні за відпрацьований робочий рік, який відлічується з дня укладання трудового договору.

Отже, синтетичний облік використання фонду оплати праці і розрахунків з працюючими на ТОВ «Акватоп» ведеться на рахунку 66 «Розрахунки з оплати праці». На рахунку 66 «Розрахунки з оплати праці» ведеться узагальнення інформації про розрахунки з персоналом, який відноситься як до облікового, так і до необлікового складу підприємства, - з оплати праці, а також розрахунки за не одержану персоналом у встановлений термін суму з оплати праці (розрахунки з депонентами). Аналітичний облік розрахунків з працюючими з заробітної плати на ТОВ «Акватоп» організується за особовими рахунками працюючих, видами оплат і утримань.

2.3 Аналіз фінансового стану та витрат на заробітну плату на ТОВ «Акватоп»

Проаналізуємо основні показники діяльності ТОВ «Акватоп» за 2016-2018 роки на основі фінансової звітності в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Основні показники діяльності ТОВ «Акватоп» за 2016-

2018 роки

Показник	Період		Відхилення		2018 рік	Відхилення	
	2016 рік	2017 рік	тис. грн.	%		тис. грн.	%
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	236172,2	387697,2	151525	164,16	391099	3401,7	100,88
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	191208,4	291839,7	100631,3	152,63	275610	-16229,5	94,44
Валовий прибуток, тис. грн.	44963,8	95857,5	50893,7	213,19	115489	19631,2	120,48
Чистий прибуток, тис. грн.	31404,1	81786,9	50382,8	260,43	82216,3	429,4	100,53
Середньорічна вартість активів, тис. грн.	75678,5	140028	64349,5	185,03	175171	35142,6	125,10
Середньорічна вартість власного капіталу, тис. грн.	29524,6	71114,6	41590	240,87	119099	47984	167,47
Чисельність штатних працівників, чол.	104	111	7	106,73	99	-12	89,19
Середньорічна заробітна плата одного працівника, тис. грн./чол.	36,77	57,48	20,71	156,31	73,42	15,93	127,72

Розглянемо більш детально кожен з показників діяльності ТОВ «Акватоп». Як вже згадувалося всі данні ми використовували з двох основних звітів «Баланс» (Форма №1) та «Звіт про фінансові результати» (Форма №2) за певний період, а саме порівняли результати 2018 року з 2017 роком та 2017 року з 2016.

З таблиці 2.8 бачимо зміни на підприємстві які відбулися протягом з 2016–2018 рр. Якщо розглядати ситуацію загалом, то підприємство

розвивається та знаходиться у дуже непоганому стані, особливо якщо зауважити економічну кризу в яку затягнуло усю країну.

Протягом 2016-2018 років на ТОВ «Акватоп» мала місце тенденція неухильного зростання обсягів реалізації послуг та доходів від реалізації товарів, робіт, послуг.

У 2017 році порівняно з 2016 роком чистий дохід від реалізації промислової продукції зріс на 151525 тис. грн. (або на 64,16%), у 2018 порівняно з 2017 році зріс на 3401,7 тис. грн. або на 0,88%, у цей же час витрати на собівартість реалізованої продукції у 2017 році збільшилися на 52,63% та впали на 5,56% у 2018 році. Отже, відзначилась позитивна тенденція перевищення темпу зростання доходу від реалізації над темпом зростання собівартості реалізованої продукції.

За рахунок таких змін значно збільшився валовий прибуток, який у 2017 році збільшився на 113,19%, що в абсолютному вираженні склало 50893,7 тис. грн. та на 20,48% у 2018 році, що склало у вартісному вираженні 19631,2 тис. грн.

За результатом аналізу фінансових результатів, наведених у таблиці 2.8 встановлено, що у 2016-2018 роках підприємство мало позитивний валовий та чистий прибуток. Це обумовлено ефективним підходом до управління господарською діяльністю.

Прибуток є основним фінансовим джерелом розвитку ТОВ «Акватоп», науково-технічного удосконалення його матеріальної бази і продукції всіх форм інвестування, він служить джерелом сплати податків.

Отже, розширення ринків збуту продукції, збільшення попиту на нові товари призвели до збільшення чистого прибутку підприємства у 2018 році порівняно з 2017 роком на 429,4 тис. грн., та на 50382,8 тис. грн. у 2017 році.

З таблиці 2.8 бачимо, що ТОВ «Акватоп» у 2017 році збільшило штат працівників на 7 чоловік, які були наймані на роботу у цей звітний період. Отже, за рік заробітна плата працівника зросла на 20,71 тис. грн. Збільшення заробітної плати відбулось за рахунок підвищення мотивації праці за

досягнути планові показники.

У 2018 році чисельність персоналу зменшилась на 12 чоловік, але фонд заробітної плати зріс, що свідчить про підвищення заробітної плати працівників.

Показники рентабельності ТОВ «Акватоп» за 2016-2018 рр. представлені в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Показники рентабельності ТОВ «Акватоп» за 2016-2018 рр.

Показник	Період		Відхилення		2018 рік	Відхилення	
	2016 рік	2017 рік	Абс.	%		абс.	%
1	2	3	4	5	6	7	8
Рентабельність продаж, %	13,3	21,1	7,8	158,65	21,02	-0,07	99,65
Рентабельність власного капіталу за чистим прибутком, %	106,37	115,01	8,64	108,12	69,03	-45,98	60,02
Рентабельність активів за чистим прибутком, %	41,50	58,41	16,91	140,75	46,93	-11,47	80,36
Рентабельність власного капіталу за валовим прибутком, %	152,29	134,79	-17,5	88,51	96,97	-37,82	71,94
Рентабельність активів за валовим прибутком, %	59,41	68,46	9,04	115,22	65,93	-2,53	96,31

З таблиці 2.9 бачимо, що діяльність ТОВ «Акватоп» за 2016–2018 роки була рентабельною, як за чистим прибутком так і за валовим, що свідчить про ефективність діяльності. Слід відзначити негативну тенденцію до зниження рентабельності у 2018 році.

Одна з найважливіших характеристик фінансового стану – стабільність діяльності у світлі довгострокової перспективи. Вона зв'язана зі структурою балансу підприємства, ступенем його залежності від кредиторів і інвесторів, з умовами, на які притягнуті й обслуговуються зовнішні джерела засобів.

Під фінансовою стійкістю підприємства розуміється такий стан (економічний чи фінансовий) підприємства, при якому платоспроможність постійна в часу, а співвідношення власного та позичкового капіталу забезпечує цю платоспроможність.

Розрахуємо показники фінансової стійкості ТОВ «Акватоп» за 2016–2018 роки в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10 – Показники фінансової стійкості ТОВ «Акватоп» за 2016-2018 рр.

Назва показника	01.01. 2016	31.12. 2016	Відх.	31.12. 2017	Відх.	31.12. 2018	Відх.
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Коефіцієнт автономії	0,257	0,464	0,208	0,531	0,067	0,768	0,237
2. Коефіцієнт концентрації позичкового капіталу	0,733	0,525	-0,209	0,459	-0,065	0,179	-0,280
3. Коефіцієнт співвідношення позикового та власного капіталу	2,858	1,130	-1,728	0,864	-0,266	0,233	-0,631
4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,636	0,866	0,231	0,943	0,077	0,938	-0,005
5. Коефіцієнт фінансової залежності	3,899	2,155	-1,744	1,882	-0,272	1,301	-0,581
6. Коефіцієнт фінансової стабільності	0,350	0,885	0,535	1,157	0,272	4,288	3,131

Фінансова незалежність ТОВ «Акватоп» на кінець 2018 року ще більше зросла, та склала 0,768. Тобто в структурі загального капіталу власні кошти склали 76,8%. Бачимо, що більшість розрахованих показників стійкості ТОВ «Акватоп» за 2017 рік знаходиться в межах нормативного значення, на кінець року значення показників покращилось.

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу зменшився на 0,209 на кінець 2016 року, на 0,065 на кінець 2017 року та на 0,28 на кінець 2018 року це позитивна тенденція, адже чим нижче цей показник, тим менше заборгованість підприємства, тим стійкіший його стан. Ріст цього показника

в динаміці означає збільшення частки позикових засобів у фінансуванні підприємства.

Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу свідчить, що на кінець 2017 року на кожен гривню власного капіталу ТОВ «Акватоп» припадало 86,4 коп. позикових коштів. Зменшення показника на 0,631 на кінець 2018 року свідчить про зменшення залежності підприємства від зовнішніх інвесторів і кредиторів, тобто про підвищення фінансової стійкості. Також розраховані показники дають підстави стверджувати, що в розпорядженні підприємства протягом 2017-2018 років було достатньо кількості мобільних грошових ресурсів так як протягом цього періоду значення коефіцієнту маневреності було вище за норматив.

Отже, можна зробити висновок, що у 2016 році залежність підприємства від кредиторів була високою, проте протягом 2017-2018 років ТОВ «Акватоп» було незалежним та фінансово стійким.

Розрахуємо показники платоспроможності для ТОВ «Акватоп» за 2016-2018 роки в таблиці 2.11.

Таблиця 2.11 – Показники платоспроможності ТОВ «Акватоп» за 2016-2018 рр.

Назва показника	01.01. 2016	31.12. 2016	Відх.	31.12. 2017	Відх.	31.12. 2018	Відх.
1	2	3	4	5	6	7	8
Маневреність робочого капіталу	2,254	0,743	-1,511	0,425	-0,317	0,374	-0,051
Коефіцієнт залучених джерел в необоротних активах	0,019	0,088	0,069	0,001	-0,087	0,000	-0,001
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,007	0,013	0,006	0,000	-0,013	0,000	0,000
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	0,003	0,012	0,009	0,000	-0,012	0,000	0,000
Коефіцієнт поточних зобов'язань	0,997	0,988	-0,009	1,000	0,012	1,000	0,000

Продовження таблиці 2.11

1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт забезпечення власними коштами	0,175	0,428	0,253	0,515	0,087	0,743	0,228
Коефіцієнт фінансового левериджу	0,008	0,013	0,006	0,000	-0,013	0,000	0,000
Коефіцієнт забезпечення запасів робочим капіталом	0,444	1,346	0,902	2,350	1,004	2,672	0,321
Коефіцієнт страхування бізнесу	0,019	0,011	-0,009	0,014	0,004	0,026	0,012
Коефіцієнт страхування статутного капіталу	1,244	1,244	0,000	3,132	1,888	5,880	2,748

З розрахованих даних можна стверджувати, що у 2016 році на ТОВ «Акватоп» спостерігалась негативна тенденція високої залежності від кредиторів та низька незалежність від позичкового капіталу. Проте протягом 2017-2018 років ТОВ «Акватоп» знаходилось у стійкому фінансовому стані.

Розрахуємо показники ліквідності для ТОВ «Акватоп» за 2016-2018 роки в таблиці 2.12.

Таблиця 2.12 – Показники ліквідності ТОВ «Акватоп» за 2016-2018 рр.

Назва показника	01.01. 2016	31.12. 2016	Відх.	31.12. 2017	Відх.	31.12. 2018	Відх.
1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів робочим капіталом	0,182	0,437	0,255	0,522	0,085	0,801	0,279
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,171	0,232	0,061	0,316	0,084	0,8	0,484
Коефіцієнт швидкої (проміжної) ліквідності	0,72	1,199	0,479	1,632	0,433	3,518	1,886
Коефіцієнт поточної (загальної) ліквідності (покриття)	1,223	1,775	0,552	2,242	0,467	5,023	2,781

З таблиці 2.12 бачимо, що показники ліквідності знаходились на високому рівні, з 2017 року показники ліквідності зросли та досягали нормативного значення.

Протягом 2018 року стабільність ТОВ «Акватоп» також зросла,

кількість оборотних коштів та капіталу була достатньою, що забезпечувало нормальне функціонування підприємства.

Отже, отримані дані свідчать, що ТОВ «Акватоп» ефективно працює, збільшує отримані прибутки, нарощує обсяги реалізації, здійснює зважену політику управління підприємством, покращує показники свого фінансового становища та є фінансово стабільним підприємством.

Перш ніж перейти до аналізу фонду оплати праці керівників, робітників та службовців ТОВ «Акватоп» проаналізуємо забезпеченість підприємства трудовими ресурсами. Для цього виявимо відхилення фактичних даних щодо чисельності персоналу від планових показників на рисунку 2.4.

З рисунку 2.4 бачимо, що протягом 2016-2018 років планові показники щодо чисельності персоналу досягнуті не були. Фактична чисельність персоналу ТОВ «Акватоп» була нижчою.

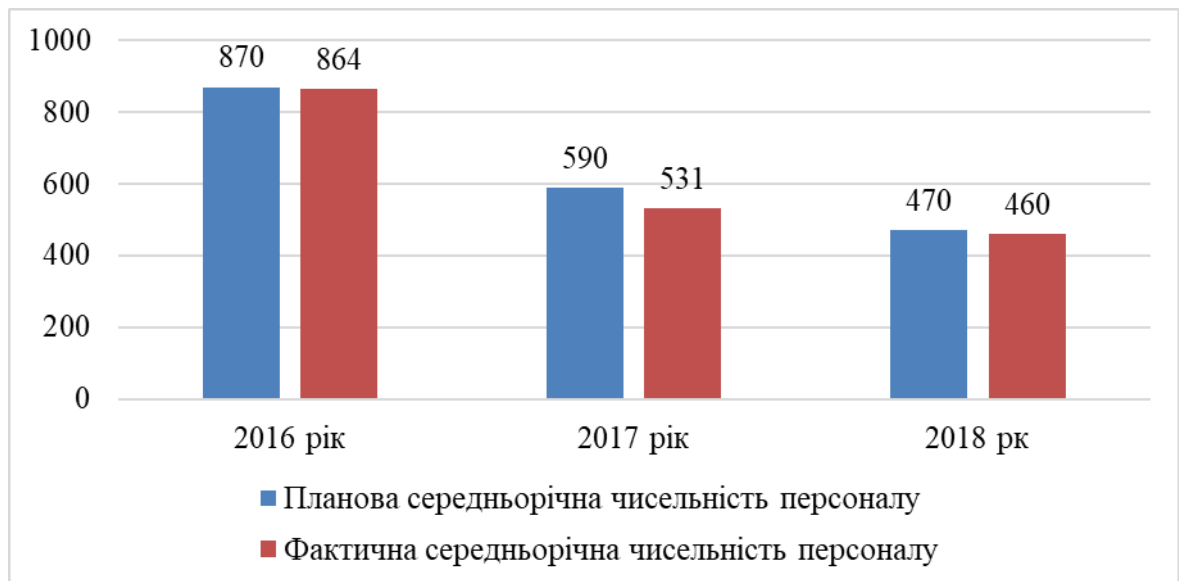

Рисунок 2.4 – Аналіз забезпеченості ТОВ «Акватоп» трудовими ресурсами у 2016-2018 рр.

Оплата праці керівників, робітників та службовців ТОВ «Акватоп» на підприємстві здійснюється за встановленими посадовими окладами згідно штатного розкладу. Отже, на підприємстві заробіток працівників визначається розміром фонду оплати праці.

Згідно з установчими документами ТОВ «Акватоп» розробляє штатний розпис – внутрішній нормативний документ, у якому викладено перелік посад, професій, передбачених на підприємстві із зазначенням їх посадових окладів.

На ТОВ «Акватоп» використовується як погодинна так і відрядна система оплати праці. За відрядною системою оплати праці, заробітна плата працівників ТОВ «Акватоп» здійснюється за нормами й розцінками, встановленими на підставі розряду працівника. Кваліфікаційний (тарифний) розряд працівника передбачає виконання роботи відповідної складності.

На ТОВ «Акватоп» застосовують відрядну систему оплати праці із наступними окладами за категоріями згідно штатного розпису. Рівень заробітної плати, безумовно, прямо залежить від робочого стажу, рівня кваліфікації та освіти працівника.

Співвідношення форм оплати праці на досліджуваному підприємстві представлено в таблиці 2.13.

Таблиця 2.13 – Співвідношення відрядної та погодинної форми оплати праці на ТОВ «Акватоп»

Рік	2016	2017	2018
Погодинна (%)	45	60	45
Відрядна(%)	55	40	55

Представлені розрахунки свідчать, що на ТОВ «Акватоп» у 2016 та 2018 роках була віддана перевага відрядній системі оплати праці, а у 2017–погодинній.

Таблиця 2.14 – Співвідношення відрядних систем оплати праці на ТОВ «Акватоп»

Рік	2016	2017	2018
Пряма відрядна(%)	30	60	15
Відрядно-преміальна(%)	30	20	35
Відрядно-прогресивна(%)	40	20	50

Представлені розрахунки свідчать, що у відрядній системі оплати праці перевага надавалась відрядно прогресивній системі оплати праці у 2016 та 2018 роках. А у 2017 році – відрядній прямій.

Оплата за цим положенням проводиться додатково до затверджених директором ТОВ «Акватоп» місячних тарифних ставок і посадових окладів.

ТОВ «Акватоп» на зовнішнє середовище має обмежений вплив, але існує низка внутрішніх чинників, які залежать від підприємства і визначають рівень заробітної плати. На нашу думку, до внутрішніх чинників можна віднести кваліфікацію, досвід працівників, продуктивність праці, прибутки підприємства. Проведемо аналіз ефективності оплати праці на ТОВ «Акватоп» в таблиці 2.15.

Таблиця 2.15 – Аналіз ефективності оплати праці на ТОВ «Акватоп» за 2016-2018 роки, тис.грн.

Показник	Од. виміру	2016 рік	2017 рік	Відхилення 2017 до 2016		2018 рік	Відхилення 2018 до 2017	
				тис. грн.	ТР, %		тис. грн.	ТР, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Фонд оплати праці	тис.грн.	3824	6380	2556	166,84	7269	889	113,93
основна частина	тис.грн.	2987	4357	1370	145,87	5789	1432	132,87
структура, %	%	78,11	68,29	-9,82	87,43	79,64	11,35	116,62
додаткова частина	тис.грн.	837	2023	1186	241,70	1480	-543	73,16
структура, %	%	21,89	31,71	9,82	144,87	20,36	-11,35	64,21
Середньорічна чисельність персоналу	осіб	104	111	7	106,73	99	-12	89,19
Середньорічна заробітна плата	тис.грн./рік	36,77	57,48	20,71	156,32	73,42	15,95	127,74
Середньомісячна заробітна плата	грн./місяць	3064,1	4789,8	1725,69	156,32	6118,7	1328,9	127,74
Чистий дохід від реалізації	тис.грн.	236172	387697	151525	164,16	391099	3402	100,88
Продуктивність праці	тис.грн./особу	2270,88	3492,77	1221,88	153,81	3950,5	457,73	113,11

Продовження таблиці 2.15

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Перевищення продуктивності праці над середньорічною заробітною платою	тис.грн./особу	2234,12	3435,29	1201,17	153,77	3877,1	441,78	112,86
Зарплатовіддача		60,76	59,77	-0,99	98,37	52,80	-6,96	88,35
Зарплатоємність		0,02	0,02	0,00	101,63	0,02	0,00	112,94

З таблиці 2.15 бачимо, що фонд заробітної плати ТОВ «Акватоп» протягом аналізованого періоду мав однозначну тенденцію. Так у 2017 році відбулось його значне зростання у порівнянні з 2016 роком на 2556 тис. грн., темп росту склав 166,84%. У 2018 році в порівнянні з 2017 роком відбулось зростання фонду заробітної плати на 889 тис.грн.

Заробітна плата працівників ТОВ «Акватоп» складається із основної та додаткової частини. Відсоткове співвідношення свідчить, що у 2017 році основна заробітна плата скорочується, що свідчить про збільшення мотивації праці працівників.

Втім у 2018 році знов відбулось зростання мотивації праці, адже збільшився обсяг реалізації, а відповідно й виробництва продукції. Слід зазначити, що фонд додаткової заробітної плати складав приблизно 32%-20% протягом досліджуваного періоду на ТОВ «Акватоп».

Проілюструємо дані фонду заробітної плати на рисунку 2.5.

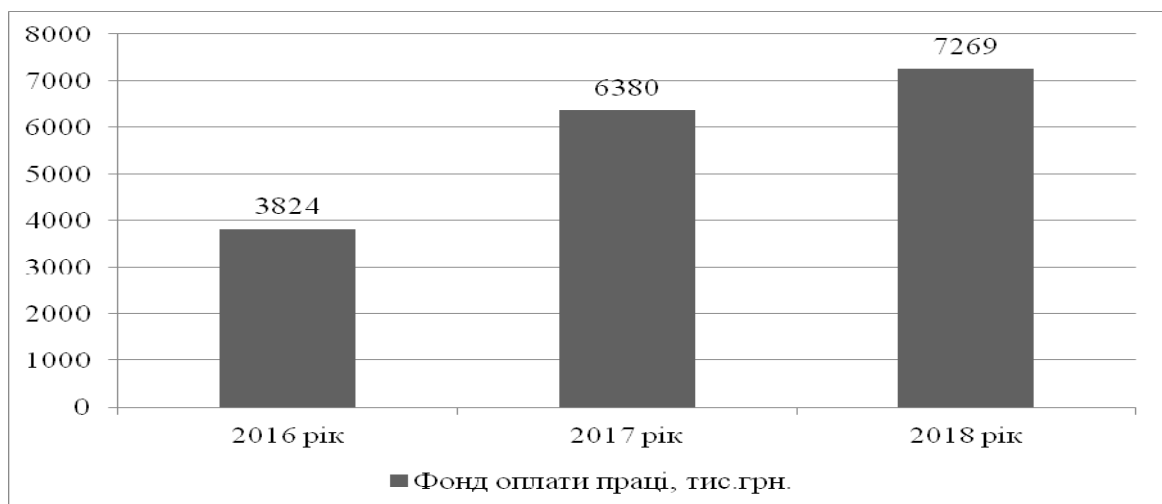

Рисунок 2.5 – Фонд заробітної плати ТОВ «Акватоп» за 2016-2018 рр.

Також слід відзначити, що на фонд заробітної плати найбільший вплив здійснювала середньорічна чисельність персоналу ТОВ «Акватоп». Штат працівників ТОВ «Акватоп» за останні три роки коливався. У 2017 році він складав 111 осіб, що на 7 осіб більше, аніж у 2016 році. Тобто у 2017 році відбулось зростання чисельності персоналу, тим у 2018 році була проилежна тенденція. Кількість персоналу склала 99 осіб, тобто на 12 осіб менше, аніж у 2017 році.

Можна зробити висновок, що збільшення фонду оплати праці та скорочення чисельності персоналу призвело до зростання середньорічної заробітної плати кожного працівника. Середньорічна заробітна плата у 2017 році склала 57,48 тис. грн., що на місяць склало 4789,8 грн., тобто зростання заробітної плати склало 1725,69 грн. на місяць або 20,71 тис.грн. на рік. У 2018 році тенденція зростання збереглася, так збільшення склало 1328,9 грн. на місяць та 15,95 тис. грн. на рік.

Таким чином, представлені дані свідчать про зростання добробуту працівників ТОВ «Акватоп», представимо дані щодо середньомісячної заробітної плати працівників наочно на рисунку 2.6.

Рисунок 2.6 – Середньомісячна заробітна плата працівників ТОВ «Акватоп» протягом 2016-2018 рр.

Представлені дані наочно демонструють зростання середньомісячної заробітної плати та скорочення чисельності персоналу. Для більш повного аналізу розглянемо продуктивність праці персоналу ТОВ «Акватоп» за 2016-2018 роки, адже вона разом із зростанням заробітної плати також повинна підвищуватись.

Дані щодо співвідношення продуктивності праці та заробітної плати персоналу ТОВ «Акватоп» за 2016-2018 роки представлено на рисунку 2.7.

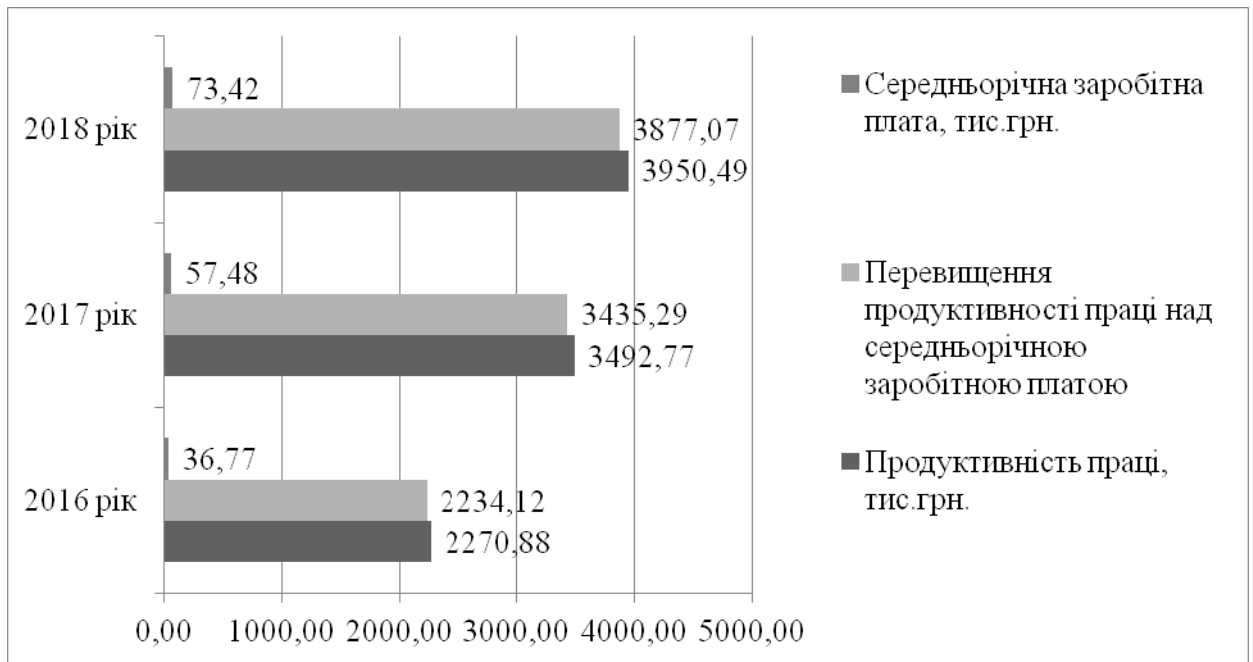

Рисунок 2.7 – Перевищення продуктивності праці та заробітної плати персоналу ТОВ «Акватоп» за 2016-2018 рр.

Представлені дані свідчать про ефективне використання трудового потенціалу ТОВ «Акватоп» протягом 2016-2018 років, адже весь досліджуваний період відзначалось значне перевищення продуктивності праці над середньорічною заробітною платою. Окрім того перевищення продуктивності праці над заробітною платою постійно збільшувалось. У 2017 році продуктивність праці складала 3492,77 тис. грн./особу та на 3435,29 тис. грн./особу перевищувала середньорічну заробітну плату. У 2018 році зазначені показники склали 3950,49 тис. грн./особу та 3877,08 тис. грн./особу відповідно.

Отже, фонд заробітної плати ТОВ «Акватоп» найвищий був у 2018 році. Враховуючи, що чисельність персоналу у 2018 році в порівнянні з 2017 роком скоротилась, ці зміни свідчать про значне підвищення заробітної плати на підприємстві. Найвища середньомісячна заробітна плата була у 2018 році, вона склала 6118,7 грн. на місяць. Продуктивність праці також зростала із заробітною платою та перевищувала її.

Показники ефективності оплати праці на ТОВ «Акватоп» за 2016-2018 роки представлено на рисунку 2.8.

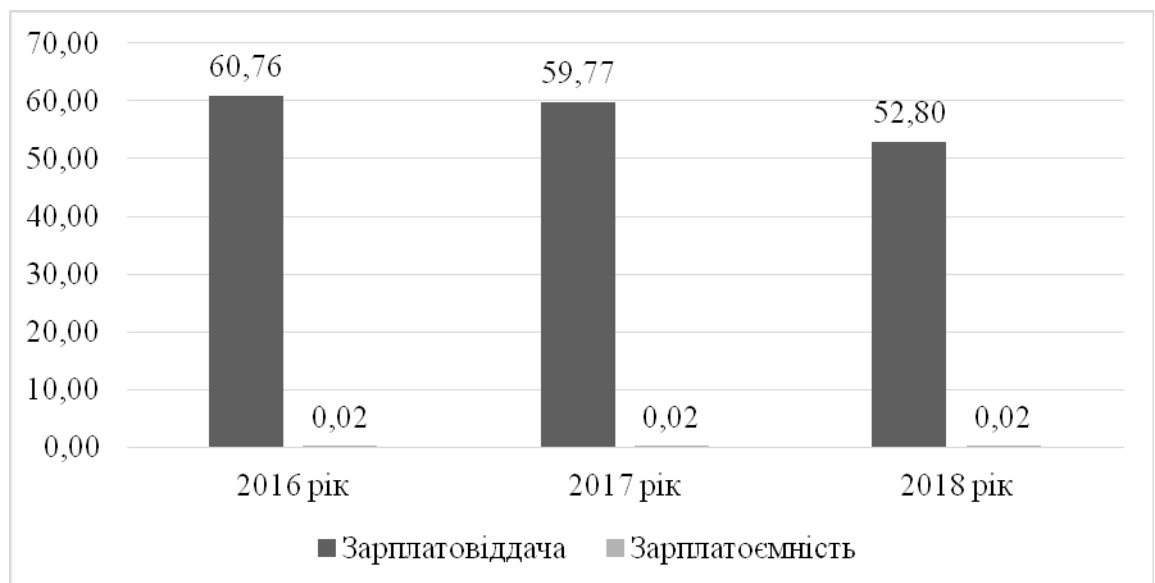

Рисунок 2.8 – Показники ефективності оплати праці ТОВ «Акватоп» за 2016-2018 рр.

Представлені дані свідчать, що зарплатоємність протягом досліджуваного періоду складала 2 копійки. Зарплатовіддача мала негативну тенденцію до скорочення у 2018 році.

Динаміка оплати праці працівників ТОВ «Акватоп» за 2016-2018 рр. представлена в таблиці 2.16.

Таблиця 2.16 – Динаміка оплати праці працівників ТОВ «Акватоп» за 2016 – 2018 рр.

Показник	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Абсолютне відхилення, тис.грн.		Темп росту, %	
				2017р.	2018р.	2017р.	2018р.
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Фонд оплати праці, всього (тис. грн.)	3824	6380	7269	2556	889	166,84	113,93
2. Середньооблікова чисельність персоналу, осіб	104	111	99	7	-12	106,73	89,19
3. Відпрацьовано всіма працівниками, люд./год.	183040	195360	174240	12320	-21120	106,73	89,19
4. Середньорічна оплата праці одного працівника, грн.	36,77	57,48	73,42	20,71	15,95	156,32	127,74
4.1. Середньомісячна оплата праці одного працівника, грн.	3064,10	4789,79	6118,69	1725,69	1328,9	156,32	127,74
5. Відпрацьовано одним працівником, год. (р.3 / р.2)	1760	1760	1760	0	0	100,00	100,00
6. Тривалість робочого дня, год.	7,98	7,99	7,99	0,01	0	100,13	100,00
7. Відпрацьовано всіма працівниками, люд./днів (р.3 / р.6)	22937,3	24450,6	21807,3	1513,22	-2643,3	106,60	89,19
8. Відпрацьовано одним працівником, днів (р.7 / р.2)	220,55	220,28	220,28	-0,28	0	99,87	100,00
9. Середньогодинна заробітна плата, грн. (р.1 / р.3)	20,89	32,66	41,72	11,77	9,06	156,32	127,74
10. Середньоденна заробітна плата, грн. (р.1/р.2/р.8)	166,72	260,93	333,33	94,22	72,39	156,52	127,74

З таблиці 2.16 бачимо, що середньогодинна заробітна плата постійно зростала, так у 2016 році вона складала 20,89 грн./ годину, а у 2018 році вже 41,72 грн./годину. Також слід відзначити, що щорічно відбувалось зменшення робочого часу відпрацьованого персоналом. Частково на це вплинуло значне скорочення персоналу, проте протягом 2018 року також коригувалась тривалість робочого дня.

Таким чином, аналіз заробітної плати ТОВ «Акватоп» за 2016 – 2018 роки показав, що підприємство піклується про своїх співробітників, постійно

підвищує розмір заробітної плати, вдосконалює складові заробітної плати.

Висновки до розділу 2

Оплата праці на ТОВ «Акватоп» здійснюється у вигляді заробітної плати та інших додаткових доплат, премій, виплат, які передбачені чинними нормативно-правовими актами України у сфері оплати праці і Положенням про оплату праці. Розмір заробітної плати працівника ТОВ «Акватоп» залежить від складності та умов виконуваної роботи, професійно-ділових якостей працівника, результатів його праці та результатів діяльності підприємства за звітний період (місяць) (ч.2 ст.94 КЗпП України).

Для контролю за використанням трудових ресурсів ведеться поточний облік чисельності персоналу та затрат робочого часу. На ТОВ «Акватоп» ведеться оперативний облік особового складу працівників, який допомагає контролювати склад та рух чисельності робітників по підприємству. Для цього використовується єдина документація по прийому, звільненню та переміщенню робітників та уніфіковані реєстри обліку особового складу.

Синтетичний облік заробітної плати на ТОВ «Акватоп» здійснюється з використанням рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» та відкритими до нього субрахунками. На рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» ведеться узагальнення інформації про розрахунки з працівниками, щодо оплати праці. Аналітичний облік заробітної плати на ТОВ «Акватоп» ведеться за кожним працівником окремо.

Документами по розрахункам з персоналом ТОВ «Акватоп» щодо заробітної плати є розрахунково-платіжні відомості.

Проведені розрахунки свідчать, що ТОВ «Акватоп» у 2016 році було фінансово залежним, проте протягом 2017-2018 років було незалежним, автономним, мало можливість провадити незалежну фінансову політику, щороку підвищувало свою фінансову стабільність.

3 ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ НА ТОВ «АКВАТОП»

3.1 Аудит заробітної плати на ТОВ «Акватоп»

Аудит заробітної плати має велике значення в системі внутрішнього та зовнішнього контролю. Це пов'язано з тим, що облік праці і заробітної плати потребує уваги і сконцентрованості, оскільки пов'язаний з обробленням великої кількості первинної інформації, має багато однотипних операцій, здійснення яких потребує багато часу. Основними завданнями аудиту заробітної плати на ТОВ «Акватоп» є:

- перевірка дотримання вимог нормативно-правових актів щодо обліку заробітної плати;
- перевірка правильності арифметичних розрахунків в обліку заробітної плати;
- перевірка синтетичного та аналітичного обліку заробітної плати на підприємстві;
- перевірка своєчасності проведення розрахунків по заробітній платі;
- перевірка обґрунтованості нарахованої заробітної плати та інших виплат;
- перевірка віднесення витрат на оплату праці на собівартість продукції;
- перевірка нарахувань та утримань із заробітної плати;
- своєчасність перерахувань до бюджету утриманих сум податків та обов'язкових платежів;
- перевірка депонованої заробітної плати;
- резервування коштів для оплати відпусток.

Визначаючи мету перевірки правильності нарахування виплат працівникам аудиторі потрібно обговорити з клієнтом характер, обсяг і

умови роботи (рис. 3.1).

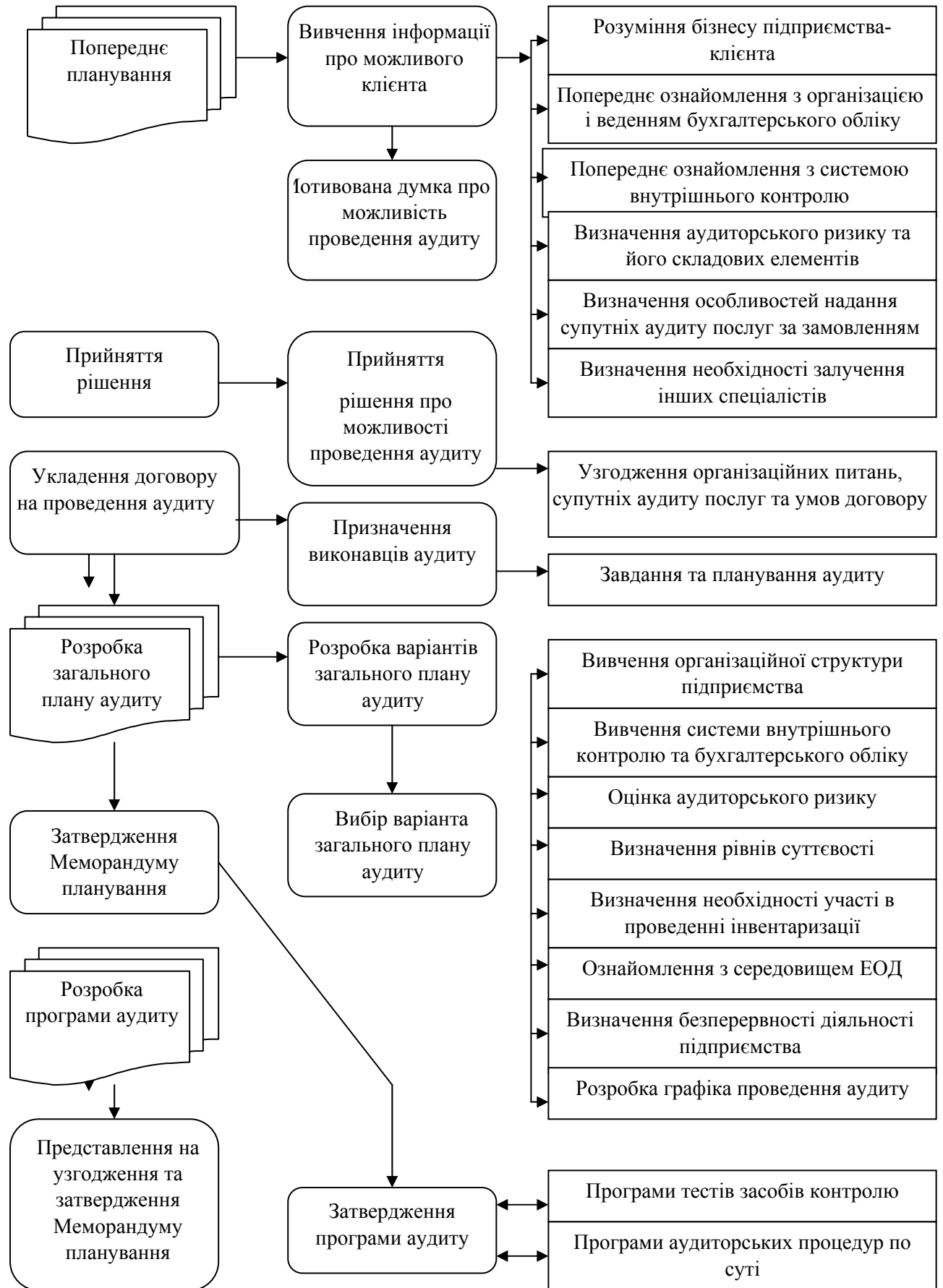

Рисунок 3.1 – Загальна схема планування аудиту [23, с. 78]

Мета аудиту заробітної плати на ТОВ «Акватоп»:

1. Перевірка достовірності операцій по заробітній платі в обліку.
2. Перевірка повноти відображення в обліку операції по заробітній платі
3. Перевірка правильності нарахувань на заробітну плату та утримань з неї.
4. Перевірка своєчасності видачі заробітної плати.
5. Перевірка правильності бухгалтерського обліку заробітної плати.
6. Перевірка достовірності залишків, відображених у фінансовій звітності підприємства, стану розрахунків із заробітної плати та з державними цільовими фондами.

У системі контролю на ТОВ «Акватоп» важливою його формою є аудит операцій з оплати праці. Головним завданням контрольної функції на ТОВ «Акватоп» є активізація господарського механізму, який націлений на раціональне використання трудових ресурсів та правильне визначення розподільчих функцій за розмірами трудових витрат; забезпечення оптимального обліку заробітної плати відповідно до вимог чинного законодавства.

Для проведення аудиту необхідно скласти загальний план такої перевірки. Планування роботи дає можливість приділити належну увагу важливим напрямам аудиту і сприяє ефективному розподілу роботи аудиторів. Обсяг аудиторської роботи залежить від розмірів економічного суб'єкта, аудиторського досвіду, складності аудиту, знання діяльності клієнта.

План аудиторської перевірки розрахунків за виплатами працівникам має бути детальним, оскільки є інструкцією для розробки програми аудиту, його точна форма і зміст залежать від розмірів суб'єкта господарювання, складності аудиторської перевірки, а також від конкретних методик і технологій, які застосовуються аудитором.

Загальний план аудиторської перевірки розрахунків з оплати праці та

інших виплат працівникам на ТОВ «Акватоп» представлено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Загальний план аудиторської перевірки заробітної плати на ТОВ «Акватоп»

Етапи	Період	Мета	Методи
Підготовчий	На початку аудиту, при плануванні та на протязі усієї перевірки, при корегуванні планової документації	Краще розуміння системи трудових відношень підприємства-клієнта; Виявлення невірно відображених фактів у звітності; Визначення потенціальних областей підвищеного ризику	Методи, які не пов'язані з розрахунками, які допускають використання загальних знань у сфері бухгалтерського обліку, поряд з достатнім розумінням системи контролю та обліку клієнта
Детальна перевірка	У процесі здійснення незалежних тестів по суті (оборотів та сальдо рахунків 47, 65, 66, 81)	Отримання аудиторських доказів, які забезпечують необхідний рівень впевненості в ефективності системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю розрахунків за виплатами робітникам, на підставі яких аудитор може зробити висновок щодо зниження аудиторського ризику	В цілому методи порівняння показників клієнта з розрахованим аудитором, процентні методи та метод балансової зв'язки: шляхом зіставлення з іншими показниками
Заключний	При аналізі виявлених відхилень, виконанні аналізу ефективності та підготовки аудиторського заключення	Підтвердження висновків, сформованих за результатами аудиторських процедур по суті на етапі детальної перевірки; визначення показників ефективності використання трудових ресурсів підприємства	Логічний аналіз та оцінка отриманої аудитором інформації, яка може підтвердити попередньо зроблені висновки або виявити сфери здійснення додаткових процедур

Джерело: складено на основі даних ТОВ «Акватоп»

З таблиці 3.1 бачимо, що аудит заробітної плати на ТОВ «Акватоп» планується провести в три етапи, кожний із яких має визначений період його проведення, мету та певний набір процедур і методів проведення перевірки.

На ТОВ «Акватоп» була утверджена наступна програма аудиторської перевірки розрахунків з оплати праці та інших виплат працівникам (табл.3.2).

Таблиця 3.2 – Програма аудиторської перевірки розрахунків з оплати праці та інших виплат працівникам на ТОВ «Акватоп»

№ п/п	Завдання	Відповідальний	Термін	Обсяг Перевірки
1	2	3	4	5
1	Перевірка обліку чисельності працівників та їх руху:			
1.1.	Перевірка наявності особових карток, договорів, трудових книжок, документів обліку особового складу.	Матюх В.О.	06.05 - 07.05	Вибірковий
1.2.	Перевірка дотримання встановленого документообігу.	Матюх В.О.	06.05 - 07.05	Вибірковий
1.3.	Перевірка своєчасності оформлення розпорядження наказів про прийом на роботу, звільнення, надання відпусток.	Матюх В.О.	06.05 - 07.05	Вибірковий
2	Перевірка обліку використання робочого часу:			
2.1.	Перевірка кількості відпрацьованих днів, порівняння отриманих даних з робочими листками, розрахунків та платіжні відомості.	Матюх В.О.	06.05 - 07.05	Вибірковий
2.2.	Перевірка наявності та умов Договорів	Матюх В.О.	06.05 - 07.05	Вибірковий
3	Перевірка тарифних ставок та посадових окладів:			
3.1.	Перевірка правильності застосування ставок платежів.	Матюх В.О.	07.05 - 07.05	Вибірковий
3.2.	Перевірка тарифів відрахувань на соціальне страхування.	Матюх В.О.	07.05 - 08.05	Вибірковий
4	Перевірка обліку розрахунків оплати праці:			
4.1.	Перевірка посадових окладів для службовців та оплати робітникам.	Матюх В.О.	10.05 - 10.05	Вибірковий
4.2.	Перевірка обґрунтування виплат, доплат і добавок.	Матюх В.О.	13.05 - 14.05	Вибірковий
4.3.	Перевірка відповідності розрахунків по кожному працівнику даним розрахунково - платіжної відомості.	Матюх В.О.	14.05 - 15.05	Вибірковий
5	Перевірка джерел фінансування оплати праці:			
5.1.	Перевірка кореспондуючих рахунків за різними видами нарахування оплати.	Матюх В.О.	15.05 - 16.05	Вибірковий
5.2.	Перевірка правильності віднесення на собівартість видів оплати праці.	Матюх В.О.	16.05 - 17.05	Вибірковий
5.3.	Перевірка видів оплати за рахунок прибутку та цільових фондів.	Матюх В.О.	16.05 - 17.05	Вибірковий
6.	Перевірка документального забезпечення обліку заробітної плати	Матюх В.О.	16.05 - 17.05	Вибірковий

Продовження табл. 3.2

1	2	3	4	5
7.	Перевірка даних фінансової звітності щодо даних про заробітну плату	Матюх В.О.	16.05 - 17.05	Вибірковий
8.	Формування аудиторського висновку	Матюх В.О.	17.05	

Джерело: складено на основі даних ТОВ «Акватоп»

Між аудиторською компанією «Аудит Плюс» та ТОВ «Акватоп» було підписано договір про надання аудиторських послуг. Було вирішено, що аудиторська перевірка буде проводитись з 6.05 по 17.05.

Під час здійснення аудиту розрахунків по виплатам працівникам ТОВ «Акватоп» було здійснено тестування внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці та отримано наступні результати (табл. 3.3).

Таблиця 3.3 – Тест внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці

№ з/п	Зміст	Варіанти відповіді			При-мітки
		Так	Ні	Інформація відсутня	
1	2	3	4	5	6
1.	Яка застосовується на підприємстві система оплати праці: - погодинна; - відрядна; - інша	x			
2.	Чи укладено Колективний договір	x			
3.	Чи затверджено положення про оплату праці	x			
4.	Чи затверджений штатний розклад	x			
5.	Чи розцінки (при відрядній системі оплати праці) затверджені		X		
6.	Чи ведуться таблиці обліку робочого часу	x			
7.	Чи відрядна оплата праці нараховується на підставі нарядів		X		
8.	Чи затверджений графік відпусток		X		
9.	Накази про прийом, звільнення, надання відпусток ведуться: - кадровою службою; - секретарем; - керівником	x			
10.	Чи нарахування заробітної плати і утримання з неї здійснюється автоматизовано	x			
11.	Чи нараховувалась заробітна плата за неповний робочий місяць?	x			
12.	Чи нараховувались лікарняні?	x			

Продовження табл. 3.3

1	2	3	4	5	6
13.	Чи застосовуються податкові соціальні пільги при утриманні ПДФО?	х			
14.	Чи нараховувалась заробітна плата у святкові дні?		Х		
15.	Чи нараховувалась заробітна плата у нічні зміни?		х		
16.	Чи нараховувались компенсації за невикористану відпустку?	Х			

Джерело: складено на основі даних ТОВ «Акватоп»

Перевіряючи розрахунки з персоналом з оплати праці, аудитор встановив, які форми та системи оплати праці використовуються на ТОВ «Акватоп», було виявлено, що є внутрішнє положення про оплату праці персоналу та колективний трудовий договір, перевірено списковий та середньосписковий склад працівників, прийнятих на роботу з дня зарахування, наявність приказів про прийняття, звільнення, преміювання працівників; всі первинні документи з обліку нарахування та видачі заробітної плати працівникам.

На початку аудиту аудитор перевіряв оклади працівників відображені в штатному розкладі та у розрахунково-платіжних відомостях (табл. 3.4).

Таблиця 3.4 – Робочий документ 1. Перевірка посадових окладів

Працівник	Ідентифікаційний код	Розрахунково-платіжна відомість, №, дата	Оклад за даними штатного розкладу, грн.	Оклад нарахований у відомостях, грн.	Відхилення, грн.	Причини відхилення
Пилипець В.О.	3567894512	10 від 31.10.2017	8960,00	9650,00	690,00	Бухгалтер премію відобразив у складі окладу
Волок П.С.	3654789658	10 від 31.10.2018	6987,50	6500,00	487,50	Бухгалтер доплату відобразив у складі окладу

Джерело: складено на основі даних ТОВ «Акватоп»

З таблиці 3.4 бачимо, що було виявлено працівника Пилипець В.О., в

якого оклад встановлений за штатним розкладом складає 8960 грн., проте у відомості було нараховано 9650 грн. При виявленні причин було визначено, що бухгалтер премію у сумі 690 грн. відобразив у складі окладу. Також було виявлено працівника Волок П.С., в якого оклад встановлений за штатним розкладом складає 6987,50 грн., проте у відомості було нараховано 6500,00 грн. При виявленні причин було визначено, що бухгалтер доплату у сумі 487,50 грн. відобразив у складі окладу.

При перевірці первинних документів аудитором було складено робочий документ (табл. 3.5).

Таблиця 3.5 – Робочий документ 2. Перевірка первинних документів

№ та дата документа	Наявність всіх реквізитів	Примітки
Розрахунково-платіжна відомість №5 від 04.02.2018	-	Відсутність підпису працівника в отриманні грошових коштів
Розрахунково-платіжна відомість №6 від 30.02.2018	+	
Розрахунково-платіжна відомість №7 від 31.03.2018	+	
Розрахунково-платіжна відомість №8 від 30.04.2018	+	
Розрахунково-платіжна відомість №7 від 04.04.2018	-	Задвоєння одного працівника

Джерело: складено на основі даних ТОВ «Акватоп»

При проведенні аудиту на ТОВ «Акватоп» було перевірено розрахункові та платіжні відомості, особові рахунки співробітників, а також первинні документи (табелі, наряди тощо), які використовуються для нарахування заробітної плати. Звернута увагу на правильність заповнення цих документів, відповідність чинному законодавству. Були винайдені розрахунково-платіжну відомість в якій був відсутній підпис одного працівника. Після розмови з працівником було підтверджено, що він гроші отримував. Крім того в РПВ №7 від 04.04.2018 було винайдені задвоєння одного робітника.

Отже, в наступному робочому документі було зафіксовано перевірку

розрахованих сум заробітної плати всім працівникам ТОВ «Акватоп» (табл. 3.6).

Таблиця 3.6 – Робочий документ 3. Перевірка розрахованих сум заробітної плати всім працівникам ТОВ «Акватоп»

№ та дата документа	Сума за даними обліку, грн.	Сума за даними аудиту, грн.	Відхилення, грн.	Причини відхилення
Розрахунково-платіжна відомість №5 від 04.02.2018	58967,5	58967,5	-	
Розрахунково-платіжна відомість №6 від 30.02.2018	45789,5	45789,5	-	
Розрахунково-платіжна відомість №7 від 31.03.2018	65874,5	65874,5	-	
Розрахунково-платіжна відомість №8 від 30.04.2018	54789,69	54789,69	-	
Розрахунково-платіжна відомість №7 від 04.04.2018	56897,56	51297,00	5600,56	Задвоєння одного працівника

Джерело: складено на основі даних ТОВ «Акватоп»

Також аудит показав, що ця помилка була виправлена, сума заробітної плати повернута в касу.

На наступному етапі аудиту заробітної плати на ТОВ «Акватоп» було перевірено фінансову звітність щодо даних про заробітну плату (табл. 3.7).

Таблиця 3.7 – Перевірка фінансової звітності щодо даних про заробітну плату ТОВ «Акватоп» за 2018 рік

Показник	Код рядка	Дані обліку		Дані аудиту		Відхилення	
		На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року
1	2	3	4	5	6	7	8
Баланс (форма 1)							
III. Поточні зобов'язання і забезпечення							

Продовження таблиці 3.7

1	2	3	4	5	6	7	8
за розрахунками з оплати праці	1630	1637	989	1637	988,7		0,3

Джерело: складено на основі даних ТОВ «Акватоп»

Представлені дані свідчать, що дані відображені у фінансовій звітності ТОВ «Акватоп» є вірними та фактично відображають стан розрахунків за виплатами з працівниками на підприємстві. Лише 0,3 тис. грн. було відхилення через округлення.

Зібрані докази під час аудиторської перевірки заробітної плати на ТОВ «Акватоп» дозволили аудитору надати аудиторський висновок.

Аудиторський висновок

Аудиторська фірма «Прогрес»

щодо аудиту заробітної плати на ТОВ «Акватоп»

за 2016-2018 роки

м.Запоріжжя

28.12.2019

Нами, аудиторами Аудиторської фірми «Прогрес» був проведений аудит заробітної плати на ТОВ «Акватоп» за 2016-2018 роки. Проведений аудит, дозволив зробити висновок, що ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності щодо заробітної плати на досліджуваному підприємстві здійснюється з дотриманням всіх вимог чинного законодавства. Фінансова звітність в цілому є достовірною та підтверджується первинними документами.

Під час аудиту було перевірено правильність розрахунку та встановлення посадових окладів, премій, надбавок та доплат, правильність розрахунку відпускних та лікарняних, проведення індексації заробітної плати, правильність нарахування заробітної плати, перевірка даного питання проведена вибіркоким методом та порушень не виявила.

Перевірка витрат на заробітну плату проведена з використанням аналізу наступних документів: накази про прийняття, звільнення, переведення, таблиці обліку робочого часу, штатні розклади, відомості нарахування заробітної плати штатним працівникам, розрахунково-платіжні відомості. Відповідальною особою за ведення обліку витрат на заробітну плату і нарахувань на заробітну плату в періоді, що перевірявся, була бухгалтер Івановець В.В. Перевірка порушень не виявила.

Перевірка дотримання вимог чинного законодавства при нарахуванні та виплаті працівникам премій або інших виплат, була проведена вибірковою методом, тобто перевірялись окремі працівники за період з 01.01.2016 по 01.01.2019 шляхом співставлення штатних розписів, розпоряджень, таблиць обліку робочого часу, відомостей нарахування заробітної плати, Колективного договору. Перевірка порушень не виявила.

Було проведено вибіркочу перевірку утримання понадштатних чи понаднормативних посад серед персоналу, за період з 01.01.2016 р. по 01.01.2019 р., шляхом співставлення штатних розписів, наказів по кадрах, таблиць обліку робочого часу, порушень не встановлено. Перевірка правильності нарахування та виплати заробітної плати працівникам ТОВ «Акватоп» за фактично відпрацьований час, була проведена також вибірковою методом за період з 01.01.2016 по 01.01.2019, порушень не виявила. Перевірка премій персоналу, показала, що остання виплачувалась вчасно та відповідно до положень про порядок та умови преміювання, тобто порушень не виявлено.

Також було проведено вибіркочу перевірку вірності розрахунку середньоденної заробітної плати для нарахування та оплати відпусток персоналу за період з 01.01.2016 по 01.01.2019 порушень не встановлено. Перевірка фактів несвоєчасних виплат та прострочення заборгованості по заробітній платі не виявила, так станом на 31.12.2018 прострочена кредиторська заборгованість з оплати праці відсутня. Зайвих виплат на оплату праці та нарахування на неї також не здійснювалось.

Таким чином, проведений аудит дозволив аудитору аудиторської фірми «Прогрес» надати ТОВ «Акватоп» умовно-позитивний висновок, адже облік заробітної плати на досліджуваному підприємстві відповідає вимогам чинного законодавства.

3.2 Пропозиції щодо удосконалення обліку заробітної плати на підприємстві

Зміни ринкового середовища та умов функціонування сучасних підприємств потребують вдосконалення обліку заробітної плати на ТОВ «Акватоп». Заробітна плата як кінцевий результат праці персоналу є важливою передумовою досягнення гармонії у оплаті, оскільки припускає встановлення безпосереднього зв'язку заробітної плати з кінцевим результатом діяльності підприємства.

Отже, на ТОВ «Акватоп» треба розробити і затвердити Положення про бухгалтерську службу. Мета цього регламенту - встановити порядок ведення бухгалтерського обліку на підприємстві. При розробці даного положення головний бухгалтер ТОВ «Акватоп» має закласти в нього всі необхідні положення, щоб урегулювати накопичені проблеми і змусити бухгалтерію злагоджено працювати. Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. №996–XIV, для забезпечення ведення бухгалтерського обліку підприємство самостійно вибирає форми його організації, розробляє організаційну структуру, призначає відповідальних за ведення бухгалтерського обліку, розробляє облікові номенклатури, затверджує носії облікової інформації, графік документообігу тощо.

Головними завданнями обліку заробітної плати на ТОВ «Акватоп» має стати:

- формування системи обліку, яка б дозволила контролювати

кількісний склад працівників, використаний робочий час й дотримання трудової дисципліни;

– формування системи обліку, яка б дозволила аналізувати відпрацьований час та вироблену продукцію, контролювати виконання норм виробітку, обчислення заробітної плати кожному працівнику, розподіляти нараховання заробітної плати за напрямками витрат;

– формування системи обліку, яка б дозволила вести розрахунки з персоналом підприємства по заробітній платі, відрахуванням до бюджету щодо утриманих податків і Пенсійним фондом стосовно нарахування єдиного соціального внеску;

– формування системи обліку, яка б дозволила забезпечити контроль витрат фонду оплати праці, складати звітність тощо.

Для розроблення шляхів вдосконалення обліку оплати праці на ТОВ «Акватоп» визначимо перелік недоліків в її організації на даному підприємстві та напрями їх усунення в таблиці 3.8.

Таблиця 3.8 – Недоліки в обліку заробітної плати на ТОВ «Акватоп» та напрями їх усунення

№ п/п	Недолік	Шляхи усунення недоліків
1	2	3
1	На ТОВ «Акватоп» таблиць обліку робочого часу заповнюється вручну	На ТОВ «Акватоп» таблиць обліку робочого часу заповнюється в ручному режимі, що для нарахування заробітної плати не є зручним, адже доводиться виконувати дуже багато розрахунків. Крім того, на підприємстві є можливість ведення таблиць в електронному режимі, тому що будь-який вихід і прихід працівників фіксується спеціальними жетонами на контрольно-пропускному пункті, тому було б доцільно зробити так, щоб ці відмітки приходів-виходів працівників фіксувалися ще й у програмі 1С Бухгалтерія. Це значно спростило б облік нарахування заробітної плати, адже в програмному забезпеченні фірми є така можливість. До того ж ведення електронного таблиць, без задіяння людських ресурсів, сприяло б покращенню дисципліни працівників, адже будь-яке запізнення чи вихід із роботи до закінчення робочого дня фіксувалися б у програмі, і робочий день уважався б відпрацьованим не повністю, тому кожен працівник приходив би вчасно.

Продовження таблиці 3.8

1	2	3
2	Сума витрат на відпустки нерівномірна протягом року, відповідно витрати на оплату праці також	Для того, щоб суми витрат, що йдуть на основну та на додаткову відпустку на ТОВ «Акватоп», протягом року були рівномірними і не було помітних відхилень, потрібно запровадити планування відпусток на рік. Це забезпечить рівномірні протягом року суми витрат на основну та додаткові відпустки і збільшення сум відпускних, особливо в літній період це не так помітно. Контроль за формуванням і цільовим використанням резерву виплат відпусток доцільно покласти на заступника головного бухгалтера.
3	На підприємстві використовується більшою мірою погодинна оплата праці, а це ніяк не зацікавлює працівників	Для зацікавлення працівників результатами своєї діяльності необхідно запровадити використання переважно преміальної системи оплати праці, при якій, окрім основного заробітку, робітники отримують премію, що збільшує їх матеріальну зацікавленість у результатах своєї праці. За цією системою заробіток робітникам нараховується і за відпрацьований час, проте більша частина доходу нараховується за досягнення певних кількісних та якісних показників. Кількісними показниками можуть бути більша кількість проданого товару, а якісними – залучення нових клієнтів, відкриття нових торгових точок, рекламування продукції. Зміна форми оплати праці стане дієвим механізмом розвитку ТОВ «Акватоп».
4	Недосконалий управлінський облік витрат на оплату праці	Витрати на оплату праці є третім після матеріальних витрат за значимістю складником операційної діяльності підприємства ТОВ «Акватоп». Значна частина цих витрат потребує досконалого обліку. Важливі завдання стоять перед управлінським обліком. Він повинен включати вирішення таких питань: вибір оптимальних систем та форм оплати праці; визначення витрат на оплату праці в структурі майбутніх контрактів; облік витрат на оплату праці за калькуляційними статтями та видами діяльності; облік витрат на оплату праці в розрізі матеріально відповідальних осіб зі складанням внутрішньої звітності. Для отримання необхідної інформації про структуру витрат на оплату праці, їх облік необхідно здійснювати за такими калькуляційними статтями, як-от: – основна заробітна плата працівників; – додаткова заробітна плата працівників. Також до зобов'язань управлінців та економістів слід включати вибір оптимальних форм та систем оплати праці

Джерело: складено на основі даних ТОВ «Акватоп»

Для рівномірного розподілу витрат на оплату відпусток працівників ТОВ «Акватоп», бухгалтер протягом звітного періоду формує резерв на оплату відпусток (забезпечення майбутніх витрат). Створення цього резерву

на відпустки дозволяє прогнозувати фактичну собівартість продукції, товарів, послуг.

Відсутність такого резерву на ТОВ «Акватоп» може призвести до стрімкого зростання фактичної собівартості продукції, товарів, послуг у період «сезону відпусток». Щомісячно для фактичного нарахування сум відрахувань до резерву відпусток складається бухгалтерська довідка.

На ТОВ «Акватоп» бухгалтер резерв на оплату відпусток нараховує щомісяця на основі нормативу відповідно до фактичних витрат на оплату відпусток. В якості нормативу відрахувань до резерву оплати відпусток ТОВ «Акватоп» бере витрати на оплату праці і на виплату відпускних попереднього року. Однак також враховуються плани щодо збільшення чисельності персоналу підприємства.

Відповідно до П(С)БО 11 «Зобов'язання» залишки сум забезпечення можуть переноситися на наступні звітні періоди, проте необхідно звернути увагу на певні особливості:

- не створювати резерв на відпусток для покриття потенційних збитків у майбутньому;
- використовувати резерв на ті витрати, на які він створювався;
- необхідність коригування резерву при складанні фінансової звітності за потреби [17].

То ж у фінансовій звітності має вірно відображатися сума резерву. Проте на ТОВ «Акватоп» не проводиться інвентаризація залишку резерву відпусток на кінець звітного року. Для правильності визначення невикористаного резерву необхідно проводити інвентаризацію забезпечення виплат відпусток.

Чепець О. Г. та Кінебас І. Ю. зазначають, що покращення обліку заробітної плати може базуватися на тому, що кожне підприємство має право розробляти власні форми первинних документів відповідно до специфіки діяльності та обсягу облікових робіт [76, с. 226].

Тож рекомендуємо ТОВ «Акватоп» використовувати наступний

розроблений документ з інвентаризації резерву відпусток, представлений в таблиці 3.9.

Таблиця 3.9 – Розроблений акт інвентаризації резерву відпусток на ТОВ «Акватоп»

ПІБ працівника	Голов Володимир Олександрович				
Посада, відділ	Менеджер, відділ збуту				
Дата прийому на роботу	15.01.2016				
Рік	Положена кількість днів відпустки за рік відповідно до законодавства	Використано днів відпустки за рік	№ приказу та дата	Залишок днів на кінець року	Прогнозована сума витрат на оплату невикористаної відпустки
2017	24	24	№44 від 05.05.2017	-	-
2018	24	24	№37 від 06.04.2018	-	-
2019	24	14	№15 від 01.02.2019	10	4567 грн.

Використання розробленого акту інвентаризації резерву відпусток на ТОВ «Акватоп» дозволить підприємству прогнозувати витрати на забезпечення відпусток працівників, виконувати вимоги чинного законодавства щодо обов'язковості забезпечення відпочинку працівників.

Наступним напрямком вдосконалення обліку заробітної плати на ТОВ «Акватоп» є зменшення кількості документації з обліку операцій з нею, так виникає необхідність впровадження багатоденних і накопичувальних документів.

Під час удосконалення обліку та аналізу заробітної плати на ТОВ «Акватоп» необхідно виходити із особливостей діяльності досліджуваного підприємства.

Вдосконалення обліку заробітної плати на ТОВ «Акватоп» має

максимально включати автоматизацію обліку та аналізу, використання розроблених програм. Отже, рекомендуємо ТОВ «Акватоп» наступні шляхи вдосконалення обліку праці та її оплати на ТОВ «Акватоп» є:

- використання новітніх технологій в обліку заробітної плати, праці;
- постійне підвищення кваліфікації персоналу, що займається обліком;
- вдосконалення документального забезпечення первинних операцій із заробітною платою;
- централізація обліку заробітної плати.

Для вдосконалення розрахунків виплат працівникам на ТОВ «Акватоп» доцільно в програмі 1С створити наступний Журнал, представлений в таблиці 3.10.

Таблиця 3.10 – Журнал з дебету рахунку 66 «Розрахунки з оплати праці» в кредит рахунків

24 «Втрати від браку»	37 «Розрахунки з різними дебіторами»	68 «Розрахунки за іншими операціями»	64 «Розрахунки за податками і платежами»	65 «Розрахунки зі страхування»	Разом оборот з дебету
1	2	3	4	5	

З дебету рахунку 66 (табл. 3.10) відображаються виплачені суми заробітної плати, премії, допомоги у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, депоновані суми, а також суми утриманих податків платежів за товари, які взяті у кредит, утримання за виконавчими листами та документами, суми інших утримань, що встановлені законодавством України.

Діяльність ТОВ «Акватоп» вимагає від робочого плану рахунків підвищеної аналітичності. Тому для досліджуваного підприємства була розроблена деталізована структура рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам», яка представлена в таблиці 3.11.

Таблиця 3.11 – Вдосконалений робочий план рахунків з обліку заробітної плати на ТОВ «Акватоп»

Діючий робочий план рахунків		Рекомендований план рахунків			
Рах.	Субрах.	Рах.	Субрахунок		
1	2	3	4		
66 "Розрахунки за виплатами працівникам"	661 "Розрахунки за заробітною платою"	66 "Розрахунки за виплатами працівникам"	661 "Розрахунки за заробітною платою"	6611 "Розрахунки за нарахованою заробітною платою адміністративному персоналу"	66111 "Розрахунки за нарахованою заробітною платою адміністративному персоналу"/ основна заробітна плата
				6612 "Розрахунки за нарахованою заробітною платою персоналу по збуту"	66112 "Розрахунки за нарахованою заробітною платою адміністративному персоналу"/ додаткова заробітна плата
					66121 "Розрахунки за нарахованою заробітною платою персоналу по збуту"/основна заробітна плата
					66122 "Розрахунки за нарахованою заробітною платою персоналу по збуту"/додаткова заробітна плата
				6613 "Розрахунки за нарахованою заробітною платою персоналу по виробництву"	66131 "Розрахунки за нарахованою заробітною платою персоналу по виробництву"/основна заробітна плата
					66131 "Розрахунки за нарахованою заробітною платою персоналу по виробництву"/ додаткова заробітна плата
				6614 "Розрахунки за нарахованою заробітною платою обслуговуючому персоналу"	66141 "Розрахунки за нарахованою заробітною платою обслуговуючому персоналу"/ основна заробітна плата
					66142 "Розрахунки за нарахованою заробітною платою обслуговуючому персоналу"/ додаткова заробітна плата
				6615 "Розрахунки за нарахованою заробітною платою іншим категоріям персоналу"	66151 "Розрахунки за нарахованою заробітною платою іншим категоріям персоналу"/ основна заробітна плата
					66152 "Розрахунки за нарахованою заробітною платою іншим категоріям персоналу"/ додаткова заробітна плата

Впровадження в діяльність ТОВ «Акватоп» розробленого плану рахунків дозволить отримувати підвищену аналітичність інформації в будь-який час для прийняття вірних управлінських рішень.

З метою більш правильної організації обліку заробітної плати на ТОВ

«Акватоп» необхідно:

1. Розробити графік документообігу для документів, які безпосередньо пов'язані з обліком розрахунків з оплати праці. Прописати виконавців та строки складання документів, що дозволить оптимізувати час на обробку документів, та забезпечить чіткий рух документів між виконавцями облікового процесу, які безпосередньо пов'язані з обліком оплати праці. Графік документообігу дозволить чітко розподілити функції обліку між відділами бухгалтерії.

На ТОВ «Акватоп» пропонуємо використовувати наступну оперограму обліку заробітної плати (табл. 3.12).

Таблиця 3.12 – Розроблена оперограма обліку заробітної плати на ТОВ «Акватоп»

Подія	Відділ кадрів	Бухгалтер	Касир	Директор
Приймання працівника				
Оформлення облікової картки та інших документів по працівнику				
Підписання наказу на прийняття та звільнення працівників				
Ведення таблицю обліку робочого часу				
Нарахування виплат працівникам				
Відображення в обліку даних по нарахованим та сплаченим виплатам працівникам				
Сплата виплат працівникам				

2. У Положенні про облікову політику прописати основні найбільш досконалі методи, процедури, що використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, у тому числі розрахунків з оплати праці. Прописати та обґрунтувати вибір найефективніших форм та систем оплати праці. Сприятиме підвищенню продуктивності праці, повному використанню

робочого часу.

Отже, облік праці та заробітної плати на ТОВ «Акватоп» має бути організований таким чином, щоб сприяти підвищенню продуктивності праці та повному використанню робочого часу. Від обліку заробітної плати залежить рівень витрат підприємства, якість, правдивість, справедливість, повнота і своєчасність розрахунків з персоналом з оплати праці.

Таким чином, застосування комп'ютерних технологій обліку створює всі умови для поєднання переваг самої обчислювальної техніки з бухгалтерським інтелектом, втіленим у програмному забезпеченні, щодо розуміння глибинного коріння економічних явищ і процесів та досконалої методики обробки інформації, необхідної для обґрунтування управлінських рішень. Впровадження на ТОВ «Акватоп» заходів з удосконалення обліку заробітної плати дозволить значно підвищити ефективність обліку, усунути недоліки в організації обліку заробітної плати на підприємстві.

3.3 Шляхи удосконалення аналізу заробітної плати на ТОВ «Акватоп»

Сучасний етап ринкових перетворень, який переживає Україна, вимагає нової ідеології формування системи оплати праці, що є одним із головних стимулів підвищення продуктивності праці й ефективності управління. Сьогоднішню ситуацію у сфері оплати праці можна охарактеризувати як таку, що має певну невизначеність, невідрегульованість. Низька заробітна плата, затримка її виплати негативним чином позначаються на ставленні працівників до своїх прямих обов'язків. Тому цілями і шляхами реформування заробітної плати є створення кожній працездатній людині умов для підтримання своєю працею необхідного рівня життя; забезпечення реалізації відтворювальної, регулюючої та стимулюючої функції заробітної плати.

З різних гнучких систем (оплати комісійними, преміювання «зірок»),

участь у власності тощо) оплата за досягнення вимірюваних результатів (грошові і натуральні, кількість вкладеної праці) користується найбільшою популярністю.

На даний момент відділ збуту та маркетингу мають лише оклад та не зацікавлені в збільшенні отриманого доходу. Отже, на ТОВ «Акватоп» доцільно встановити комісійну систему оплати праці для відділу збуту та маркетингу, адже саме ці відділи формують обсяги реалізації, а відповідно й чистий дохід.

Вважаємо за доцільне встановлення на ТОВ «Акватоп» кваліфікаційних розрядів для керівників, спеціалістів і службовців і впровадження єдиної двадцятирозрядної тарифної сітки для всіх категорій персоналу. Віднесення посад керівників і спеціалістів до певного кваліфікаційного розряду повинно проводитися на основі оцінки складності робіт, необхідного рівня кваліфікації, впливу на фінансові результати та інше. Нові підходи до системи оплати праці на ТОВ «Акватоп» передбачають відмову від традиційних погодинних систем або оплати за коефіцієнтом складності і т. п., а також їх заміну на оплату праці, що складається з двох компонентів: базової ставки і додаткових стимулюючих виплат, які залежать від індивідуальних результатів або ефективності роботи підрозділу досліджуваного підприємства.

Таким чином, для вдосконалення аналізу заробітної плати на ТОВ «Акватоп» в сучасних умовах господарювання необхідно:

- забезпечити підвищення методичного рівня підходів аналізу заробітної плати;
- вдосконалення показників аналізу;
- інтенсивно упроваджувати ефективні моделі організації праці;
- розробити адаптовану для підприємства гнучку єдину тарифну сітку, власну прогресивну шкалу між розрядних коефіцієнтів, що враховують складність праці, рівень кваліфікації і відповідальність;
- забезпечити механізм послідовного встановлення мінімальної ставки

першого тарифного розряду на рівні двох прожиткових мінімумів;

- підтримувати стабільність і своєчасність виплати заробітної плати, проводити її індексацію з урахуванням інфляції;

- вивчити можливості впровадження на підприємстві системи оплати праці на основі вартості робочого місяця;

- забезпечити облік в системі оплати праці умов праці, змінності, професійної майстерності, продуктивності, інтенсивності, складності, якості праці, ритмічності, дотримання режиму економії, трудової і технологічної дисципліни;

- розробити гнучку систему індивідуального і колективного матеріального преміювання за наслідками роботи за місяць, квартал, півріччя і рік;

- підвищити якість і укріпити систему нормування праці у всіх структурних підрозділах з використанням різноманітних видів нормування норм вироблення, норм обслуговування, норм часу;

- ширше використовувати різні форми контролю за роботою виконавців, забезпечити гласність результатів оцінки і контролю;

- визначити чітку відповідальність за різного роду порушення, упущення, конкретизувати заходи матеріальної і дисциплінарної відповідальності, забезпечити їх порівняння з важливістю роботи і важкістю провини;

- гарантувати затребуваність відповідальності;

- створити оптимальні умови для кар'єрного зростання добре працюючим працівникам, підвищення тарифного розряду, переведення на престижніше місце роботи.

Розроблену схему організації процесу аналізу заробітної плати праці на ТОВ «Акватоп» наведено на рис.3.2.

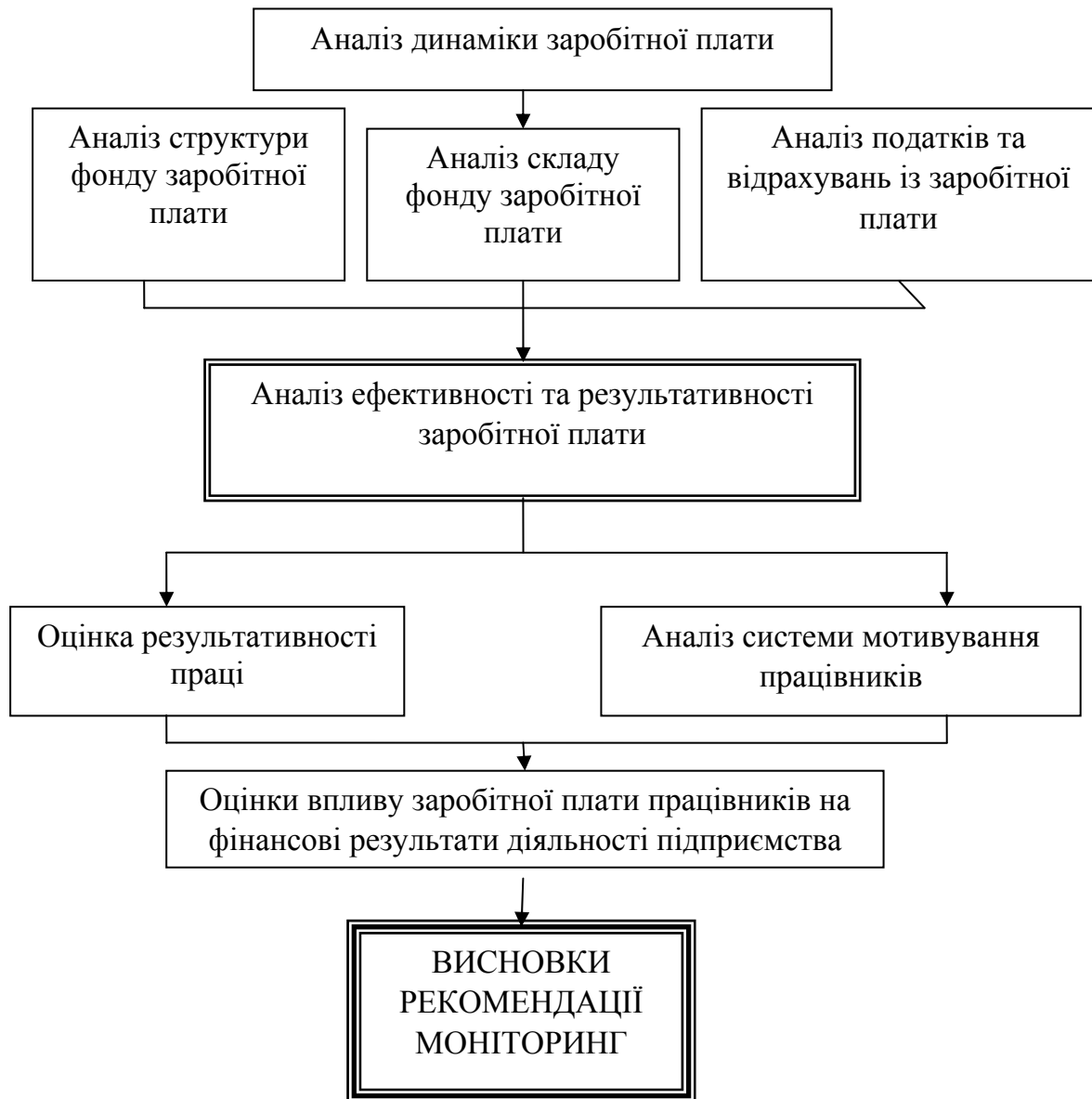

Рисунок 3.2 – Схема процесу аналізу оплати праці на ТОВ «Акватоп»

Отже, якщо ТОВ «Акватоп» зацікавлене, щоб процес змін в оплаті праці був послідовним та прозорим, неможливо також приймати рішення без попереднього проведення аналізу результатів роботи працівників. Таким чином, складові системи організації оплати праці є важливим компонентом забезпечення ефективності використання робочої сили та аналізу досліджуваного підприємства в цілому, що становить основне багатство країни.

Удосконалення аналізу заробітної плати на ТОВ «Акватоп» підвищує її мотивацію, продуктивність і впливає на кінцеві результати роботи. Проте

проблема вдосконалення полягає в тому, що зміни в оплаті праці мають відбуватись на основі практично обґрунтованих підходів.

Враховуючи розроблений вдосконалений план рахунків ТОВ «Акватоп» рекомендуємо аналіз заробітної плати на досліджуваному підприємстві здійснювати за доопрацьованими показниками ефективності заробітної плати, представленими в таблиці 3.13.

Таблиця 3.13 – Доопрацьовані показники аналізу ефективності заробітної плати на ТОВ «Акватоп»

Показники	Формула розрахунку	Умовні позначення
1	2	3
Зарплатовіддача основної заробітної плати адміністративного персоналу	$Зпао=ЧД/ЗПап/о$	ЧД – чистий дохід; ЗПап/о - основна заробітна плата адміністративного персоналу
Зарплатовіддача додаткової заробітної плати адміністративного персоналу	$Зпад=ЧД/ЗПап/д$	ЧД – чистий дохід; ЗПап/д - додаткова заробітна плата адміністративного персоналу
Зарплатовіддача основної заробітної плати персоналу збуту	$Зпзо=ЧД/ЗПзп/о$	ЧД – чистий дохід; ЗПзп/о - основна заробітна плата персоналу збуту
Зарплатовіддача додаткової заробітної плати персоналу збуту	$Зпзд=ЧД/ЗПзп/д$	ЧД – чистий дохід; ЗПзп/д - додаткова заробітна плата персоналу збуту
Зарплатовіддача основної заробітної плати виробничого персоналу	$Зпво=ЧД/ЗПво/о$	ЧД – чистий дохід; ЗПво/о - основна заробітна плата виробничого персоналу
Зарплатовіддача додаткової заробітної плати виробничого персоналу	$Зпвд=ЧД/ЗПво/д$	ЧД – чистий дохід; ЗПво/о - додаткова заробітна плата виробничого персоналу
Сукупний показник зарплатовіддачі всього персоналу	$ЗПвс=Зпао+Зпад+Зпзо+Зпзд+Зпво+Зпвд$	
Питома вага зарплатовіддачі основної заробітної плати адміністративного персоналу	$ППЗпао=ЗПвс/Зпао$	
Питома вага зарплатовіддачі додаткової заробітної плати адміністративного персоналу	$ППЗпад=ЗПвс/Зпад$	
Питома вага зарплатовіддачі основної заробітної плати персоналу збуту	$ППЗпзо=ЗПвс/Зпзо$	
Питома вага зарплатовіддачі додаткової заробітної плати персоналу збуту	$ППЗпзд=ЗПвс/Зпзд$	
Питома вага зарплатовіддачі основної заробітної плати виробничого персоналу	$ППЗпво=ЗПвс/Зпво$	
Питома вага зарплатовіддачі додаткової заробітної плати виробничого персоналу	$ППЗпвд=ЗПвс/Зпвд$	

В проведених розрахунках дуже важливо проаналізувати співвідношення основної та додаткової заробітної плати, а також співвідношення зарплатовіддачі різних категорій працівників ТОВ «Акватоп».

Проводити розрахунки доопрацьованих показників на ТОВ «Акватоп» необхідно з використанням таблиці 3.14.

Таблиця 3.14 – Розроблена форма аналізу ефективності заробітної плати на ТОВ «Акватоп»

№	Показник	План	Базовий рік	Звітний Рік	Відх. Звітн-план	Відх. Звітн-базов.
1	2	3	4	5	6	7
1	Чистий дохід, грн.					
2.1	ЗПап/о - основна заробітна плата адміністративного персоналу, грн.					
2.2	ЗПап/о - додаткова заробітна плата адміністративного персоналу, грн.					
3.1	ЗПзп/о - основна заробітна плата персоналу збуту, грн.					
3.2	ЗПзп/д - додаткова заробітна плата персоналу збуту, грн.					
4.1	ЗПво/о - основна заробітна плата виробничого персоналу, грн.					
4.2	ЗПво/о - додаткова заробітна плата виробничого персоналу, грн.					
5.1	Зарплатовіддача основної заробітної плати адміністративного персоналу (р.1/р.2.1)					
5.2	Зарплатовіддача додаткової заробітної плати адміністративного персоналу (р.1/р.2.2)					
6.1	Зарплатовіддача основної заробітної плати персоналу збуту (р.1/р.3.1)					
6.2	Зарплатовіддача додаткової заробітної плати персоналу збуту (р.1/р.3.2)					
7.1	Зарплатовіддача основної заробітної плати виробничого персоналу (р.1/р.4.1)					

Продовження таблиці 3.14

1	2	3	4	5	6	7
7.2	Зарплатовіддача додаткової заробітної плати виробничого персоналу (р.1/р.4.2)					
8	Сукупний показник зарплатовіддачі всього персоналу (5.1+5.2+6.1+6.2+7.1+7.2)					
9.1	Питома вага зарплатовіддачі основної заробітної плати адміністративного персоналу, % (р.8/р.5.1)					
9.2	Питома вага зарплатовіддачі додаткової заробітної плати адміністративного персоналу, % (р.8/р.5.2)					
10.1	Питома вага зарплатовіддачі основної заробітної плати персоналу збуту, % (р.8/р.6.1)					
10.2	Питома вага зарплатовіддачі додаткової заробітної плати персоналу збуту, % (р.8/р.6.2)					
11.1	Питома вага зарплатовіддачі основної заробітної плати виробничого персоналу, % (р.8/р.7.1)					
11.2	Питома вага зарплатовіддачі додаткової заробітної плати виробничого персоналу, % (р.8/р.7.2)					

Програми матеріального стимулювання на ТОВ «Акватоп» повинні перетворитися на оптимальну систему, що враховує безліч чинників, закономірностей та інших змінних чинників.

Преміювання спеціалістів, службовців та робітників на ТОВ «Акватоп» доцільно здійснювати, виходячи з конкретних завдань, що стоять перед ними. Показники преміювання мають бути такими, щоб вони реально залежали від трудових зусиль працівників, а загальний розмір премії – від виконання та перевиконання завдань. Для визначення ступеня ефективності вибраної преміювальної системи треба проаналізувати всі її елементи, визначити оптимальну величину кожного з них з урахуванням особливостей

діяльності ТОВ «Акватоп». Важливим показником ефективності системи преміювання є співвідношення реально одержаного ефекту в результаті дій тієї чи іншої системи преміювання і додаткових витрат, які несе досліджуване підприємство у зв'язку з виплатою премій.

Ефективність системи оплати праці значною мірою залежить від того, наскільки правильно розроблені й взаємопов'язані з умовами виробництва діючі в організації положення про преміювання. Саме тому вважаємо за доцільне аналізувати діючі системи преміювання, оскільки це значною мірою дає змогу підвищувати ефективність виробництва, результативність праці кожного працівника на своєму робочому місці, що, у свою чергу, забезпечить взаємозв'язок оплати праці з ефективністю виробництва (табл. 3.15).

Таблиця 3.15 – Взаємозв'язок оплати праці з ефективністю виробництва на ТОВ «Акватоп»

Виробниче завдання	Рішення
Зв'язок заробітної плати зі зростанням продукції	Розподіл колективного заробітку. Удосконалення механізму розподілу прибутку. Система матеріального стимулювання за колективними заохочувальними й індивідуальними доплатами. Надбавки за знання. Зниження надбавок у міру зростання рівня життя
Економія фонду заробітної плати	Виплати більших премій замість щорічного збільшення окладів. Створення подвійної шкали заробітної плати
Підвищення дисципліни та самовідданості працівників	Покращення обміну інформацією між різними рівнями управління. Реалізація програм зберігання робочих місць
Зменшення відмінностей між робітниками різних рівнів управління	Переведення на оклади всіх працівників. Скорочення надбавок до заробітної плати керуючих працівників

Отже, система матеріальної зацікавленості на ТОВ «Акватоп» має будуватися як система інвестування працівників. Потрібний підхід,

відповідно до якого оплата праці набуває функції інвестицій у робочу силу. Такі інвестиції значно ширші, ніж традиційна заробітна плата, вони не зводяться до неї і не обмежуються нею. Основне їх джерело – це кінцевий дохід.

Таким чином, вдосконалення аналізу заробітної плати на ТОВ «Акватоп» необхідно здійснювати для підвищення ефективності системи оплати праці, її позитивного прямо пропорційного впливу на фінансові результати та якість виготовленої продукції. Здійснювати це можливо за рахунок розробленої схеми ефективного аналізу заробітної плати та доопрацьованих показників, які дозволяють виявити вплив основної і додаткової заробітної плати різних категорій працівників на отримані доходи.

Висновки до розділу 3

При проведенні аудиту заробітної плати на ТОВ «Акватоп» було перевірено розрахунково-платіжні відомості, особові рахунки співробітників, таблиці, штатний розклад та інші. Перевірка дотримання вимог чинного законодавства щодо оформлення первинних документів показала певні порушення. Були виявлені розрахунково-платіжну відомість в якій був відсутній підпис одного працівника. Після розмови з працівником було підтверджено, що він гроші отримував. Крім того в РПВ №7 від 04.04.2018 було виявлено задвоєння одного робітника, фактична перевірка підтвердила, що сума, яку він мав отримати була розбита на дві частини.

Впровадження на ТОВ «Акватоп» заходів з удосконалення обліку та аналізу заробітної плати працівникам дозволить значно оптимізувати облік, усунути недоліки в його організації щодо розрахунків за виплатами персоналу.

Вдосконалення аналізу заробітної плати на ТОВ «Акватоп» необхідно

здійснювати для підвищення ефективності системи оплати праці, її позитивного прямо пропорційного впливу на фінансові результати та якість виготовленої продукції. Здійснювати це можливо за рахунок розробленої схеми ефективного аналізу заробітної плати та доопрацьованих показників, які дозволяють виявити вплив основної і додаткової заробітної плати різних категорій працівників на отримані доходи.

ВИСНОВКИ

Отже, кожне функціонуюче підприємство має право самостійно, але відповідно до законодавства, установлювати штатний розклад, форми і системи оплати праці, визначати рівні преміювання працівників. Облік та аналіз праці і заробітної плати - один із найважливіших і складних ділянок роботи, що потребують точних і оперативних даних, у яких відбивається зміна чисельності робітників, витрати робочого часу, категорії робітників, виробничих витрат.

Оплата праці на ТОВ «Акватоп» здійснюється у вигляді заробітної плати та інших додаткових доплат, премій, виплат, які передбачені чинними нормативно-правовими актами України у сфері оплати праці і Положенням про оплату праці. Розмір заробітної плати працівника ТОВ «Акватоп» залежить від складності та умов виконуваної роботи, професійно-ділових якостей працівника, результатів його праці та результатів діяльності підприємства за звітний період (місяць) (ч.2 ст.94 КЗпП України).

Для контролю за використанням трудових ресурсів ведеться поточний облік чисельності персоналу та затрат робочого часу. На ТОВ «Акватоп» ведеться оперативний облік особового складу працівників, який допомагає контролювати склад та рух чисельності робітників по підприємству. Для цього використовується єдина документація по прийому, звільненню та переміщенню робітників та уніфіковані реєстри обліку особового складу.

Синтетичний облік заробітної плати на ТОВ «Акватоп» здійснюється з використанням рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» та відкритими до нього субрахунками. На рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» ведеться узагальнення інформації про розрахунки з працівниками, щодо оплати праці. Аналітичний облік заробітної плати на ТОВ «Акватоп» ведеться за кожним працівником окремо.

Документами по розрахункам з персоналом ТОВ «Акватоп» щодо

заробітної плати є розрахунково-платіжні відомості.

Проведені розрахунки свідчать, що ТОВ «Акватоп» у 2016 році було фінансово залежним, проте протягом 2017 – 2018 років було незалежним, автономним, мало можливість провадити незалежну фінансову політику, щороку підвищувало свою фінансову стабільність.

При проведенні аудиту заробітної плати на ТОВ «Акватоп» було перевірено розрахунково-платіжні відомості, особові рахунки співробітників, таблиці, штатний розклад та інші. Перевірка дотримання вимог чинного законодавства щодо оформлення первинних документів показала певні порушення. Були винайдені розрахунково-платіжну відомість в якій був відсутній підпис одного працівника. Після розмови з працівником було підтверджено, що він гроші отримував. Крім того в РПВ №7 від 04.04.2018 було винайдені задвоєння одного робітника, фактична перевірка підтвердила, що сума, яку він мав отримати була розбита на дві частини.

Впровадження на ТОВ «Акватоп» заходів з удосконалення обліку та аналізу заробітної плати працівникам дозволить значно оптимізувати облік, усунути недоліки в його організації щодо розрахунків за виплатами персоналу.

Вдосконалення аналізу заробітної плати на ТОВ «Акватоп» необхідно здійснювати для підвищення ефективності системи оплати праці, її позитивного прямо пропорційного впливу на фінансові результати та якість виготовленої продукції. Здійснювати це можливо за рахунок розробленої схеми ефективного аналізу заробітної плати та доопрацьованих показників, які дозволяють виявити вплив основної і додаткової заробітної плати різних категорій працівників на отримані доходи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Виплати працівникам Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28.10.2003р. №601: . URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03>
2. «Виплати працівникам» Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 19 . URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_011
3. Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 37 URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_051.
4. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені Наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433. URL: <http://www.profiwins.com.ua/uk/letters-andorders/treasury/3759-433.html>.
5. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI, зі змінами і доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
6. Порядок виплати компенсації підприємствам, установам, організаціям у межах середнього заробітку працівників, призваних на строкову військову службу, військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період або прийнятих на військову службу за контрактом у разі виникнення кризової ситуації, затв. постановою Кабінету Міністрів України від 4 березня 2016 р. № 105. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/105-2016-п/conv>
7. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні Закон України №996-XIV від 16.07.1999 Закон України. . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
8. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування Закон України № 2464-VI від 08.07.2010 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>
9. Про оплату праці Закон України від 24.03.1995 № 108/95-ВР URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр>

10. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність Закон України № 2258-VIII від 21.12.2017 Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>

11. Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій: Інструкція, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291 із змінами та доповненнями. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

12. Про затвердження Інструкції зі статистики заробітної плати: Наказ Державного комітету статистики України від 13.01.2004 року № 5, із змінами і доповненнями. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

13. Про затвердження Порядку обчислення середньої заробітної плати: зі змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 348 від 16.05.95. № 100. URL: <http://www.rada.gov.ua>

14. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»: Наказ Міністерства фінансів України від 28.10.2003 р. № 601. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03>.

15. Про затвердження типових форм первинної облікової документації зі статистики праці: Наказ Держкомстату від 05.12.2008 р. № 489 // . URL: <http://www.kadrovik.ua/content/pro-zatverdzhennya-tipovikh-form-pervinno-oblikovo-dokumentats-z-statistiki-prats>.

16. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

17. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20 . URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>.

18. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.2001 р. № 559 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01>.

19. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. №318. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.

20. Акулов М.Г., Драбаніч А.В., Євась Т.В. Економіка праці та соціально-трудова відносина: Навч. посіб.- К.: Центр учбової літератури, 2012. - 328 с.

21. Безверхих К. Шляхи удосконалення первинного обліку непрямих витрат, пов'язаних із виплатою заробітної плати. Бухгалтерський облік і аудит. 2010. № 3. С. 24-29.

22. Ватаманюк З.Г., Панчишин С.М. Економічна теорія. Кн. 2: Макроекономіка. - К., 1997. С. 230

23. Верига Ю. А. Бухгалтерський облік і аудит: термінологічний українсько-російсько-англійський словник. К. : ЦУЛ, 2012. 292 с.

24. Галузіна С. М., Пуптіс Т.Ф. Международный учет и аудит: учебное пособие. СПб. : Питер, 2006. 272 с.

25. Гнатишин Л.Б., Прокопишин О.С. Організація обліку: навч. посіб.- Львів: "Магнолія 2006", 2014.-432 с.

26. Голов С. Ф. Міжнародні стандарти фінансової звітності: вдосконалення та застосування. Бухгалтерський облік і аудит. 2008. № 11. С. 43–48.

27. Дудкевич О.В. Взаємозв'язок звітності та елементів методу бухгалтерського обліку. Реформування обліку, звітності та аудиту в системі АПК України: стан та перспективи: Тези доп. III Міжнар. наук.-практ. конф.: 29-30 листопада 2014 р. К.: «Юр-Агро-Веста», 2014. 268 с.

28. Жолнер І. В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами. К.: НУХТ, 2012. 335 с.

29. Золотухін О. Нарахування та виплата зарплати: документальне оформлення. Баланс-Агро. 2009. № 11. С. 23-25.

30. Кадрове діловодство на допомогу бухгалтеру: збірник систематизованого законодавства. К.: Бліц- Інформ, 2010. № 7. 192 с.

31. Калина А. В. Облік і аналіз заробітної плати на підприємстві. Формування ринкових відносин в Україні. 2005. №2(45). С. 61-64.
32. Камінська Т.Г. Первинна облікова документація та її інформативні властивості. Економіка АПК. 2008. № 12. С. 112-117.
33. Кесарчук Г. С. Удосконалення організації обліку розрахунків за виплатами працівникам. Науковий вісник Ужгородського університету. Сер : Економіка. 2013. № 4. С. 240-246.
34. Кім Ю. Г. Бухгалтерський та податковий облік: первинні документи та порядок їх заповнення. К. : ЦУЛ, 2014. 600 с.
35. Кравченко М. А. Сутність оплати праці як економічної категорії. Бізнес навігатор. 2010. № 1. С. 3–4.
36. Кужельний М. В. Організація обліку. К. : ЦУЛ, 2010. 350 с.
37. Лень В.С., Штупун М.П. Виплати працівникам: поняття, структура та облік. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2016. № 2. С. 266-274.
38. Леско І. О. Особливості обліку виплат працівникам на гірничозбагачувальних комбінатах метінвест холдінгу. Економічні науки. Серія: Облік і фінанси. 2013. №10(3). С. 416–423. URL: [http://nbuv.gov.ua/jpdf/ecnof_2013_10\(3\)__70.pdf](http://nbuv.gov.ua/jpdf/ecnof_2013_10(3)__70.pdf).
39. Лишиленко А. В. Бухгалтерский учет: ученик. К. : ЦУЛ, 2011. 736 с.
40. Матюх А.П., Меліхова Т.О., Бескоста Г.М. Організація і методика аудиту: навчально-методичний посібник для студентів ЗДІА напряму підготовки 8.030509 «Облік та аудит» денної та заочної форм навчання. Запоріжжя: ЗДІА, 2014. 288 с.
41. Мардус Н. Ю. Методичні підходи до обліку, аудиту та аналізу праці і заробітної плати на підприємстві. Вісник ЖНАЕУ. 2016. №1. С. 230–236.
42. Михайленко Ю.О. Організація обліку і контролю розрахунків за заробітною платою. Молодий вчений. 2017. № 2(42). С. 287–293.

43. Немодрук Н. М. Удосконалення обліку, аналіз і аудит розрахунків з оплати праці. Економіка та держава. 2009. № 8. С. 36-38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2009_8_13

44. Ніколенко Ю.В. Політична економія: Підручник - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 632 с.

45. Носкова С. А., Татарченко О.М., Завойських Ю.А. Факторний аналіз фонду оплати праці працівників виробничого підприємства. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. 2015. № 7 (224). С. 44 - 50.

46. Овсяк Н.В., Радченко О.Ю. Виплати працівникам за ПСБО 26 та МСФЗ (IAS) 19: порівняльний аспект. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2012. №3 (24). С. 360-368.

47. Оляднічук Н. В. Бухгалтерський облік розрахунків за виплатами працівникам та його удосконалення. Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. 2014. № 84. С. 149–155.

48. Орлов І. В. Проблемні питання обліку виплат працівникам: аналіз дисертаційних робіт. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2010. №18 (1). С. 141–146. URL: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npkntu_e_2010_18\(1\)_24.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npkntu_e_2010_18(1)_24.pdf).

49. Особливості розрахунків з оплати праці та шляхи їх оптимізації. М.С. Карпа та ін. Бухгалтерський облік, аналіз і контроль в системі управління підприємства: матеріали V науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених. Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2010. С. 111-113.

50. Очеретько Л.М., Хохлова І.А. Проблеми обліку та оподаткування розрахунків за виплатами працівникам і шляхи їх вирішення. Ефективна економіка. 2018. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6616>

51. Панков Д.А., Пашковская Л.В. Методы совершенствования отчетности в условиях глобализации и инфляции. Вісник ЖДТУ. Економічні науки. 2016. № 2 (24).

52. Петрик Е. Аудит расчетов по оплате труда и другим выплатам работникам : требования к организации и методике. Бухгалтерский учет и аудит. 2006. № 12. С. 47–54

53. Петрова І.Л. Управління персоналом у процесі організаційних перетворень. Формування ринкової економіки: Зб. наук. праць. Управління людськими ресурсами: проблеми теорії та практики. К.: КНЕУ, 2007. С. 646–655.

54. Плаксієнко В. Я. Бухгалтерський облік у виробничих та агросервісних кооперативах. К. : ЦУЛ, 2014. 464 с.

55. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: підручник. – К.: КНЕУ, 2014. – 528 с. – С. 263.

56. Прокопенко В.І. Трудове право України: Підручник. – Х. : Фірма «Консум», 1998.- 480 с.

57. Притула В.І. Актуарна оцінка виплат працівникам у системі управління персоналом в контексті міжнародної практики. Облік і фінанси. 2012. №1. С. 67-72.

58. Риндя А. Резерв на оплату відпусток. Податки та бухгалтерський облік. 2003. № 39. С. 25–30.

59. Рожнов В. Організаційно-нормативні документи підприємства. Заробітна плата. 2010. № 1. С. 9–14.

60. Рябець А.П. Удосконалення правового регулювання оплати праці. Економіка. Фінанси. Право. 2008. №2. С3–5.

61. Садовська І. Б., Божидарнік Т.В., Нагірська К.Є. Бухгалтерський облік : навч. посіб. - К. : "Центр учбової літератури", 2013. - 688 с.

62. Савицька О.П. Сучасний стан оплати праці та рівень вартості робочої сили в сільському господарстві. Оплата праці в АПК. 2011. № 5. С.15-17.

63. Семененко О.Л. Удосконалення обліку, аналізу і аудиту розрахунків з оплати праці. Фінансові ринки і цінні папери. 2008. № 22. С. 18–25.

64. Серпенінова Ю. С., Гольцова С. М., Матюх І. О. Бухгалтерський облік: загальна теорія. Суми : Університетська книга, 2016. 336 с.
65. Сірко А.В. Економічна теорія. Політекономія: навч. посіб. /А.В. Сірко - К. :«Центр учбової літератури», 2014. - 416 с.
66. . Сковрунська Т. В., Тиворчук С.В. Гармонізація національної системи розрахунків з оплати праці за міжнародними стандартами. 2013. №10.
67. Сліпачук О. Графік документообігу з обліку праці та заробітної плати. Заробітна плата. 2007. № 7. С. 28.
68. Смоляр Л. Г., Овчарик Р. Ю., Кам'янська О. В. Облік і аудит. К. : Ліра-К, 2013. 616 с.
69. Сторожук Т.М. Елементи облікової політики підприємства щодо зобов'язань. Збірник наукових праць Ірпінської фінансово-юридичної академії. 2013. № 2. С. 66-71.
70. Стратегія застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні від 24 жовтня 2007 р. №911-р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/911-2007-%D1%80>.
71. Сук Л.К., Сук П.Л. Організація обліку праці та її оплати. Бухгалтерія в сільському господарстві. 2009. № 21. С. 28-44.
72. Сук Л. К., Сук П.Л. Фінансовий облік. К. : Знання, 2012. 647 с.
73. Хілл Б. Порівняння національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку з міжнародними стандартами бухгалтерського обліку : програма фінансового навчання: проект USAID «Розвиток ринків капіталу». Київ, 2010. 37 с.
74. Хохлова І.А. Облік і оподаткування розрахунків за виплатами працівникам. Тези доповідей науково-практичної конференції, Запоріжжя, 16–20 квітня 2018 р. Запоріжжя : ЗНТУ, 2018. С.1249-1251.
75. Цятковська О. В. Основні аспекти організації бухгалтерського обліку виплат працівникам банків. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2014. №25. С.

462–466. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npkntu_e_2014_25_70.pdf

76. Чепець О. Г., Кінебас І. Ю. Шляхи вдосконалення обліку та аудиту розрахунків з оплати праці. Бізнес Інформ. 2019. №7. С. 225–230.

77. Шара Є. Ю. Бухгалтерський фінансовий та податковий облік : навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2011. 422 с.

78. Шевченко А. Облік виплат працівникам за міжнародними та національними стандартами бухгалтерського обліку. Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. 2013. №35(2). С. 52–58. URL: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Znpchdtu_2013_35\(2\)__11.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Znpchdtu_2013_35(2)__11.pdf).

79. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку: підручник. К. : Знання, 2016. 572 с.

80. Шевців Л. Ю., Курій І.Я. Дослідження сучасних аспектів обліку і аналізу розрахунків з оплати праці в умовах сталого розвитку. Науковий вісник Ужгородського університету. 2018. № 1. С. 281-287. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuues_2018_1_47.

81. Ярмолюк О. Ф. Удосконалення облікового забезпечення управління виплатами працівникам підприємства. Ефективна економіка. 2014. № 4.

Додаток А

Наказ про облікову політику

ТОВ «Акватоп»

НАКАЗ № 1

про організацію бухгалтерського обліку та облікову політику підприємства.

Запоріжжя

"01" січня 2015 року

Відповідно до вимог чинного законодавства наказую встановити такі принципи, методи і процедури, що будуть використовуватись підприємством для складання та подання фінансової звітності і формувати облікову політику підприємства.

I. Організація бухгалтерського обліку

1. Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку на підприємстві і на виконання пункту 4 статті 8 Закону «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» (далі – Закон про бухгалтерський облік), встановити з 1 січня 2015 року у «Акватоп» такі засади організації бухгалтерського обліку:

1.1. Бухгалтерський облік здійснюється бухгалтером .

2. Права й обов'язки бухгалтера визначаються Законом про бухгалтерський облік, цим наказом та затвердженими посадовими інструкціями.

2.1. Відповідно до пункту 7 статті 8 Закону про бухгалтерський облік бухгалтер підприємства:

2.1.1. забезпечує дотримання на підприємстві встановлених єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку, складання й подання у встановлені строки фінансової звітності;

2.1.2. організовує контроль за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій;

2.1.3. бере участь в оформленні матеріалів, пов'язаних із недостачами та відшкодуванням втрат від недостач, крадіжок і псування цінностей підприємства.

2.2. Розпорядження бухгалтера, які стосуються становлення та ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, є обов'язковими для виконання усіма структурними підрозділами й усіма працівниками підприємства.

2.2.1. Цим наказом бухгалтер наділяється правом другого підпису, який він ставить на первинних бухгалтерських документах, реєстрах бухгалтерського обліку та відповідних звітах .

2.3. Бухгалтер несе особисту відповідальність перед керівником підприємства, призначеним на відповідну посаду його власниками, згідно з переліком питань, наведених у пункті 2.1 цього наказу.

2.3.1. За відсутності бухгалтера вищезазначені (див. п. 2.1 цього наказу) обов'язки та відповідальність покладаються на директора підприємства.

3. Затвердити перелік посадових осіб, які наділяються правом дозволу на проведення господарських операцій (додаток до наказу). Зразки підписів відповідних осіб за переліком затверджуються окремим наказом керівника та доводяться до відома відповідних структурних підрозділів.

3.1. Перелічені особи наділяються правами та несуть повну відповідальність за відповідність проведених операцій чинному законодавству та статуту підприємства згідно з посадовими інструкціями.

4. Затвердити перелік посадових осіб, яким дозволено отримувати та видавати товарно-матеріальні цінності (додаток до наказу). Зразки підписів відповідних посадових осіб за переліком затверджуються окремим наказом керівника та доводяться до відома відповідних структурних підрозділів.

4.1. Перелічені особи наділяються правами та несуть повну відповідальність за відповідність проведених операцій законодавчим актам та статуту підприємства згідно з посадовими інструкціями та чинними законодавчими актами України.

5. Обов'язок щодо складання фінансової звітності та іншої звітності на вимогу власників, органів статистики покласти на головного бухгалтера.

6. Затвердити правила й графік документообігу відповідно до додатка до цього наказу за переліком документів, затверджених керівником.

II. Ведення бухгалтерського обліку

7. Бухгалтерський облік на підприємстві здійснювати із застосуванням комп'ютерної бухгалтерської програми 1С:Бухгалтерія.

Відповідальність за відповідність реєстрів обліку, порядку й способу реєстрації та узагальнення інформації, передбачених цією комп'ютерною

програмою, вимогам законодавства, покладається на бухгалтера підприємства.

8. Затвердити перелік первинних документів, які застосовуються підприємством у практичній діяльності й офіційно затверджені відповідними державними органами, у додатку до цього наказу.

9. Затвердити форми первинних облікових документів (зведених первинних документів), які застосовуються підприємством у практичній діяльності, але не затверджені відповідними державними органами, у додатку до цього наказу.

10. Згідно з пунктом 1.3 Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 24.05.95 р. №88, всі первинні документи, облікові реєстри, фінансова, статистична та інша звітність складаються українською мовою. Документи, що є підставою для записів у бухгалтерському обліку і складені іноземною мовою, повинні мати узгоджений автентичний переклад українською мовою.

11. Установити місце зберігання (архів підприємства) первинних документів та реєстрів бухгалтерського обліку, виготовлених як на паперових, так і на магнітних носіях інформації (дискети, компакт-диски). Строки зберігання встановлюються відповідно до законодавства.

12. Затвердити розроблений на підставі Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій робочий план рахунків із використанням рахунків першого, другого та третього порядків.

13. Не використовувати 8 клас рахунків.

14. Метою забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку й звітності проводити інвентаризацію активів та зобов'язань відповідно до статті 10 Закону про бухгалтерський облік та інших нормативних документів.

14.1. Інвентаризація активів і зобов'язань, під час якої перевіряються їх наявність, документальне підтвердження і стан та дається оцінка, визначається ефективність застосування окремих принципів облікової політики на наступний звітний період (рік), проводиться перед складанням річної фінансової звітності підприємства у період з 15 листопада до 30 грудня та в період з 15 травня до 30 червня в обов'язковому порядку. Точний час і порядок її проведення, відповідальні особи визначаються керівником підприємства окремим письмовим розпорядженням (наказом);

14.2. У всіх інших випадках об'єкти й періодичність проведення інвентаризації визначаються керівником підприємства на підставі чинного законодавства у міру необхідності. (Згідно з Інструкцією з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, коштів і документів та розрахунків затвердженою наказом Міністерства фінансів України від 11.08.94 р. №69 (далі – Інструкція №69) наводиться повний перелік об'єктів та періодичність (або умови) інвентаризації).

14.3. Для проведення інвентаризаційної роботи (планових та позапланових інвентаризацій активів та зобов'язань, списання основних засобів, малоцінних, інших матеріальних цінностей тощо) затвердити постійно діючу інвентаризаційну комісію у складі:

Голова комісії – директор Бойцов Микола владленович;

Члени комісії – бухгалтер Щеглова Ольга Анатоліївна,

- фінансовий директор Герцик Ярослав Васильович.

14.3.1. Права й обов'язки та завдання, які покладаються на членів постійно діючої інвентаризаційної комісії, визначені Інструкцією №69.

14.3.2. Додатково до завдань, обумовлених Інструкцією №69, на постійно діючу інвентаризаційну комісію покладаються завдання з визначення ефективності застосовуваних на підприємстві принципів, методів і процедур облікової політики; з проведення робіт щодо оцінки активів та зобов'язань; з розробки та затвердження пропозицій щодо їх зміни на наступний звітний рік, проведення внутрішнього контролю на підприємстві.

15.4. Інвентаризація каси підприємства проводиться не рідше одного разу на місяць.

III. Принципи і методи відображення у бухгалтерському обліку окремих активів і господарських операцій

16. Основні засоби .

16.1. Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» підприємством обрано прямолінійний метод нарахування амортизації основних засобів (прямолінійний

17.2. Вартісну ознаку предметів, що належать до малоцінних необоротних матеріальних активів, встановлено у сумі до 2 500 грн

18.3. Амортизацію за МНМА нараховувати у першому місяці використання об'єкта в розмірі 50 відсотків його вартості, яка амортизується, та решти 50

відсотків вартості, яка амортизується, у місяці їх вилучення з активів (списання з балансу) унаслідок невідповідності критеріям визнання активом .

17. Нематеріальні активи

2.1. Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» підприємством обрано прямолінійний метод нарахування амортизації нематеріальних активів. При цьому ліквідаційну вартість прирівнюємо до нуля.

18. Запаси

18.1. Первинна вартість запасів визначається відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси».

18.2. При відпуску запасів у виробництво, з виробництва, продажу та іншому вибутті оцінка їх здійснюється методом собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО).

18.3. Організувати аналітичний облік руху товарно-матеріальних цінностей таким чином за підрозділами:

- у бухгалтерії – у кількісно-сумовому вимірі;
- на складах – у кількісному вираженні.

18.4. Вартість малоцінних та швидкозношуваних предметів, що передані в експлуатацію, списується з балансу з подальшою організацією оперативного кількісного обліку таких предметів за місцями експлуатації відповідальними особами протягом строку їх фактичного використання.

19. Дебіторська заборгованість

Згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, послуги включається до підсумку балансу за чистою реалізаційною вартістю. Для визначення чистої реалізаційної вартості на дату балансу обчислюється величина сумнівних боргів.

Величина резерву сумнівних боргів визначається за абсолютною сумою сумнівної заборгованості. За методом застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості величина резерву визначається на підставі аналізу платоспроможності окремих дебіторів

визначаються витратами з метою оподаткування в сумі безнадійної дебіторської заборгованості з урахуванням пп. 14.1.11 ст. 14 ПКУ.

Тобто, якщо у нас буде прострочена дебіторська заборгованість, вона буде включатися до витрат лише у тому випадку, якщо на її суму був створений резерв. П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» забороняє створювати резерв на суму безнадійної заборгованості. Резерв створюється на суму сумнівної заборгованості. Тобто резерв потрібно створити вчасно. А уже у момент, коли така заборгованість визнається безнадійною, можна її списати.

Згідно з НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» резерв сумнівних боргів може створюватися за двома методами: за методом класифікації дебіторської заборгованості (складніший метод, який визнає коефіцієнти заборгованості) та простішим методом, за яким величина резерву сумнівних боргів визначається за абсолютною сумою сумнівної заборгованості.

20. Дохід.

До складу доходів майбутніх періодів включаються суми доходів, нарахованих протягом поточного періоду, які будуть визначені у наступних звітних періодах.

21. Витрати.

До собівартості реалізованої продукції включаються:

– виробнича собівартість продукції, яка була реалізована у звітному періоді;

До складу витрат майбутніх періодів включаються витрати, які здійснені у звітному періоді, але підлягають віднесенню до витрат у майбутніх звітних періодах.

22. Транспортно-заготівельні витрати відносити до вартості тих запасів, на транспортування яких вони були понесені.

23. При складанні фінансової звітності встановити поріг , який дрівнює 2 відсоткам чистого прибутку (збитку) підприємства.

IV. виправлення помилок і зміни у фінансових звітах

Згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» виправлення помилок, допущених при складанні фінансових звітів у попередніх періодах, здійснюється шляхом коригування сальдо нерозподіленого прибутку на початок звітного року.

Виправлення помилок, які відносяться до попередніх періодів, передбачає повторне відображення відповідної порівняльної інформації у фінансовій звітності.

Облікова політика може змінюватися, тільки якщо змінюються статутні вимоги, вимоги органу, який затверджує положення (стандарти) бухгалтерського обліку, або якщо зміни забезпечать достовірне відображення подій чи операцій у фінансовій звітності підприємства.

Загальний контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Керівник підприємства _____

З наказом ознайомлені: Старший бухгалтер _____

Додаток Б

Баланс на 31.12.2016

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	145	111
первісна вартість	1001	325	330
накопичена амортизація	1002	-180	-219
Незавершені капітальні інвестиції	1005	202	425
Основні засоби:	1010	4347	4147
первісна вартість	1011	13988	14384
Знос	1012	-9641	-10237
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
Знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:	1030	0	0
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств		0	0
інші фінансові інвестиції	1035	1	1
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	2	2
Відстрочені податкові активи	1045	690	2131
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	5387	6816
II. Оборотні активи		0	0
Запаси	1100	17009	29098
Виробничі запаси	1101	11380	17896
Незавершене виробництво	1102	0	6965
Готова продукція	1103	4730	4033
Товари	1104	899	204
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	6	3
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	4446	10017
Дебіторська заборгованість за розрахунками:		0	0
за виданими авансами	1130	1796	7989
з бюджетом	1135	5380	11912
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0

з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	3763	17452
Поточні фінансові інвестиції	1160	4758	671
Гроші та їх еквіваленти	1165	3373	11696
Готівка	1166	1259	7803
Рахунки в банках	1167	2115	3893
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:	1181	0	0
резервах довгострокових зобов'язань		0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	1522	819
Усього за розділом II	1195	48238	89657
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	317	938
Баланс	1300	53942	97411
Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	832	832
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	8734	8628
Додатковий капітал	1410	60	60
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	1035	1035
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	3175	34657
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	13836	45213
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення		0	0
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	92	597
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	555	1052
Довгострокові забезпечення	1520	12	6
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітнього періоду)	1531	0	0

резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	659	1654
III. Поточні зобов'язання і забезпечення		0	0
Короткострокові кредити банків	1600	25206	22665
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:		0	0
за довгостроковими зобов'язаннями	1610	51	49
за товари, роботи, послуги	1615	3926	2961
за розрахунками з бюджетом	1620	97	7300
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	155	354
за розрахунками з оплати праці	1630	323	706
за одержаними авансами	1635	5205	13533
за розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	4482	2943
Усього за розділом III	1695	39444	50511
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	53942	97411

Баланс на 31.12.2017

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	111	315
первісна вартість	1001	330	579
накопичена амортизація	1002	-219	-264
Незавершені капітальні інвестиції	1005	425	0
Основні засоби:	1010	4147	10679
первісна вартість	1011	14384	20541
Знос	1012	-10237	-9862
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
Знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:	1030	0	0
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств		0	0
інші фінансові інвестиції	1035	1	1
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	2	0
Відстрочені податкові активи	1045	2131	1640
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	6816	12635
II. Оборотні активи		0	0
Запаси	1100	29098	36951
Виробничі запаси	1101	17896	23914
Незавершене виробництво	1102	6965	9926
Готова продукція	1103	4033	3111
Товари	1104	204	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	3	3
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	10017	10
Дебіторська заборгованість за розрахунками:		0	0
за виданими авансами	1130	7989	4215
з бюджетом	1135	11912	20446
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0

з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	17452	55018
Поточні фінансові інвестиції	1160	671	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	11696	19155
Готівка	1166	7803	341
Рахунки в банках	1167	3893	18814
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:	1181	0	0
резервах довгострокових зобов'язань		0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	819	0
Усього за розділом II	1195	89657	135798
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	938	13000
Баланс	1300	97411	161433
Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	832	832
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	8632	285
Додатковий капітал	1410	60	60
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	1035	2804
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	34657	89107
Неоплачений капітал	1425	-26	-48
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	45190	93040
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення		0	0
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	597	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1052	1753
Довгострокові забезпечення	1520	6	6082
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітнього періоду)	1531	0	0

резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	1654	7835
III. Поточні зобов'язання і забезпечення		0	0
Короткострокові кредити банків	1600	22665	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:		0	0
за довгостроковими зобов'язаннями	1610	49	63
за товари, роботи, послуги	1615	2961	2296
за розрахунками з бюджетом	1620	7300	202
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	354	745
за розрахунками з оплати праці	1630	706	1637
за одержаними авансами	1635	13533	45082
за розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	2943	10533
Усього за розділом III	1695	50511	60558
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	97411	161433

Баланс на 31.12.2018

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	315	510
первісна вартість	1001	579	870
накопичена амортизація	1002	-264	-360
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби:	1010	10679	11321
первісна вартість	1011	20541	22707
Знос	1012	-9862	-11386
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
Знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:	1030	0	0
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств		0	0
інші фінансові інвестиції	1035	1	1
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	1640	1901
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	5115
Усього за розділом I	1095	12635	18848
II. Оборотні активи		0	0
Запаси	1100	36951	50982
Виробничі запаси	1101	23914	24978
Незавершене виробництво	1102	9926	14458
Готова продукція	1103	3111	11543
Товари	1104	0	2
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестрашування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	3	3
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	10	4296
Дебіторська заборгованість за розрахунками:		0	0
за виданими авансами	1130	4215	2957
з бюджетом	1135	20446	14680
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0

з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	55018	70046
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	19155	27096
Готівка	1166	341	11732
Рахунки в банках	1167	18814	15365
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:	1181	0	0
резервах довгострокових зобов'язань		0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	135798	170060
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	13000	0
Баланс	1300	161433	188908
Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	832	832
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	285	285
Додатковий капітал	1410	60	60
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	2804	4891
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	89107	139292
Неоплачений капітал	1425	-48	-203
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	93040	145157
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення		0	0
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1753	2219
Довгострокові забезпечення	1520	6082	7679
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітної періоду)	1531	0	0

резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	7835	9898
III. Поточні зобов'язання і забезпечення		0	0
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:		0	0
за довгостроковими зобов'язаннями	1610	63	121
за товари, роботи, послуги	1615	2296	8270
за розрахунками з бюджетом	1620	202	227
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	745	513
за розрахунками з оплати праці	1630	1637	989
за одержаними авансами	1635	45082	21886
за розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	10533	1848
Усього за розділом III	1695	60558	33853
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	161433	188908

Звіт про фінансові результати за 2016 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	236172	29480
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	191208	35016
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	44964	0
Валовий: збиток	2095	0	5535
Інші операційні доходи	2120	146027	26426
Адміністративні витрати	2130	4969	3083
Витрати на збут	2150	3228	1153
Інші операційні витрати	2180	135874	27037
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	46920	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	0	10382
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	51	113
Інші доходи	2240	24411	5025
Фінансові витрати	2250	4422	4580
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0
Інші витрати	2270	24769	4696
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	42190	0
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	0	14520
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-10783	806
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	31406	0
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	0	13714

Звіт про фінансові результати за 2017 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	387697	236172
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	291840	191208
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	95858	44964
Валовий: збиток	2095	0	0
Інші операційні доходи	2120	374772	146027
Адміністративні витрати	2130	6646	4969
Витрати на збут	2150	5233	3228
Інші операційні витрати	2180	350206	135874
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	108544	46920
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	0	0
Дохід від участі в капіталі	2200	119	0
Інші фінансові доходи	2220	27	51
Інші доходи	2240	35088	24411
Фінансові витрати	2250	2756	4422
Втрати від участі в капіталі	2255	1	0
Інші витрати	2270	34993	24769
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	106028	42190
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	0	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	24241	10785
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	81787	31404
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	0	0

Звіт про фінансові результати за 2018 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	391099	387697
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	275610	291840
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		0
Валовий: прибуток	2090	115489	95858
Валовий: збиток	2095	0	0
Інші операційні доходи	2120	4925	374772
Адміністративні витрати	2130	7052	6646
Витрати на збут	2150	5101	5233
Інші операційні витрати	2180	2081	350206
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	106180	108544
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195		0
Дохід від участі в капіталі	2200		119
Інші фінансові доходи	2220	1772	27
Інші доходи	2240		35088
Фінансові витрати	2250	1045	2756
Втрати від участі в капіталі	2255		1
Інші витрати	2270	1595	34993
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	105311	106028
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295		0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	23095	24241
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	82216	81787
Чистий фінансовий результат: збиток	2355		0

Положення про оплату праці на ТОВ «Акватоп»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказом директора ТОВ «Акватоп»

від “_14_”_січня_____ 2015 року № 1

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ОПЛАТУ ПРАЦІ НА
ТОВ «АКВАТОП»**

РОЗДІЛ 1.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

1.1. Метою цього Положення є забезпечення мотивації персоналу на ефективну працю, спрямовану на задоволення потреб працівників ТОВ «Акватоп» і досягнення цілей Підприємства в умовах існуючої економічної ситуації в Україні.

1.2. Основними законодавчими документами формування «Положення про оплату праці» є:

- Кодекс законів про працю України;
- Закон України «Про оплату праці»;
- Закон України «Про охорону праці»;
- Податковий кодекс України;
- Інструкція зі статистики заробітної плати, затверджена наказом Державного комітету статистики України № 5 від 13.01.2004 р. зі змінами та доповненнями.

1.3. Цим Положенням визначаються структура заробітної плати, склад і джерела витрат на оплату праці.

Визначення:

1.4. Заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому вираженні, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівнику за виконану ним роботу.

1.5. Інші заохочувальні та компенсаційні виплати – до них належать виплати у формі винагород за підсумками роботи за рік, премії за спеціальними системами та положеннями, компенсаційні та інші грошові і матеріальні виплати, які не передбачені актами чинного законодавства України або які провадяться понад установлені норми.

РОЗДІЛ 2.

ПОРЯДОК ОПЛАТИ ПРАЦІ ПРАЦІВНИКІВ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Оплата праці здійснюється у вигляді нарахування й виплати працівникам заробітної плати та інших додаткових виплат, передбачених чинним законодавством України і цим Положенням.

2.2. Розмір заробітної плати працівника Підприємства залежить від складності та умов виконуваної роботи, професійно-ділових якостей працівника, результатів його праці та результатів діяльності підприємства за звітний період (місяць) (ч.2 ст.94 КЗпП України).

2.3. Заробітна плата встановлюється з такого розрахунку, що вона не може бути нижче за встановлений державою мінімальний розмір (ч.1 ст.95 КЗпП України) при виконаній працівником місячній, погодинній нормі праці (виконаному обсязі робіт).

2.4. В разі підвищення законодавчо встановленого розміру мінімальної заробітної плати Директор Підприємства повинен відновити міжкваліфікаційні (міжпосадові) співвідношення розмірів тарифних ставок (посадових окладів).

2.5. Заробітна плата працівників Підприємства складається з посадового окладу й інших заохочувальних та компенсаційних виплат, а саме:

2.5.1. Посадовий оклад встановлюється працівникам Підприємства відповідно до затвердженого штатного розкладу, що діє у звітному періоді, який розробляється на підставі схеми розрахункових коефіцієнтів окладів;

2.5.2. Інші заохочувальні та компенсаційні виплати у формі винагород за виконання разових робіт першорядної важливості працівникам Підприємства, що приймають активну участь у розробці та реалізації проектів, виконанні термінових робіт, у формі матеріальної допомоги й інших компенсаційних виплат призначаються відповідно до чинного законодавства.

2.6. Працівники Підприємства, що працюють за сумісництвом, одержують заробітну плату за фактично виконану роботу (ч.1 ст.1021 КЗпП України).

2.7. Працівникам Підприємства, які виконують поряд зі своєю основною роботою додаткову роботу за іншою професією (посадою) чи обов'язки тимчасово відсутнього працівника без звільнення від своєї основної роботи, провадиться доплата за суміщення професій (посад) або виконання обов'язків тимчасово відсутнього працівника (ч.1 ст.105 КЗпП України).

2.8. Заробітна плата виплачується працівникам Підприємства регулярно в робочі дні у встановлені строки, але не рідше двох разів на місяць через проміжок часу, що не перевищує шістнадцяти календарних днів (ч.1 ст.115 КЗпП України).

2.9. У разі, коли день виплати заробітної плати збігається з вихідним, святковим або неробочим днем, заробітна плата виплачується напередодні (ч.2 ст.115 КЗпП України).

2.10. Заробітна плата працівникам Підприємства за весь час щорічної відпустки виплачується не пізніше ніж за три дні до початку відпустки (ч.3 ст.115 КЗпП України).

2.11. Підставою для нарахування бухгалтерією заробітної плати працівникам за підсумками роботи за місяць є:

2.11.1. Штатний розклад Підприємства;

2.11.2. Табелі обліку робочого часу;

2.11.3. Акт виконаних робіт по трудовій угоді;

2.11.4. Наказ про нарахування інших заохочувальних та компенсаційних виплат.

2.11.5. Наряд на виконання відрядних робіт

РОЗДІЛ 3.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

3.1. Директор Підприємства несе відповідальність за:

- забезпечення нарахування та виплати заробітної плати відповідно до чинного законодавства України та цього Положення;
- своєчасне затвердження та підписання документів, що є підставою для нарахування заробітної плати (штатний розклад, накази).

Директор

_____

Наказ про прийом на роботу

ТОВ «Акватоп»

Типова форма № П-1

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Держкомстату України

Найменування підприємства (установи, організації)

05.12.2008 №
489НАКАЗ (РОЗПОРЯДЖЕННЯ) № 54 від " 29 " січня 2016 р.
про прийняття на роботу

Коломиць Віктор Петрович

(прізвище, ім'я, по батькові)

Прийняти на роботу з " 30 " січня 20 16 р.

Табельний номер

259

до " " 20 р.

(заповнюється у разі строкового трудового договору (контракту))

Відділ з виробництва

назва структурного підрозділу

Інженер-технолог

назва професії (посади), кваліфікація

умови прийняття на роботу

(необхідне відмітити позначкою " x "):

 на конкурсній основі за умовами контракту до _____ у разі необхідності вказати дату (дд.мм.рррр.) зі строком випробування 2 місяців на час виконання певної роботи на період відсутності основного працівника із кадрового резерву за результатами успішного стажування переведення _____**умови роботи:**

(необхідне відмітити позначкою " x "):

робота: основна сумісництвом

у умови праці (згідно атестації робочого місця):

 тривалість робочого дня (тижня) _____ год _____ хв тривалість робочого дня (тижня) при роботі з неповним робочим часом _____ год. _____ _____

оклад (тарифна ставка) _____ 5 1 0 0 грн.

_____ коп.

надбавка за _____ %

надбавка за _____ %

доплата _____ грн.

_____ коп.

Керівник підприємства
(установи, організації)

(підпис)

(Прізвище, ім'я, по батькові)

З наказом
ознайомлений

(підпис працівника)

" " 20 _____ року

Додаток Л

додаток 1
до Положення про ведення касових операцій у
національній валюті в Україні

Товариство з обмеженою відповідальністю "Акватоп"
(найменування підприємства (установи, організації))

Ідентифікаційний код
ЄДРПОУ

(структурний підрозділ підприємства (установи, організації))

До відомості № 760
У касу для оплати в строк

з _____ по _____ 20__ р.
у сумі Три тисячі сімсот п'ятдесят гривень 98 копійок
(3 750 грн. 98 коп.)

Кореспондуючий рахунок		Код цільового призначення
рахунок, субрахунок	код аналітичного	
661		

Керівник _____
Головний бухгалтер _____
14 листопада 2018 р.

Відомість на виплату грошей №760

за листопад 2018 р.

Кількість аркушів 2

За цією відомістю виплачено гривень Три тисячі сімсот п'ятдесят гривень 98 копійок (3 750 грн. 98 коп.)

і депоновано гривень _____

Виплату здійснив _____
(підпис, прізвище, ініціали)

Перевірив бухгалтер _____
(підпис, прізвище, ініціали)

Вставний аркуш до додатка № 760

№ з/п	Табельний номер	Прізвище, ім'я, по батькові	Сума	Підпис про одержання	Примітки
1	2	3	4	5	6
1	0000000873	Сисоєва Оксана Валеріївна	3 750,98		

Всього по аркушу: **3 750,98**

Відомість склав _____
(підпис, прізвище, ініціали)

Відомість перевіриє _____
(підпис, прізвище, ініціали)